М. Ю.

ВАРШАВСКІЙ
ГЛАВНЫЙ АРХИВЪ
ДРЕВНИХЪ АКТОВЪ

Залъ Г.
Шкафъ 3. Полка 1.
№ 1.

Liber Primus
Sub Litera A. No 1mo
Sub Regimine Ducum Masovie
Joannis Senioris, Joannis Junioris
Vladislai, Bolesłai Conradi.
Sigismundi I.

Statuta Ducatus et Terrarum Masovie

Repertorium in Statuta Ducatus Mazouiæ p Serenissimum principem Dominum Dominum Sigismundum primum dei gratia Regem polonie Magnum Ducem Lithuanie Russie totiusq3 Prussie Mazouie &c. Dominum et heredem confirmata ordine Alphabetico trāsumptum et conscriptum et primo de 'A'

Antigna Judicia non reiterentur folio. 1.

Abbreuiario feminarum folio lxxxiiii

Abbugario depositorum folio cciii

Absentes vitati folio lxxvii

Absolucio a pena fredunae fol: li.

Absolucio nobilium et knechtorum a laboribus castrorum fol: xlix

Absolucio knechtorum a despriouali folio xliiii

Abstrogarione Jurium duo grossi folio xlvii

Absentium prerogativa folio xcvii

Actor Jmmabit super bonaforum arguicio fol: xiii

Actor duplex in una causa folio cii

Actoptario nicolaum fo: xii

Actio depositi et codicio folio lxxxix

Actoris contumacia folio lxv.

Actuus pro hereditate nisea Ricmini agat folio vii

Actio p homicidio terrigene nisea. xx. uigor annos folio xvii

Actor ne impediatur a reo folio xxvi

Actio Judicialis p uigorationem debis Admitti non Jt / sed dominus qui habuerint debes

Przepisany do Archivum Krola Stanislawa Augusta Roku 1785 w Czerwcu G.K.

Antiqua Judicia no reī
tenentiū folio .i.

Angulus terminans plu-
res hereditatis fol; lxxv

Appellatio a Judicio vi
resgreen folio xcix

Appellatio pro ordine
tertii nō debet admit
ti ad terminos gene
rales. nisi ad Justifi
cationē debiti fo: lxxx
viii

Approbatio p̄missorū
folio lxvii

Approbatio eorundē
articulorū fo: lxiii

Agna nisi ea solenda
nū fo: lxxvii

Articuli quatuor p̄. Ca-
pitaneos Judicandi
folio lxxii

Arrestatio pecunia
rū folio lxxxii

Arbor Graminalis
folio lxxxix

Articulus Dotalicii
folio xcv.

Articuli testes do
mini Curis Conradi
anni dom̄ .i.4.6.1.
folio xxxviii

Actiones pleriq; ordinant per easd folio xxviii

Actionē non resignas sue nō tenens fo.i.

Actoris cautumaria folio lxv

Actores plures et rei in una citatione fol. lxi

Adiorati nobilis caput in Jure coram ordinariis folio lxxxviii

Aque recepio folio lxxvii

agens pro agris et alijs rebus vicinis approbatis folio iiii

Agens pro nullius nisi rea dere animo nisi fact actionem folio xviii

Alluvium Ripparuū fol lxxvii

Allegationes pariū post sententiā ad facti fol; cviii

Amissio Litterarū p̄ce. rumq; modū folio lxvii

Amissio rauce & penarū non effectio folio lxvii

Annus prolapsus fol. xciii

Angulī et scrupuli aliquo in pariete folio lxxv

Arestario knetonum in oppidis folio lxxxii

Arbitri dom. Duris Bolesl. terris warsawien et Zarcow. new roncessi anno 1412. fol: xxxx

Arsipric Masouie polonie folio lvii

Astitio terrū in Judicio principis folio lxx

Auctoritas officialis et visio fol: lxxxvi

Auctoritas vicesge rend folio lxvi

Auctoritas notario rum terrestrium fo: xcv

Auctoritas Subjudiis et Juppanio rum folio xlvii

De B

Benigna rario pauperū nobilium folio lvii

De littera C.

Capitaneus nō debet nouā pare quemq; pro furto preter scitum principis folio xxxiii

Capitaneus nō faciens ius fure aut latrone quocūq; eius demeritū, solust domino Principi fol: xxxvii

Cause destruentes rittario rem folio

Causa simpliciter remisse ad Judicia superiora absq; omia iterū remittun tur folio

Cautio adimplenda folio

Capitaneus aut Procurator nouū alterius Paratus detinere folio

Cassario minii nitrefactis et nitrefecti folio

Cautio knechtorum folio

Cessus ni Juramentis folio

Capitanei Judicium folio

Capitaneus nō debet fieri extraneus folio

Capitanei Jurisdictio gnū fit folio

Cittario post visione no
destruatur folio

Cives Florenses a roboribus pro structura nichil solvent folio

Cittationes due solvende sint una p arbore reo danda et alia cura se retinenda folio

Cittatus prima cittatione tribus debet parere viribg folio

Cittario ad terminos Dorales ante unu septimanu ad cittatu debet prodire folio

Civis aut oppidanus knuthone penaiens et conuerso folio

Cittario ad Constitutionem et terminos generales folio

Cittario ad presentia principis folio

Cittatus penitens cittatu folio

Cittatus penitens cittatu folio

Cittario sup cittatione no ponatur pro una re folio

Cittationis depositio fo:

Civis orthodens nobile folio

Civis vulnerans nobilem

Cittario et Salarium eidem

Cittario non veniens folio

Cittationis assute pena folio

Cittario permutata folio

Cittario ad libera folio

Cittationes sigillande folio

Cittandus impossibilis folio

Cittandus pro Gravibus knuthone folio

Cittatus absens folio

Cittario viduarum post mortem viri fol.

Cittationis extra Doratu folio

Cittario quidam de detinentur fol.

Conscripcio malefactorum folio .l.

Conventio dominorum Dnorum de Bloniji anno 1453 folio folio xxxiiii

Confirmario Jurium folio xxxviii

Confirmario alia Jurium folio liiii

Confirmario Statutorum et Consuetudinum folio lv

Consernario Jurium folio lvii

Comitio Gruccalis war schoniew pro Domina regina et Dominis suis et Serenissimum principem et Dominum Dominum Sigismundum Regem polonie folio lviii

Consuetudo limitandi vbi aute graniries nō fuerunt folio lxxiiii

Consuetudo limitandi bona principis folio lxxv

Consuetudinum approbatio folio

Consuetudines none de homicidiis folio

Communitario ppetuo bonorum folio xvii

Consernario Jurium et bonorum no receptio

Confirmario Jurium et priuilegiorum folio

Corthisani et clerici folio

Comittitio post mortem arboris contra partem rittatu folio lxi

Comitio et terminis generales folio

Comittitio ad feriandum sententia folio

Cognomen triennio ascribit folio lxxx

Coregnatio dotationum folio lxxxi

Consuetudo folio

Contractus nuptiarum folio

Condicio viduarum sine arbitris viri folio

Conditiones obligationum et prinilegiorum folio

Concordia et Jus folio ii

Coadiutor knethonis in ordinatione knethonis folio

Comissio Judicanda folio

Contractus verbalis folio

Corquario bonorum folio

Comittitio q° tempore

dari debet folio
Comissiones ex quibus cau-
sis dande folio
Consuetudines de process⁹
Judiciario et terminoꝝ
observacione / et qno tp̃e
rittario tradi debet reo
ad terminos communes
tecstes folio
Conuittandi negligencia
folio
Criminalem multicen folio x
Criminis post mortē fe
minē dicio fo:
Crimes et lenib⁹ ponsio
knecthonū folio
Creditor quantu damni
lucrabit folio xiiii
Contiburionū ministerio
folio

De littera E

Electio Judicis Subjudi
is et notarii folio
Equirla folio
Exemprio bonoꝝ facti
tionū a scribus fo
Excōmunicati et nicensus
vltra annū folio.
Exemprio feminaꝝ p̃ pre
pignos folio
Expulse nidicende ni pos
sessionē folio

Enormio Judicis et
libra appellario fo
lio
Exemprio obligo
cionū folio

De D

Data vna et plu
res antidate folio
Damna frumenti
et pratorū folio
Damnū ad simplex
verbū folio
Damna faciens nico
lai Gaii de uno
Durate folio
Damnū fidedignorū
ad ostendendū folio
Depascens prata aut
frumeta folio
Depositio paliorū
folio
Defensio Equi vac
re boris a furti
alio Durate fo
lio c
Depositio onerū
antiquorū folio
Depositio rittario
rū folio
Diuisio Pecorum
folio

Dimisio ppetuatur triennio folio ii

Dimisio mulieris de amicis mariti defuncti folio

Dimissio fructus & Capitanei folio

Dietim vicinas terras folio

Dilatio folio lix

Dilatio termi necessitate principis folio lix

Dilatio pro maiori reo folio folio eodē

Dilatio pro laudo terresti folio folio eodē

Dilatio actori folio lix

Dilatio ad ferendā sententiā folio folio lx

Dilatio ni scripta et testia instantia folio lx

Dilatio ni eodē Iudicio folio eodē

Dilatio ad Cautionē ferendi sententiā folio

Dies cū kmetibus assignatus folio

Disiunctio simplex no ni scripta folio

Dimisio et Comensuratio folio

Dimisio ppetua fo:

Dimisio plenaria folio

Dotaliciū diminutio folio

Domini pro Causis kmetibus agant folio

Domina Sterilis qua parte dotis alienare poterit folio xiiii

Dotaliciū rsub folio

Dotaliciū de nolucio folio

Dotaliciū vendicio folio

Dotis nobilium violenta exceptarū grauitas folio iiii

Dotaliciū rorquarionis consuetudo folio

De litera F.

Fidenissionis no ni scripte prescripcio folio

fidenissio kmetibus confirmata ni omnibus teis folio

Fidenissio kmetonū extra terrā folio

fidenissor el Cautionis satisfactionis p kmetibus folio xl.

Fideiussores et testes folio

Fideiussione nequaquam ne inscripta

Forstulin quantitas folio

forma Jneundi expo sita y debitis folio xi

forulia folio xlix et folio l

foxa libera folio

foxalia alis tergorse solu a piscibus et ranis recipi debent folio

frumentum libera decimo folio

Frater absente fratre non respondebit folio i.

Frater occisi inultus Homicidu, et alis in Judicio infra cpatu sex septimu folio

Fructu graminu folio viii

fur tolu dolictu collo tollit folio iii

Fur in exilio suspensus folio eodem

Furis dimissio y Capitanu folio

famulus ypocrita folio

De lra. G.

Graminalis fluvii consuetudo folio

Glandes folio

Graminu renonario folio lxxvi

Graminis et Signa ubi pars folio lxxvi

Graminu remissio folio eodem

Graminibus ubi reste nu sunt

Graminalis via

Graminu exercitio folio

Graminalis arbor folio

In Graminibus pcussio folio

De lra. H.

Her sunt Statuta et Jura folio i.

Hereditu Justa ductio folio x

Homicidii inultu folio vi

Homines vicinis de nigrati ni alimu ducatu fugientes folio

Homo de pecis fu:

Homicide et eorum adiutores folio

Homicida non permittens se proclamari folio

Homicidium militis per militem folio vii

Homicidium militis per nobilem folio vi

Homicida generatur et postea dimittatur folio iii

Homicidium nobilis per militem et vice versa folio folio vi

Homicida contumax bona recipiantur folio vii

Homicida non comparens folio

Homicida non servator folio .

Homo in terra residens quid teneatur domino suo folio viii

Homicida incertus folio

Homicida mortuus in terra folio

Homicidii venia et processus folio vi

De Littera i

In Cittatione existentes extra terram morientur folio

Impulsio prorum post Gramines fol:

Impugnacio nuncii missi folio

In nidicio debet servari obedientia et honestas sub pena periurii et rancorib fol:

Infirmis non debet fieri gravi officium Capitalg folio

Incole villarum decem septimanatim laborant folio x viii

Incasio domus folio

Intromissio in debito aut re Judicata fol:

Incasores alienum folio ii

In libertate residentia Jugera extirpabit folio v

Inforestario kmstonalib folio

Inspicio suspecta folio

Intromissio in porcionis Sororum folio

Incasio molendini nobilium folio

Intromissionis meriti tas folio

Incasio nobilium in do

Intromissione vñ scripta dño Habeñ folio
Iudicio bonorũ folio
Iuscripio lapsus ẏpotu folio
Institutio contributionũ folio
Iuscripio ẏpotecarũ vñ libũ terrestrem fol.
Interfecti et interficiẽtũ vñ rium rassario fol:
Iudicio obtinẽtũ Dnorũ non debent ittari aut aut stari in via nisi vbi resident, exceptis recenti vio lentia fol:
Interfector innocentẽ nõ absentans intra Dnalia ad annũ et sex septimas punietur folio
Irrenuncia sũt officiales in Iudicio presidẽt folio
Iudiciũ phebario fol.
Ius vulneũ non habentes folio
Iudicium principis fol.
Iurauti notarius aut prẽ o predicti vibrat fol.
Iudicium et ubi vim fieri folio xxv.
Iudicium Iuca proderendi reo fol.
Iuramentũ suspectorũ procu-
niarũ vñ renouatio nibus fol.
Iudices et diete Dñi deputati ad Iudicandũ causas in grauioribus Dnatus folio
Iudicium causarũ et appellationes ad Regem devolutarũ folio
Iudicium inventoris folio
Iudicium familiẽ folio
Iura abstẽ possessionis folio
Iura nd responsio folio
Iuramentum actoris et procuratoris folio
Ius libertũ prerogãe in auxilium recipiendũ folio

De K

Kametarii notario folio
Kametho ostensis vel neribus rota Scabinis si causa nõ prosequitur, dominus sup eo exigit pena folio xxxiij.

knuetho in Gaio receptu infra quatuor dies si no rationabit & del recepta et de bobus et de reg̃is medietas Dñi habebit. Si rationabit in tempore mediam marcã pagabit folio xxxii

knutonales pro pena g̃ magenali tantũ to gros sos soluent folio

knutones de feretriis lancis clipeis balistis uñ de non debent folio

knuetho tradens filiam ex tra Duratu nasonid folio

knutonũ landu & rectis folio

knuto ponicus nobilis ibig raptus manu primabitur si fugierit 4 sexagenas solvet fol.

knuetho recedens no habet minial de villa libertatem habeñ. solvet rensũ domino a quo recedit et duralem fol.

knuetho in censu residet et in labore domino quid tenetur folio

knuetho ortidens knutonũ folio

knuetho recedens a domino suo folio

knuetho ob minitiam recedens folio

knuetho tempore congruo omnibus Jnibg expletis recedens folio

knuetones de uno Duratu in aliũ Duratu fugiens folio

knutonib⁹ detenti violencia folio

knuetho reinsũ solvere uñ manb folio

knutonũ subsidiũ & Jmanũ folio

knutones fugitini folio

knutones Jmanũ et alia Jura soluere tenentur folio

knuetho aut oppidanus et quilibet nisi fugiens ni aliũ Duratu recipiatur folio

knutonũ debita et subsidia folio

knuto. ponens pknutonem uñ grabinio vulnera dñi et per:

et pressione publicabit folio
knetfonn r landstiun diffugiw folio

De lra L.

Landmn violatw folio
Litter impediew Justiriam folio
Libri Castrew absõlti folio
Litterarew lectrice folio
Librow testimn & scripta grece
Libertab vendendi mercatoribus suas mercimoniab folio
Litter no obtent dari ad Judicia folio
Liber transitus ni Jdanw & insulaw folio
Libraw Jus prerogue sibi ni ampliw recipientes folio

De lrá M.

Marca memorialis folio
Mandatw et Suppdstinario folio
Memoria officialis folio
Masculus ni gñdri. femina ni succdrt respondebunt folio
Mandatw premissa regendi folio vltimo
Mollifitia resignans rationē ponat folio ix
Mollitiow resignario folio
Meres notarii abinscriptione et gnerib folio
Mollitiow difugiw folio ix
Mollitiē profugi et pulsa ni segnitorum & knetonib folio
Mediatow et arbitri conjuncto folio
Mercib notariow a bis Judicialibus folio
Minoremes folio
Milites & militem vimperiw folio
Modus Justificandi quibus trinū fusti a principe obtinet folio

Molendinator annalis debet restitui aut tres mare pro vaq folio

Molendinator ppetuus dz restitui folio

Mulieres nobiliu violen. ria folio

Molendinatoris profugi re stitutio folio

Mulieres naritate aut ri dus libere possunt bona sua vendere folio

Mutuu acquirit sup al treo obligatione tenent comuneq debitorp folio

Mulier re Inscriptione patrue nu potest re e mi compositione a pro pinquis folio

De lra N

Nobis p knetonu pressq Statim vulnera vereuia Proni dabt et pressorem inculpabis folio &c

Nobilis quo tempore et q modo pignorandi folio

Notario quib plucndum a rittaribus

Nobilis mapillario et pe na pro mapilla fol:

Nobilis p knetone audiri et Judiciari nu debt recpto foro terris et via folio

Nobilin ortisio vira labores fol.

Nobles in armis ad Judicia nu psumant ingredi folio

Nobles in feretris la dib vi celebrates pmi zi aut p capitaneu folio

Nobilin et knechtoz nu membroru va lor folio

Nobiles ni Gaius du na furentes nu dt bent rapi sed Jure rorinu folio

Nobilis enadit knech nu solo Jureto folio

Nobilis roadnitor ordi dndi knetonu folio

Noblis violans Ri stiana folio

Noblis femine ortisio folio

Nupcie Sororu sine consensu fraterni folio

Nobilis knetonu prus so si probauerit testibg q post eius mirinu pena violencie et Lulnera nu solvet

solum domino pena
rum tuetor fuerit
folio
Nijsitane duplex fo
lio
Nijsitane triplex fo
lio
Nijsitane post dilatione
folio

De lra. O

officiu nō mutuū ner
vos Judiciales nul
lus folio
obstaculū concessum
folio
obligatio in triginta an
nis ꝑpetuatur non reuo.
ptu folio ii
Obligatio principis de nō
alienando et obligandis
bonis suis folio
officiales in Judicio pre
sidem rumpas nō ymed
folio
officialis adrisionem
folio
Onera autorisatorum fo
lio
officialium pena folio

De lra. P.

Patre mortuo pueri &
quarum? mores equita
bili tantum folio
Palatinus et alii offi
ales tekstus folio
pena duplicata rapi
tis ortisi folio
Pregario nuptiarum no
bilium folio
Pena parricidii inter
roungeb folio
Pene Judicio soluendi
folio
Periurii folio
Pena officialis fol.
Pene suspensi nō pi
gnorandis fol.
Pena nullus sententia
tus reclamabit ad
duc si sententia re
tractabit pena nō
soluet folio
Pene soluendi a com
plicibus fol.
Perora vagabunda
folio
Persona alias stultus
in Judicio fol.
Perora vagabunda po
ngantur ad forestal
em fol.
Pena Jobanis et va
din folio
Percussio ciuis et ville
ni folio
Perora in frumentis
aut prahis in alio du
ctu receptu folio

Pena gñgne generalis folio
Pene gnantibz pro kuchome verberari ons fol:
Perussio ni Gaii folio
Perord ex damno nilegra no restituio folio
Perussio prironis in ffitio fol.
Pens fidenissim folio
Pene procedentes ofi turions fol.
Pena pro verbera kuchfond fol.
Pena violatoris ar cphi fol.
Pena pro nasilla nichim folio
Pene rationi vulne rib nobilim fol.
Pena y homicidio kuchfond fol.
Partes in gñeralibz leis notab ep libris testibus ropiatabse nt habeant fol.
Pena homicide dis lex ninoz fol.
Pena Inscripta fol.
Pena Vallata fol
Furtum aut orbis aligd ni vadio fol.

Pena nisstane et piatgna ofisia quam grossos ni se redimel et gñalem la vñ nigt offitiali redit fol.
Prisit prisonis a kstibz fol.
Pueri grando ap nd pater portiones venjunt fol.

Prisid et pena pro rapi et nilesecto nobili fol.

Priilegia y ignem fur tum aut gñemgt alium morbi amissa ninovari debent folio
Priilegiu dñi Duis Bolesłai cñbz teis Mazo du prerogatiuis et liber tatibus concessu anno 1408 fol:
Priilegiu Serenissimi Principis Sigismundi dei gra Regis Polonie teis et nobilitati Duo bus Mazo concessu folio

Processus et ordinaria in re Judicata folio
Prisonis pena fol.

Prisid Sacramen a vi sione fol:
Prohibito tempore an thumii fol.
Prescripto patrimonii

Preclamario homicidiu folio

Preceps quibus debentur mobilia post mortem patrum folio

Procuratoz a Judice quibg detur folio

Preiurgpb terg volenb alig quem nicilpare debet ma dare vl ig nicilpandus sit Rsponsu nr Judicio illius di stinctus folio

Preiuilegium dnr Duris Bolestai terris Warsouiensi cu Zarorimen concessu anno .1.4.1.2. folio

Preiuilegiu aliud duris Bolestai terg Zarorimew dessu folio

Preiuilegiow libertat et solucio eorumg folio

Prego ad videndu elerphg folio

Preinceps pona vita limitatione aligno nr bonum folio

Pregstipio obligationis triginta anndm folio

Preio ad pignob et ad Intromissione receptus folio

Pregstipio prepignitatis acquisite folio

Prescripio ni capite aut membrib folio

Puelle nobiles & bonis Patris nr possint eglem compositione folio

Prigoni & notario actionem folio

Pregstipio scpti folio

Procuratoriu offici alis folio

Prefugi recipiendi folio

Preiuilegiow et Jurium confirmatio folio

Pregone libertat Jubi auxiliu recipiendi folio

Preiuilegiu quarundam Bolestai terg Zarorimen dessu anno 1.4.8.2. folio

Preclamario bonorum folio

Pignora nr admittend aut recipiendi folio

Pignow tapa folio

Pignora distrahendi folio

Pueri masculi recipiunt hr possint bo:

na fra folio

Puerei rontra parentes
exredent folio

De lra . Q .

Quere norarem Jnspriprio
rum folio

Quando rmus de altero
pro Jnes tuestri rongue
rulatur pro no rumple
rione folio

Que suma niter nobia
rumputatur folio

Quibt pro ordine tuestri
respondere tenebitur fo
lio

De lra R .

Responders pro debito
so Justificabil Jureto fo
lio

Requisitio alspritganij
ni Judicio plui no ost
folio

Remuriario a proprio
distrotu folio

Retractario lestim folio

Res et precuia mutua
ti folio

Rapa folio

Remissio rivendationij
aguadi folio

Responsio negatiua pg
visione folio

Rescripta et quere libro
R folio

De littera S .

Satisfactio rauriouis
fidrussoris pro Jure
testi folio

Soluio pro ad lue fo
lio

Soluio ordini agra
riisbus folio

Sors quo participat
ni hereditate prena
rw fratibus et
quo no folio

Soluio penarw ni
recenti folio

Soluio permiaru
nistriptarum et Justi
priouis no rassario
folio

Sponsio animj folio

Soluio a lertaris lit
trarw folio

Statuta ni Janorim
Sub anno dom .1.3.9.1.
folio

Statuta ni roarsofa.
roa anno domini
1.4.01. folio

Statuta ni Janorim
anno dom .1.3.9.1.
folio

Statuta ni roarsofa.
roa folio

Statuta ni nouerni a sto
anno .1.4.0.1. folio

Statuta ni roarsofa
va anno 1 4 1 4
folio

Statuta p dominos
Duces Wladislaw e
Boleslaw edita and
.1.4.5.2. folio

Statuta alia p duc
Bolaslaw anno 1.4
.5.3. folio

Statuta aliorum teri:
norum ni warszawa
anno 1.3.6.9. fo
lio

Statuta aliorum ter
minorum ni Jaworim
anno 1.3.9.1. fo
lio

Statuta aliorum termi
norum ni warszawa
folio

Statuta dominorum Du
cum mazouiæ anno 1.
4.2.6. folio

Statuta aliorum termi
norum ni Jaworim and
1.3.0.9. folio

Statuta Nona domini
Ducis Conradi and
1.4.9.6. folio

Subditus tenetur pñ
ripere: nō habet dispu
tare folio

Sup dotalicium ad pfi
cianek folio

Soror requisita ni

patrua bona folio

De lra T

Terrigene qui ni vno
Duratu sedent et sorb
heroditatu prohibit se
pfy Graniczb terrestrb
folio

Testes folio

Testeb et fidelissbeb
folio

Terminus terrinus ad
litariond folio

Testeb Judicandi fo
lio

Testimu nominario fo.
lio

Testis p rimi recepio
folio

Testimu dominario fo.
lio

Testis mortuus folio

Testis excusatus folio

Testis exdomuniatus
folio

Terminus dotis euicto
nu folio

Terminus ytemptorius
folio

Terminu generales et
communio celebranda
folio

Terminu Terrestreb Ju
dicandi folio

Terrigene nō tenent

respondere de forte tẽ
que se protendit post Gra
minem Terrestrem in alio
durante exceptis Graminib⁹,
bus et alijs que nisi cu de
tinentur folio

Ecclesiæ Graminales folio

Thelonea ni vtroq; dura
tu a propñis nõ exigã
tur folio

De lra .V.

Vadiu Judicis nõ meas
folio

Vadiow processus folio.

Vadium arbitri apro
bent folio

Valor plenarij Judicialiu
um folio

Venia et processus pro
homicidio folio

Vendirio hereditat⁹ re.
dimatur p propinquos
folio

Vertor si Thelonearius
ptransierit, aut ali
quod orleus ppetrauc
rit bona propria amit
tet et nõ mercimonias
folio

Vendirio et ppetuitas
bonorũ cetera disti
ncte ppetuã fieri nõ
potest folio

Vendirio detalioru folio

Virgines et pueri
nobiles bona sua
distrahere ad possũ
folio

Violencia nobiliu
p alios terre genas
folio

Vigilia natalis do
mini folio

Viduam vendirio
folio

Viduam rittario pro
debitis post mortẽ
viri sui folio

Violencia p Rusticu
nobili femine facta

Violencia nobilium
mulieru folio

Viam extradirio
folio

Violencia in Ecclesia
rimiterio aut hospi
rio tangẽ pro invasi
one domus Judicat⁹
folio

Vulnera nobiliu re
mitia principi domo
stenta folio

Vxor marito nõ potest
sua bona alienare
ppetue folio

Vbi due partes vel plu
res ittant hereditat
una re folio

Vituperiũ nobilium
principũ fol:

Virtus Juvet it nd ha-
bens bona latitans
ni dotalicio aut do
te vxoris hunc Jus
dotalicii aut dotis
nd leditur folio

Violenta facien-
tes ni alte
re Onera
tum p annũ et sex
septimanas turri
pmiendus folio

Vulnerans vnus
alium die terminio
unus folio

Via libera sup flu-
vio vistle. Buk na
der folio

Vidualis pax et se
des folio

Vulneris aut Dam
ni occasione folio

Viduus vidue
sup debitis viri
sui folio

Statuta Ducatus Mazouia per illustres Duces eiusdem Ducatus & protunc totu' Senatu' eorumdez Sancita & feliciter exarata

Hec sunt Jura & statuta inclit Ducatus Mazouie per illustrissimos Principes, & dominos Semovitum dei gracia Seniorem Ducem totius terre Mazouie, necnõ filios eius, Dominũ Johannem ducem Warsouien. & Dominũ Semouitũ Ducem Czerscen, cum Consilio consensu maturaq deliberacione strennuorũ, ac Nobilium, terre eiusdem Consiliariorũ, vzt dominus Nazuth wisnew Erasmi Sochaczewien, Alberti warschawien. Sasmi Rawen, Sirka wisegradien Rogala Gostinen Castellanorũ, Pauli panisa Johannis Sglesth nati Galka, mikosth & Gotardij Judicum, Andrez Gziolek, Johannis Gowrek, Pauli & Radzander vexilliferorũ, Stiborii & kosmaczowo, Lasy & wronska, Stephanowij & mnissthewo Succamerariorũ, et qz plurimorum Nobilium, qui presentibus interfuerunt, laudata & constituta ad communem istius Ducatus vtilitatẽ actum in Sochaczew feria tercia post dominicã Cantate Anno domini Millesimo tricentesimo Septuagesimo &c.

: primo

Antiqua Judicia non reiterentur

Primo & principaliter statuimus & ordinamus vt Judicia antigua que tempore Dominorũ Ducum pie memorie vzt Semouiti Antiqui, Troideni & Venceslai antecessorũ nostrorũ vigebant pro quibusdam casibus a modo non reiterentur neq renouentur, sed

pcius p̃missa Judicia antigua et Cause illo Judicio trás: acta a memoria hominũ remoueri debent, quibus perpetuũ silentiũ, hoc p̃senti Statuto nipoſnimus et nipoig per p̃sentes

Non resignantem actionem que pena sequitur.

Omnis homo Cittatus ad Judicium tres tres, qui no fuerit cira actionem sua ni Judicio regt et ad alicui assignauerit aut demiserit, talis ni termino primo ad perdicionẽ Cause non dt Judicati, sed pena contumacie als nyestane soluere tenebitur

Frater absente fratre non respondebit

Item si aliquis homo nobilis fuerit Cittatus ad Judicium pro aliqua hereditate et ipse propter fratris absentia sui respondere coram Judicio recusauerit allegando ipsum fratrem suum esse extra terram maſonie et Regnum polonie in hoſpitio remotis, Extunc eig absenti terminus differatur ad vnũ annũ, Et si in primo anno parere neglexerit, tunc ad secundum annum differatur, Si vero secundo anno, citare non poterit, tunc similiter ad tertium annum, cuppellus tertio anno ad Judicium non venerit extunc frater qui respondere debebat absq; suo fratre absente pro parte sua hereditatis respondere debebit absq; vltiori dilatione ad partem vero fratris absentis se submittere non debebit

Conscripcio malefactorũ

Item Domini Duces Senioribus Senior Johannes et Seniorib⁹ Junioribus, omnes malefactores fures et latrones quoscunq; conditionis fuerint aut status

ni terris & distrctibus suis debent mandare conscribere & eosdem vnus ad alterum riscriptis denunciare, Et si quis ex eisdem conscriptis malefactoribus suam jmpetriam & infamiam non emendauerit expurgare, extunc rigta facta sum pront demerunt licite punire & bustinere debebit

Obligacio in triginta annis non redempta perpetuatur

Item si aliquis homo suam hereditate, alicui in perpetuum, aut in quibuscunq; rebus obligauerit & in triginta ab anno in annum riscripserit talis obligacio dr esse firma vsq; ad exemptionem, Si vero eadem hereditas in triginta annis a tempore obligationis & possessionis per heredem legittimum non fuerit redempta, tunc ille qui in obligatione eam tenet in perpetuum possidebit Ille vero obligatoribus ipsam hereditate perpetuo non rehabebit

Diuisio perpetuatur triennio

Item si inter aliquos fratres. & homines quos cunq; facta esset diuisio perpetua in bonis eorum hereditariis ita q; vnusquisq; eorum habeat portionem suam ex tali diuisione sibi assignata, Et quamuis hec diuisio non esset per ipsos in pnicia Dum vel Judicum ordinata neq; riscripta ad tres annos Nichilominus vnus alterum post elapsum trium annorum in possessione horis & portionibus suis non debebit inquietare, Immo vnus alterum lapso triennio in tranquilitate permittat vti & possidere huiusmodi portione, qui sibi ex hmoi diuisione cessit in perpetuum

De his qui alios rivadunt

Item si euenerit q; super aliquem hominem inimicq; vel quibuscunq; alios cum complicibus suis mettentes

vel metedrimus vel plurib⁹ psonis violent irruerit & invaserit, ipsum interficere volentes, seu aliquod impedimentu, ei inferre cupiens, Si tunc ille super que invasio facta ẽt, aliquem ex eis cognoverit, talem ad Judicium citare ẽt, pro tuicione di violenta invasione, Et ille qui pro tali excessu inculpatus, debet sua Innocencia, cu plenis testibus, expurgare, ita q̃ cu illis unq̃s super eu invasit, neq̃s supersequitavit manu violenta, & animo mato interficiendi eum aut aliquod impedimentu sibi inferendi, Et si innocencia sua hoc modo expurgaverit, liber erit a Citacione et inculpacione, Si vero non expurgaverit Innocencia sua, talib⁹ in toto et in pte⁹ cognabitur, in quo actio fuerit contra ipsum mota Judicialiter, et eo facto idem actor postea, quos secum in casu invasione fore crediderit non debebit pro eo de facto impedire

Masculus in quindecim femina in duodecim annis respondebunt

Item cu Pueri masculis, quindecim annos a nativitate sua non haberet, talis in Judicio respondere no tenetur, sed elapsis quindecim annis, debet sibi actore ordinare, et mediante actore ad obiecta respondere cũ advocatus, Et sic puella duodecim annos non cu habens in Judicio respondere non tenetur

Concordia de Jure aut extra

Item quando mediatores de Jure dati, concordiam int aliquos fecerint, talibus prout ordinacione sua in Judicio enarrabant, & implicite de fide ẽt adhiberi, Si aut alibi extra Judicium concordiam aliqui partes inter se fecerint p certos mediatores, extunc cu eisdem mediatoribus tanq̃s cu aliis testibus una pars contra aliam ea ducere debebunt

Modus Justificandi quibus Crimen furti a principe obiatur

Item quandocunq̃s Princeps Terre, aliquẽ nobilem p̃o furticinio inculpaverit ipsum asserens fuisse Ethu

eidem inculpato neganti terminus primus, ad lx septias item ad secundas lx septimanas, Et superflue ad terias lx septimanas, assignetur, Qui sic inculpatus in primo termino, lx testes nobiles bone fame et possessionatos, de triplici Genelogia bna producere debet et statue re, Quos seniores et officiales illius terre acceptabunt vgt duos ex genere et armis patris, duos ex genere et armis maternis, et alios duos simili de genere et armis patris sui, Qui testes in termino assignato pro eo Jurabunt iuxta Rotgd p dictos seniores illis traditu, solus vero non iurabit, Et si in eisdem octodecim septimanis, iustum de non fecerit, et de terra aufugerit, Extunc Princeps in bona eius hereditaria et mobilia, de nitro mittat, ipe aut inculpatus, cum collo vgt se vitare, Si aut idem inculpatus per iuramentum testes, seu ad iustificationem iuxta demeritu in collo puniri debet

Fur totum delictu collo exoluit

Item quando Princeps terre alignem furem manifestu aut furi convictu suspendere mandaret, hunc aliquid vindictu, ex eo pro ipius expensis sumeret Extunc ad suu hereditate vel ad sua bona ipe Princeps se minime nitro mittere debebit, Quia omne delictu in suo collo psoluit, cuius furem vel Cneros, et successores et amicos ipius in eisdem bonis pacifice et quiete residere permittet

Fur in exilio suspensus

Postquam aut alignis fustibinio patratu aut testibus pro furto sibi obiecto, non productis de terra cuiusdam fugerit in terra aliena, et ibidem in terra aliena pro isto vel alio excessu suspenderetur, Extunc Princeps terre in et ad omnia bona furis suspensi se nitro mittet et ea perpetue obtineat, sic ut priissum est

Pena pro verbere kmetonu

Item Quando alignis miles knechtonu alterius vulnerauerit, hunc knechto cum eundem militem querelari vgt et agere Judicialiter Dominus vero eiusdem knechto nib iuxta cu assistere debet in Judicio, Et si idem knechto

2 tho

super aduersario suo, Judicialit vulnera sua adgnes-
cerit, tunc talis dominus, cuius knechto fuerit vulnera-
tus, tres marcas vsuales, sup pensore accipiet, pro pe
na pensionis. knechto vero pro quolibet vulnere suo
sex Scotos accipiet pensionalibus exceptis

Homicidium militis per Militem

Item qu miles militem, interfecerit tunc pro milite
interfecto homicida Jure vicinis, quadraginta marcas
grossorum Numeri et monete in terra, quas homicida mere-
bis persolvere tenetur

Agens pro agris et aliis vsibus vici
nis approbabit

Item duo homines, movebant contra se querimo
as Judicialiter pro agris, Campis vsibusqz retentis
Extunc ille qui asserit illos vsus esse suos, debet appro
bare cum vicinis als ossada, vel cum senioribus alt
staroste, Et si quis pro suis campis et aliis vsibus
ad spacium trium annorum tacuerit, tacere dt in perpetuum

Quantitas vituperii militis per mi
litem

Item quando aliquis miles alicui militi vituperium
intulerit, Extunc ille cui est vituperium illatum, debet
stabilire, de sua Genelogia duos pociores, et seniores
de duabus vero genelogiis aliis per duos testes, et
sic prodire debet Testimonium et cum approbaverit
tunc ille diffamans duos quinqz marcas vsuales diffa
mato pro vituperio et alias quinque marcas Prin
cipi terre dare debet

Homicida queratur et Justus di
mittatur

Item si inter aliquos homines cuiuscunqz conditionis
extiterint guerra seu discordia venerit Extunc cui
frater, pater vel quicquid de amicis suis homicida Gue
ra interfectus fuerit, tunc homicida abstinere et
respicere debet, Justus vero non debebit impedire, quod

si ausu temerario, instu ni domo ireritanerit Tunc tali sibi sibet victus fuerit, honore et bonis puiectur, et pe pue ipsum cu collo vittare opportebit

Statuta aliorw Terminorw Anno domini Millesimo Tricentesimo octuagessimo sexto

In Jatrocim feria quarta ni vigilia Sancti Petri ad vincula, nisra terminos generales, celebratos p Sere nissimu Principe Dominu Johanne Seniorem Ducem Lotharingie, Dominumgs Clarem et heredem, putibus suis Baronibus omnibus tunc ni terris huiusmodi generalibus presidem, articuli nisra scripti, sup violenta raptu proe virginu vel viduaru, aut mulierw nobiliu quarumcumgs sub dispositione nisra scripta, matuo Consilio prahabito rationabiliter sint diffiniti cu Consensu dictorum Baronum perpetuo ni isto duraturi

Pena violatoris arrepti

Si aliquis nobilis, ex Terrigenis domini Ducis, alicuius nobilis alterius vel militis filiam vel filiastra seu aliqua alia consanguinea nobilem violenta manu arrapuerit ni domo ipsorw vel alias ubicumgs pretenderit et volens eande habere sibi ni uxorem legittimam, ex tunc post qm idem violator eande hic ut sponsam matrimonialr coguuerit, Dotem alia cu ea nulla habebit, preterqm ni duriw solum, quod ni ipa tempore raptus violente inuenerit, Et pro huiusmodi violentia tali violatori, huiusmodi pena punitur debet, q omnibus bonis suis mobilibus et immobilibus priuari debet, Quorum bonorw medietas ad dominu Ducem ptinere debebit hereditarie, altera vero medietas parentibus vel amicis eiusdem virginis vidue vel mulieris, ea hereditarie irrevocabiliter approprietur, In psona vero violatoris predicti ultimum supplicium p ipm dominum Ducem mota gravia exigi et requiri debet, aut diffugia extra

Durand tempore vite sue sustinebit, Si vero parens
vel amici virginis vidue vel mulieris, eoq die vel
tempore violencie memorate, ipsa violato de nisegue
tes aliquate possent manipare, tunc talis manipatus
ad vindictam cumedu ei, dominus Dux presentare
tenebuntur, Si vero tempore detencionis eiusdem ipsa-
tis parentibus vel amicis ipsum violatore contigerit
occidere, tunc pro huiusmodi occisione nullus amicus
eiusde occisi, ipsum debebit vindicare, Si aut quis huj
Statutu nostru transgredi presumpserit, temerarie
talem violatore vindicando Talis transgressor bi
mili pena Capitali p ducem punit dr, Huiusmodi mu
Virgo vidua, vel mulier temporibus sui mariti ad
bona propria, nullu Jus penitus habebit, sed ab eisdem
bonis integraliter, et ex toto amoveri dr, sed si eande mu
ipsa vidua vel mulierem, cup talem maritu diuinus
vinere contigerit, tunc ad jus et possessionem bonoru
bonoru ipsius proprioru prout ante violencia habuit sibi
illatam plenarie redibit

Violencia Nobiliu per alios terri genas illata

Si vero alie genigena, et qui no est subditus dom Du-
cis consimilem violencia in isto Ducatu patrare et face
presumpserit, Extunc cu tali exore sua, no aliud dotem
preter q̄ in dimiu solum in quo receperit eand tantumodo
obtinebit, Sed si eande cui talis violencia est illata cup
talem maritu sum vinere contigerit, tunc ad jus bono
ru propriom ut supra redibit

Quantitas Dotis nobiliu violenter receptaru

Item si alignis nobile vel miles alicuius filia le-
gittima vel cognata nobilem in domo ipius vel alias
vbicumq, sine voluntate parentu vel amicoru suo
amico vel cognato alicui in uxore legittima tradiderit

Extunc tali virgini vidue vel mulieri i dotem no de bonis primi, vel amicoꝝ eiusꝺ assignare debebit, sed de bonis propriis eam dotabit, vigta valorē seu dotis paternalis, que eande segui quorumcuno de Jure habuit. Parentes vero et amici proximi eiusdem mulieris vel vidue hanc portionē, et dotem que ipam de patria cuiuscionē contrahere debebat, Judice pro se irrenocabiliter re servabunt tam in bonis nobilibus qꝺ in ignobilibus integrale et ex toto

Alia statuta in warschawa anno domini millesimo tricentesimo octuagesimo nono

Preclarus Princeps dominus Johannes dux masouie qꝺ Cum suis Consiliariis, et totius Terre Baronibus, alios articulos et Constitutiones circa terios generales, in festo Sancti Jacobi warschanie celebratos constituit, diffinivit ordinavit in hunc modum

De kmethone recedente a domino suo

Quandocunqꝺ aliquis kmeto, de aliqua villa Jus theutonicum habens in aliam villam mansum suum no collocato transierit Tunc talis kmethon, domino illo a quo recessit vnam sexagenam grossorum, et censum vnius anni dare et eriam domum de qua exiuit, et alia edificia ad mansum spectancia, et sepes reformare tenebitur

De kmethone ob iniuriam recedente

Si vero talis kmethon propter aliquam iniuriam per eundem dominum sibi factam ab eo recessit, et hoc testimonio sufficienti approbauerit. domino a quo recessit, simpliciter nichil dabit. Si vero no approbauerit, extunc dominus a quo recessit, debet scultetum cum duobus scabinis, post illum kmethonē, ad illum dominum iuratis sup Juetum ipsorum antiquum recipere debet, qui Jus debuit, Extunc ille dominus, apud quē kmethon

est talis de manso sexagenad grossor sthaueg e
rensu vnius anni, ex bonis cuiusq knetonis, eide dño
a quo recessit, dare tenetur, et domu cu sepibus vt est
pmissu, reformare, Si vero talis knetgo nichil habu-
erit, ille dominus cuius knetgo est, si eundē habere
vult, dat sexagenad cu censu, et toto ordine vt pmitti
tur illi domino psolvere, Si vero solvere hec noluer
knetonē illud p collu sibi retinere debebit, Si aut hec
omia pmissa ille dominus, apud quē knetgo est nō ad
impleverit, Extunc dominus a quo recessit knetgo,
ipsum citabit, et proponet super illis Judicialr et quo
riencūq; agere tenebit in pena quingnagenali remo
uebit indicio, et piatgna dñi sigilla p arti donec pro pre-
dictis satisfaciet

In libertate residens tria iugera extirpabit

Item knetgo residens in villa libertate habens que
adhuc inculta, sit et nemorosa tenetur in suo man-
so quem suscepit et in quo residet, duo Jugera vulga
liter norgij ad frienū et terciū Jugus in vere quolibet
anno pro agris extirpare et exolere, et hoc Scultety
illius ville, in Judicio banito, debet publicare circa lo
cationē knetonū, Si vero knetgo nichil de eisdem
Jugeribus extirpare curauerit, tali domino suo sex
Scotos pro sua inobediencia psolvere debet, et Nichilo
minus, huiusmodi iugera ipsum extirpare oportebit
quolibet anno, quamdiu dictu mansu integre nō extirpa
verit

Depositio palliorum

Item pranominatus dominus Dux Johannes ex consue
ta sue pietatis gracia, pregabito pl matmo suorū do
minū Consilio propter varias oppressiones subditorū
suorū huiusmodi articulū constituit in eisdem terris
ordinauit et laudauit perpetuo duraturū qd dicti
autē ea palia Juramēta pstantibus, et circa ipsa la

Ipsis

recipiebantur, et deponebantur, Tales oppressiones et pationū depositiones, ipe dominus Dux tussanit destruxit et annichilauit ac a memoria hominū abolevit in perpetuū

Pracium Praconis a testibus

Item Praco a testibus plenis vnū grossū, et ab vno teste medium grossū recipere debebit et non plus

Merces notariorū a Litteris

Item Quando notarius terrestris legit litterā Judicialem in Judicio duos grossos, a littera lectura tollat, Quando vero litteram Judicialem, scribit tunc octo grossos accipiet Judiciū et notarius quatuor grossos

Statuta aliorū terminorū in Zakroczim anno domini Millesimo Trecentesimo nonagesimo

Inclitus Princeps dominus Johannes Dux mazovie, cū suis Consiliariis, et toius Terre mazovie Baronibus, die dominico qua Judica cantat in Conuencione cū suis dominis in Zakroczim celebrata, tales articulos Statuit et ordinauit in hunc modum

Pracium et pena pro Capite interfecto nobili per aliū nobilem

Qui quando cūq; nobilis interfectus fuerit per alium nobilem, extunc per parte lesa homicida per tres in tribus foris, aut terminis proclamari voce precomica, et talis proclamatus, ab vltima proclamacione, debet absentari, a terra per annum et sex septimanas, alias landū vel rozgha sustinere, extra terrā, et tandem sunt victus a parte lesa, pro capite pfato, cūquanta sexagenas grossorū minus quam sexagenis pueris interfecti aut ipsius propinquioribus

solvere tenebitur, Cum vero dominus interfectus fuerit, qui non est nobilis, sed tantum jus habet militale pro eius capite viginti Sexagenas solvi debent

Vema et processus pro homicidio

Cum nobilis interfecerit nobilem, quinquaginta sexagenas nimis duabus, grossos debet pro capite occiso, ut est premissum, et omagium, vel pokora vigeta antiqua consuetudine, pro contracta amicitia met decimus facere dst, Si vero non habebit quo juramento se caput solvere posset, Extunc collo suo psolvere debebit, Si vero amici ipsius molestatores et dolorent pro collo ipsius interfectoris, Extunc illi amici, possunt si volunt parti lesa vel cui molestia facta est psolvere, vel ecia ille cui molestia illata est si volunt possunt eu dimittere

De inicio homicidii

Si vero ille cui culpa aligna pro homicidio data et ascripta fuerit, allegat et dicit, id quod feci et suo inicio feci, hoc debet approbare talibus nobilibus sicut solus est, et hoc vgd testibus, qui debent de stare juratum, solus aut jurare non debebit, Et postquam hic approbaverit et se expurgaverit, tunc erit justus liber, et solutus a solucione pdicta pecunie et ab inimicicia vulgariter vrozba.

Homicidium militis per nobilem

Item si nobilis interfecerit militem dst solvere pro capite eius viginti sexagenas grossorum, Si vero idem interfector, solvere nō poterit, propter suam magnam paupertatem, Extunc manus sua dst ligare vulg pokupia

Homicidium nobilis per militem et vemie modus

Si miles interfecerit nobilem Extunc dst solvi pro ipso quinquaginta sexagenas grossorum

minus dnabus, et venia fare ze hoc modo, vestimē
ta sua vsq; ad ingrelu demittendo cū ensigna to, g la-
dio mettrediunt vt p̄missū est. Et petere propter
deū vt sibi dimitteret, et indulgeret ille dolens. debet
sibi propter deū dimittere, Si vero nichil habuerit, tūc
g̃ non habeat quo solvat, Extunc collo proprio pſol-
vat. Si vero amici illius p̄mendi de p̄dicione enim
dolerent, extunc colli eius possint redimere

Homicidiū militis per militem

Si vero miles interfecerit militē vigiti sep-
tenas grossos, dare, et venia vulgi pokarg nigra
antiqua consuetudine facere debet, Si vero int-
fector non haberet quo p̄solveret, tunc collo suo
et persolvere, Si vero amici dolerent. de perem-
ione illius, Extunc si volunt possint redimere
ipsū. Sub illo cui molestia est illata, Si ipse homi
cida voluerit mittere cū suo collo gratis aut cū
manu. hoc licite et libere possint facere

Homicide contumaci bona recipiantur

Si vero aliquis culpabilis, et p̄dictis remā
sit venire ad auctoritate Principis, hic g̃ Iusti-
cies nollet, neq; ad annū et vnā septimanas, nol-
let se absentare, neq; les̄ satisfacere, Extunc
quibuscūq; sue facultatis possessionib et bonis ubi
cūq; habuerit, hoc totū cui molestia facta est
dari debet, g̃ ille les̄us totū debet tenere pacifice
et quiete absq; omni impedimento, Si vero illi les̄o
contigerit, g̃ vindicta repeteret, in eo qui culpa-
bilis est et profugus, extunc omnia illa bona que
ab tenuit debet reddere propinquis illius interfecti
in quo vindicta facta est, Si vero ille fugiens
seu profugus, ibi in sua fuga, et exilio perierit
et mortuus fuerit, non intervenientē vindicta illig
lesi et molesti, Extunc ille les̄us, tantum tenebit

et possidebit bona interfectoris donec proximi illius
ffoluent eidem loco raptu ortiss / Si vero eide bona
essent maiora itm ff plus valerent qz predicte per
emiz pro capite / dande e soluende / Tenz ffrig
ca tenebunt et nichilominus raptu ortiss parti loco
soluere debebit

Acturus pro hereditate infra triennium agat

Iste articulus taliter est difinitus / dispositus e
constitutus / ff quicumqz habuerit intencione agendi
pro aliqua hereditate / ille infra annum causa sua infra
triennium / qui vero causa sua neglexerit infra
infra triennium vt premittitur / idem triennio renoluto
radet a suo iure imo perpetuum silencium ei debet

Vendicio hereditatis infra retimatur per propinquos

Item si aliqui terrigene pro suis bonis hereditariis
forum perpetuum in patria / domini Duces aut Iu-
dices Terrestres contraxerint / et munimenta sup
ea habuerint / aut reperierint in testimonium sue em-
ptionis / amici propinqui venditorum. huiusmodi
bona vendita / revocare possunt / ad triennium
Et si infra triennium a tempore vendicionis ff pin
quiores amici emptz venditz. huiusmodi vendi
cione seu alz bona empta no revocauerint / et
emptore ad Judicium pro ff dictis bonis no attra
xerint / Extunc elapso ff dicto Triennio ipsi
non tacere debebunt

Statutum in Jakrocim sub anno domini millesimo tricentesimo nonagesimo primo per dominum Du

cem ffatamen e suos Consilianos in terris gra
talibus in Jakrocim celebratis / die dominico
misericordia Statuit / for laudauit et promulgauit

A 1391 X

Quid tenetur homo ni censu aut labo re residens domino suo

Hominans Sutor, faber, Sartor, Tabernator et quilz homo qui aliqd non habet bed ni censu resi det. et bregit ni tempore non debito, domino a q° recedit ipsum censu soluet, Domus vero, sortu et sepes dbt reformare. Si vero in labore resi det tunc quindecim grossos. soluat, et simili domus cu sepibus reformare tenetur, Agricola aut qui dicitur Ratgaij, qui recedit a suo domino tempore ni debito illi tres marab vsuales, suo domino a quo recedit debit

Alia statuta in Zakrocim sub anno domini Millessimo quingentessimo nonagessimo septimo feria

1397 Sexta post festu sancte Katerine p dominu Ducem Johannem, et eius Consiliarios articuli inscripti, in Zakrocznim laudati conscripti et constituti sunt, ac omnibus Judicibus terre publicati

De pascens frumenta aut pratu

Si contigerit q aliquis homo, ex voluntate alio ad Judicium de eo querularetur, q sua frumenta aut prata violenter depasceret, talis questio Judicabit 2 ad penam quingnagintu, Et si ni esset questio ne violencia no fuerit confessa, questio ni dicabit 2 ad penam vi^gti Et si actor ni deposicione sua tri mpho ni reportabit ni aquirendo dampnu sua, actor no compellatur ad Jurtum cum dampno acquisito sed ipse actor de parte sua vnu et reus de parte sua alios compositores eligere debent, et sic dicz compositiones dampni utrag parte contentari dbt

De furto graminum

Item quocienscunqꝫ vicinus de vicino vel de quo
ꝫ alio questione fecerit Judiciali, quarendꝫ pzalu
sint, fructine vnu pondus graminis exportaret, par
ndneria, si negat, proprio Juito negatione affirmet
Et item si confitebitur, vel ni Juito, aligno modo
liberetur, ni pena vi.ti arteri et officialibus, quib
penas recipere interest, ni alia pena sex naturu
rouignabitur, Secundo, si de eo querulabitur sch
Ptio Juito solus, dum taxat exadet, Et si no jura
bit vel aligno modo ni Juito lapsus fuerit, ni sili
bus penis, sic ut premissu est conignabitur Tertio
Si quidem ex negligentia, si rontra eu queri
la fit deposita ni casu simili, Si idem negabit ad
Juitum nec excusus tenebitur Et si jurare ex
cessibus noluerit vel non poterit, aut ni Juito la
borem, actori in pena pistagna dyrsta et Judicio
ni alia pena quinquagenali rondemnetur

Alia Statuta in Warschawa sub anno domini 1401 ni Crasti no Sancti adalberti

Johannes dei gracia senior dux masouie pūtibus
thermis nobilibusqꝫ Dominis Palatino Castel
lanis et consiliariis suis, ni terris generalibus
Varschauien, pro tribunali assidens, sequen
articulos natura et liberatione, et sufficienti
Consilio predictorum dominorum, ad quiete et pa
subditorum, constituit, laudauit, et in publicum pro
mulgauit.

De Resignacione Mellificiorum

Quandocunqꝫ aliquis rector, seu gubernator me
llificiorum, sine alt, mellicida dictus bartnik
in terra masouie districtibus nollet vel non
posset, seu se recusaret mellificia alt bartnj
p ipsum tenta et habita, regere et tenere, ni:

Quarunqꝫ

hereditate apud suu dominu, Extunc illi domino vel Capitaneo, nellicidaw vice pugatione, vel annua solutione, nellis dicta kijoz casu nellificia tenebit psolvere, resignare, et fines cu aliis instumentis nellificiorum, ibidem in Judicio coram nellicidis ponere

Resignans nellificia, Cautionem imponat

Item resignatione, huiusmodi facta, dictus resignans debet ponere sufficientem cautione fidenssoria ad minus aliquas minas incorict, Et deinceps impedire et vexare, non attemptet, homine in quem huiusmodi resignatio facta fuerit, aut que ipse dominus pro regimine suoru nellificiorum tali resignatione carmina ordinaverit, Et quod eis homini in regimine ipsoru edificiorum ab resignatorum succedenti, quem ipse dominus ad regendu cade invenerit, psonas constitutas coram presentia eiusdem domini vel sui vicegerent in Judicio nellicidaw dicta nellificia in psona eiusdem hominis resignabit

Ad idem

Item resignans ipsa nellificia, suo domino vel cui interest ad diem Sancti adalberti cup quodli mannale nellis, debebit ednc et palu dendstruz binas apes vivas et bene valentes, in suo examine ab vrsijs integras in cosuetudine nellificiorum antigua

Difugium nellificiorum

Item idem rector nellificiorum, si sup premissis sufficiente fidenssionem no fecerit, negz resignatione huiusmodi facta negz nulle de Jure debito soluto infregerit aut premissa vitauerit fuit, Extunc dom

cui sodm huiusmodi statutu rumpatur non fuerit
vbi cumq; ipm fugientem inveneri associato sibi ca-
pitaneo vrbis ubi se ipsum habet, Si aut no habet
tunc nostro preconi cuius interesse fuerit dum ad
diue antiqua eundem fugiente inpigue sabit in
ipso vrbis non soluto, Quem prosugu Dominus
Ville vel oppidi, vbi inventus fuerit ad psumat
neq; per se, neq; p quempiam alium defendere vel
suis temerarijs, quos si sceus fecerit contra huiusq;
nostru statutum Ecce ad nistanza d illius cui vio
lencia fuerit facta ille violator citabitur, ad
nostru vel nostroru Successoru Judicium Et si tunc ci
tatus de huiusmodi violencia contra ipm Judi
ciu positu se nistu no fecerit ni pea quingnagin
nobis vel nris Successoribus et dominis honoratis
quorum interest prolubitum, et parti pena pri
nadicta ni eo contencius, Et Nichilominus hu
iusmodi hominē prosugu, ci amplius defendere
no psumat Si aut animo indurato ide violator
iteratis vicibus eundem hominem sic ut dsertur
prosugu fuse vel p alium defendere psumpserit
Ecce tunc si premisso modo citatus coram Judicio pro
cedi expessu de non nistiferit ni duplici pena
quingnagenali pro nobis et dominis honoratis
et eidem parti adverse ni duplici pena pri
dicta censemus ipm condemnandu Et si penis
dictis penis non correctus caute violencia, ni de-
fendendo eodem prosugo Comiserit, seu ppetra
verit, tunc Citetur simili vt supra dictu est, Si
se nistu no fecerit ni penas tres ppdictas, nobis et
parti conjuncte p Judicium, et toties dictis penis ut
premendus ratione inobedientie, quoties cau de viole
cia ni defendendo prosugu dimiserit et se instan
ti dictum no fecerit

De repulsa insecutorum profugi nelli cide per kmetones

10

Item si kmetones villę alicuius vel nicole oppidi de pnis repetitis violencia in defendendo dictum pfugu ppetrauerint. propt mandatu vel voluntate sui domini pscriptis penis, decreda non cupscriptis. omnes et singuli si de nisi. de casu violencia p de singulariter. quilt eorum non fecerit. puniatur

Mutuum acquirituꝝ super altero obligacionem tenenti eiusdem debitoris

Item in pranda Consuetudine, a quibusdam nostris subditis, nostrum fore deductum, q ipi p tempus qd eorum creditoribus debita et mutuata retinentes pretenuia obligatis bonis suis hereditariis, alterius ned Ducatu, seu dominio expulsis in detinendo salutis et honoris causa ipsum debitum solvere eis non advertunt, et de facilitate itaqꝫ, quia pnicta consuetudine, statuimus q omnes quos nre subditos, cuiuscumqꝫ status, conditionis, vel eminentię fuerit, aliquod pretenuiale vel aliam rem mobilem debitum, alicui seu aliquibus hominibus conditione mutui vel quomodocunqꝫ tenentur, vel sibi aliquas penas aut damna fuerit condemnata Judiciali, quibusqꝫ non solutis, et ipsis bonis hereditariis obligatis ipsa debita plenarie non advertat Extunc ille creditor vel quispiam cui dictus debitor aliquid teneat in dictis bonis hereditariis obligatis, hoc est in illo qui iam obligatiꝫ obtinet investigandi, et repetendi, dicta debita pretenuia et pecunias debitas et plenarie sua, habebit plenam et omnimodam potestatem, illaqꝫ dicta bona vt dicit obtinens, dictis creditoribus, tanqꝫ primus creditor

et possessor psoluere et satisfacere teneatur / Quas quidem pecunias taliter psolutas / sup dicta bona tali obligata computabit / et sup Litteras nostras receptuus Si aut ille prior aliis creditoribus satisfacere / pfectori aut remiserit contemserit ben nō valuerit / Extunc idem creditor eidem tenenti ipsa bona hereditaria et sibi obligata / solutis et toto pecuniis vel quocunq; alio debito in Litteris obligationis contracto / primo debitore et possessore recluso / de valebit intromittere / auctoritate pūtis Statuti de dictis bonis / sic ut pmittitur obligatis / ac quidē bona hereditaria ratione obligationis ipse creditor eiad tenebit pacifice et quiete tamdiu donec eidem p illud cui interest dicta talia premia vel eis alia sup eisdem bonis concesse / et in nostris Litteris contente fuerit vel fuerint plenarie psolute / Si vero detinent ipsa bona hereditaria / sibi taliter obligata p heredem ni quibus talis creditor utilitur sue debitū coaquirere / Primo creditori eidem exigenda nostrarū litterarū permissu res restituere nō valuerit / nolueit vel quātumcunq; remanerit / tunc eundē ni dicta obligatione amplius pro eodem debito impedire non debebit veruntn Si aliqua bona debitoris sui senserit / que nō de Jure debuerit in illis debitū sue acquiere poterit

De Crimli mulierum

Item pronunciatus dominus Dux cum predictis dominis Consiliariis suis de anno domini Millesimo quadringentesimo quarto ni Octobris suum actum Statuit et ordinauit / Si aliqua virgo vel domicilitatis vel de nobili gnē procreata matrimonium contraxerit et si sumb maritus de hoc seculo migrauerit / sic Consorti sue premia ni aliqua parte sui patrimonij ratione dotis / non donare aut nō assignare Ethuc ipsa domina pgnoctē sui viri / quinderim se-

xagenas grossow edmunit ni terra Cuerenk monet tantundem de p Cinali lenare et tollere &c

Alia statuta in warschawa

Nos Johannes dei gratia Dux nasonie vñ presentibus nostris fidelibus, dominis Petro Pilkonis Palatino slawicen castellano, Dobislao Judice Cuenen Jaxmussio Judice Cenen Nadborio, vexilifero Nicolao Surramerario Zarorimen, Alberto castellano, martino Surramerario Waresch, Mroczlao de Grzisowo Subvicecna, Nosgeborio Subiudice Cenen, Pozitga Wiseyza dicen, Subiudicibus anno dñi 1406. in generali Judicio nichsto Sancti adalberti in waresch

De penis in Judicio soluendis

Statuimus q ipsi nostri Subditi in p dictis penis p lapsi et condempnati a die condempnationis infra 6 septimanas continue se teneant, nesq p aliqm meum officialem ex parte mei, nesq per aliqm nostrorum Jurisdictionem seu Jurisdictiones eorum q impediantur, pro solutione dictarum penarum, quas quidem persolui, dicti condempnati infra dictas septimanas, easdem, cuilibet solucre teneatur, cessante impedimento impignorationis, Elapsis vero dictis sex septimanis, si de illis penis, quorum interest satisfacere omittent, ad pignoracionem procedatur Exceptamen tamen ab hoc statuto parue pene vsq ad marcam nichsilem et piatgna grossa, que more antiquitus tenuto a condempnatis in eisdem exigentur

Juranti notarius aut praco iubeat procedere

In absencia Consuetudinis nostre esse tenetur, quicunq aliquis Juret tam per se q per Testes, quamuis ex toto forma Juris sibi Juranda p notarium ramsard, et per praconem exposita, dubitet nec expresserit tamen per

omnes assidue vel astare Jurto tacebatur, vbi Jurand tangs in extasi posibus, nescient vtru sint Juramto expte uenit Cure tangere nequibat, vt aut vnus alterus a do nib vigilet observare, Statuimus ordinang et p̄mit amnb g̃ cui quib, cuic p̄ p̄sentium Jurium cuic p̄ testes Jura re debt hmoi illico Procreator vel notarius, sue pre re, seu quorumgs officialib ministerialib noster ipsi Jurto astand, et Jurto astand Jurauta niformare ℔ et Rotga sen forma Jurii, sibi declarare et exprime vt sint Jurium deducat in effectu dicendo sic, Prored vel nus, Si aut ni forma Jurii exercuerit taceatur do nec ide Jurand finem faciet, nigta morem circa ipa Jurta antiquitus observatu

Forma Juramenti exposita pro debitis

Item in Causis expediendis, celeritab est rationabiliter restringenda, idco Statuimus, g aliquis ratione debiti simplicib et non nisi scripti vltra viginti Scragenas ad ne stru Judiciu euocatus fuerat et ipsum debitu negauti Jurium Judiciale diffinitiu, exhibuit, Cuic p̄ ipsum Juramentu prestand se de cog debito, tribus vicibus mdi crebro tangs p̄ bonis hereditariis vocabit, et sibi ad terria vicem per preconē forma Jurii reformatur Si aut p̄ summa minori vt viginti et nisra dece nacub debit secundu antiquā Consuetudine, et hmoi fuerit quod semel, vel p̄ rationē vel p̄ aliud cuiq; nitrei ipi Jurandi seu ipis Jurantibus eadē forma Jurii expo

/ natur

De Cautione adimplenda

Pratica damnosa Consuetudo in terris meis seruaba tur, g cui aliquis pro peccuniaru vel aliaru rerum debito fidemissor extiterit, et si principalis debitor aliquā partē eiusdem debiti suo creditori solueret in absentia fidemissoris eiusdē, ipso facto, ipse fidemiss

/ tor

ab
ipsa ruricone fidenissoria fiat absolutus, Jdro ran-
dem Consuetudinem excludendo. Statuimusq; quod si ab
senuia et huc dicti fidenissores ipsi debitori, suo redditori
de aliqua parte ipsius debiti satisfaceret, Nichilominus
dictus fidenissor, ad solucionem remanenti dicti ipsius de-
biti ratione sue fidenissorie obligatur

Alia statuta in Nowemiasto Anno domini / 4 o 1 infra octauas visi

tacionis gloriosissime virginis marie Nos Johannis dei
gratia Senior Dux masouie etc Cum nostris nobilibus
tunc nobiscum in terris generalibus assidue statum
declaramus, et determinamus

Knethones immunen et alia Jura soluere tenentur

Quod cum quis knethon de villa cuiuscumq; terri
torie, non exibito uiue, et ordine in terra statuto
tento habito et seruato, domino suo a quo recessit
in alterius terrigene villam uicinam aut aliquam
se transtulerit, Jdemq; dominus suus Terrigena
ad quem se transtulit, ipsum knethonem aliqua bu-
na pecunia, siue aliquo immune supportauerit
Qui quidem knethon per primum dominum suum, siue
knethonem antecessorem suum, ipsum locum loco sui te
nuit, similiter vel maiori Jmmunine, sui minori fue-
rat supportatus, talis dominus a quo recessit, post,
q; secundum morem et consuetudinem terre dudum uica-
tis, protestatus fuerit, et dixerit de no exibito inue
et Jmmunine, Idem dominus suus Terrigena ad quem
predictus knethon fugierit, siue liberet transierit ad-
soluendum Jus et iuuamen, vt predictum uicta dissolu-
tionem uicatorum, principali domino predicti knethonis
competat et debeat sua Jura de residentialibus si quas

talis kmeto habuerit exigat & repetat

De acceptacione incolarum

Item anno die et loco / ac testibus quibus supra Statui
mus decernimus / et deliberauimus / q̃ quecunq; mgo
et quãdocunq; / quis aliquis kmetgo cũ aliquo ter.
rigena condixerit / q̃ apud ipsum mansum aut medie
mansum suis minus possessus / se transferre debuerit
Talis terrigena / duobus Scabinis suis / si eos ha
buerit / et si non / tunc alienis / de loco vicinio
quos adducere poterit / acceptantem protestetur
Qui kmetgo / si postea mentem mutauerit / et ad
bona acceptata / se non transtulerit / Tunc talis ter.
rigena ipsum ad acceptacionẽ dicti kmetgonis / eisdem
gradibus vigta exigencia rei protestetur / Qua prote
statione facta vigta quantitate ipse kmeto bonorũ
acceptorum / vgt si mansum acceptauit sex agenas / si
medium mansum tunc medias sex agenas / eidem domino
suo terrigene psoluat / vel alis vigta qualitate bo
norum acceptorum / Et sic si ipsum tali acceptacione
et premissis / et huiusmodi omissionibus / et ocasione qua-
rum premittitur / et protestatio facta / si aut eiusdem testificatio veritatis
non affuerit / tunc kmetgo ab acceptacione et solu
cione huiusmodi penitus absolutus

Alia Statuta Anno domi 1410

Warschaniz in Terris Generalibus / feria secunda pro
post Dominicam Judica celebratis pũtibus strenuis
et nobilibus dominis Petro pilkonis Palatino Sta
nislao Castellano Dobeslao Judice Cracouien Bolesta
vio de Sandomiria et Zarorinien Jacobo postka Cracq
Judicibus / et aliis quibusplurimis honoratis
et dignitariis meis Nos Johannes de gratia Senior
Dux masouie &c. Statuimus & Consilio & delibe-
ratione dictorum dominorum et ordinamus

De maxillacione nobilium

Q̄ quandocūq; et quotiēscūq; Nobilis nobilem aut
ignobilem maxillare presumpserit, questione in Judicio
deducta perueniens passo in initio a maxilla quīq; se
xagenas grossorū non excedentē ipsi.
rit et in quintuplū pena quīquegenali, nobis aut
eo successori et honoratis ad quos pena spectat ipse
facto condemnetur, Si vero talis violentus Nobilis
pluribus maxillis nobilem ut ps̄fertur pupugerit
a quaīt maxilla quinq; sexagenas grossorū ei de
ꝑcusso ꝑsoluat, nobis vero et his quibus pene pti
nent vt ꝑ ꝑmissū a quaīt maxilla, ni quinq; pris
quinquegenalibus, als a quolibet digitto in vna
pena condemnetur, ꝑdm antiqua consuetudine

Pena pro Maxilla Militum

Item Si nobilis dominus militem maxillauerit
ꝑ dimidia terna sexagenas Grossorū monete do-
minus, a quaīt maxilla, eidem maxillato facien
ens quotiens, expressum Judiciarie condemnatus
soluat, Et nichilominus nobis et meis successoribꝫ
ac honoratis, a quaīt maxilla ꝑ quinq; p̄n̄. L.
condemnatus soluat, hoc tamē intelligitur, ni vtroq;
extiterit, descriptis, Si et ni quando tam nobiles q̄
milites nigra charta Judicum sua Innocentia ꝑ testes
idoneos non expugnauerit

Actor iurabit super Summa re rū quas acquirit

Item Statuimus decernimus, et expresse declaramus
Q̄ quotiēscūq; et quandocūq; aliquis homo, ni. alte
homine, ad Judicium ꝑ Citationē traxerit aliquā bo-
nam peccuniā, siue quantūcūq; rem actor ni reo
acquisierit Judiciaiter, Et si talis rem ipsam
Summā peccuniā, vel taxam rei tantū quātā
proposito actoris fore asserueit fuisse et esse nō
recidit Tunc actor de verbo ad verbum sup dicta

summa pecunia sine cam post preconia uiuare dst
e loco Curiosi ni quem talitor uiuans digitos
ponat. Preco sine ministerialis no ni Juramto laba
re Judicabit

De commutacione perpetua bonoz immobilium

Item statuimus talem articulu et ordinamus q
commutatio hereditatu seu bonoz immobiliu inter
nobles, vel cuiuscunq3 status et conditionis fuer
de mutuo eoz Consensu et voluntate facta, sine u
aliqua additione pecuniarum vel aliarum rerum, sine
cira absq3 additamento, si fuerit iuscripta et ratifica
ta coz curia nostra, aut officii nostri, talis commu
tatio, adtroq3 partes commutantiu in perpetuum
debet pmanere, et inviolabiliter observari, ut nulla
ppna ex linea Consanguineitatis ipsoru, dicta
commutacione revocare et impedire possit, Quam
pacifice et quiete possidebunt in perpetuu

Alia statuta in Zakrocim

Cum insatiabilis sit hominu appetitus, extorsioni pe
cuniarum, Terminum non imponens, plerisq3 viris
ex inigua Consuetudine fuit tractu, quia nonnulli
homines precunias recetas, aliis hominibus cuiuscunq3
status, et eminenciq fuerint mutuantes ipsos debi
tores, si precunias debitas in recto tempore no sol.
verint, nostris vel ipsoru bus propriis assistentes
Terminos solutiones advenientes, et ipso debitore
nichil huiusmodi precunias non soluen vel soluere
non curan, ipsi creditores, tales grauibus peis
affligen et ad Judiciu provocan exigen iustitia
tiplicem vel quadruplice, ortone non solutionis
ipsius debiti precunias exibebant, ab eisdem debi
toribus ni periculu anime proprie, et scandalu
aliorum vade ipsi consuetudiu periculose tollere

volen nos Johannes dei gratia, Senior dyenasonia
anno domini Millesimo quadringentesimo duodecimo
in Terris Generalibus in Zakroom celebratis
de Consilio dominorum nostrorum, tunc nobiscum assi-
stentium

Quantum creditor dam Lucratur

Statuimus, decernimus et declaramus, q̃ talis
creditor tantum de damno ab eodem debitore le-
gati, si vult quantum fuerit, de precunia puriali si
ve capitali, nec Judex creditori ipsum debitorem
in maiori summa pretii Capitalem condemnet q̃ tunc

Purgatio vituperii nobilium

Item anno die loco quibus supra, quocienscumq̃
et quandocunq̃, aliquis nobilis, in sua nobilitate
q̃ quampiam diffamatus fuerit, Ipseq̃ nolens bonã
famã suã, denigrationem sustinere, Testibus fide-
dignis, vgl de propriis armis duobus, et de duobus
clenodiis, aliis extraneis, q̃ duos testes, de quo-
rum pariores, et seniores sua nobilitate sufficient
declarare approbaunt, Tunc diffamans ipse, diffa-
mato quinq̃ decaginas grossorum prompte precunie
et nobis in pena quinquagenali condempne

Pene racione vlnerum nobilium et militum

Item Statuimus decernimus, et q̃ presentes decla-
ramus, q̃ quandocunq̃ et quocienscumq̃, aliquis
homo temerarie ductus, aliud nobilem in facie vel
in manibus, seu in aliis locis discoopertis vul-
neraverit publicis et manifestis vulneribus, Ex tur
pro quolibet vulnere operiatur tres marcas vsuales
monete vulnerantis vulnerato solvat, pro quolibet
vero vulnere coopertos, vbi Zakrittga Kang di
midia altera marca non predicte, ad quamlibet
lignita grossos computando, det et q̃ solvat, Si
vero miles communis fuerit medietatem respectu

Nobis pro consimilibus nobis vulneribus et nino
xibus manifestis et coopertis, tollat et artipiat ab
eodem suo minicante

Alia Statuta in warschawa

In nomine domini amen Sub anno domini .1.4.1.4.
Nos Johannes digratia Senior Dnp Masovie &c warscha
vie feria secunda proxima post festu Beatoru
Petri, et Pauli Apostoloru, nisra terminos generales
p nos celebratos, de consensu, Consilio & voluntate
vnanimi dignitariorum nostrorum nobis in hmi modi
terms Generalibus assidem decernem statuimus

Domina Steriliis quam partem Dotis alienare poterit

Q Quociescumq; et quandocunq; aligna nobilis mu-
lier, cuiuscumq; status et eminencie, dotem suam alb
posag vel Dotaliciu alb vriano, ni villa seu fo di
tate vel porcione sui mariti, sibi assignata vel assi
gnatu, habuerit, et ipsa fit sterilis, prolemq; de ea
marito suo legittimo non procreauerit, Extunc mortuo
marito suo, licebit dicte vidue ob remediu sue anime
aut suoru cognatoru, terciam partem hmi modi dota
licii seu dotis pro illis, quorum interest, et quibus
& suis spectant et ptinent reservatis

Quomodo soror participat in fore ditate paterna cum fratribus et quomodo non

Item anno die loco, quibus supra Statuimus q
quandocumq; alignis nobilis noster Terre genera
nata vel filia sua maritauerit, post cuius qui de
Matrimonii consummacione, signa bona paterna
remanserint et vacauerint, Tunc hmoi bona
post mortem patris, aut fratrem suoru remanencia
ad ipsam nunc ptinebunt, eo excepto presertim

si ipa filia nullu fratrem germanum vivum habuerit ad quem huiusmodi bona Jure hereditario spectare debebant tunc dicta bona ad ipam filiam ptinebunt p ea pacifice possidenda isto eid adiecto si ipam filiam uxorem fratres fratres sui habitauerint et aliqua bona hereditaria communem remanserint tunc eadem uxor unacum ipsis fratribus participabit de eisdem bonis sic q ipa bona remanencia ipam decernant ad eamdem ptinebunt sicut ad aliquem fratres suos cum aut eadem uxor coram nobis vel nostris successoribus pro tempore existentibus huiusmodi bona hereditaria resignauerit et Juri suo quod sibi ad ea competebat renunciauerit summodo ipos predictos fratres suos transtulerit tunc amodo ad huiusmodi bona eadem uxor nullu Jus obtinebit

Divisio mulieris cu amicis mariti defuncti

Item anno et loco quibus supra statuimus q quando et quocienscumq aliqua uxor relicta post mortem legitimi sui mariti si presenti decubo viva remanserit dotemq sibi deputatam p eundem maritu dum viveret assignata et assignata in bonis hereditariis habuerit nullaq prolem ex eod marito genuerit tunc dos sua sic ut predicitur p maritu sibi deputata sit contenta residuis bonis hereditariis pro cognatis eiusdem mariti mortui ad quos spectare de iure videbuntur de uxore Si autem eadem uxor vidua nulla dotem per maritu ipius vivente ni aliquibus bonis hereditariis sibi deputata habuerit Extunc idem uxor ni domo quam vir suus dum vivebat ni habitare consueuerat et ni bonis eiusdem domus post mortem dicti mariti derelictis manebit usq ad tempora vite sue ex eisdem bonis hereditariis si ni super aliqua exhiberint ad cognatos eiusdem mariti

mortui, quibus ad ea jus competere videbitur, vel illi qui de jure sua interesse putaverit, devolutis. Si vero aliqua bona in pecuniis paratis, vel in auro seu argento aut gemmis post mortem mariti sui remanserint tunc omnia bona et singula predicta in pecuniis auro et argento, vel margaritis predictis, cadat vidua cum cognatis, ejusdem mariti sui legittimis, ad quos de jure noscuntur pertinere per medium dividere debebit proximis aut primogenitis, domus predicte, cujuscunque generis, retinebunt, et bladis et frumentis grani et generis, quorumcunque hiemalibus et estivalibus ad eandem viduam devolutis, omnino de quibus dicti cognati, non dum existere participes nec ad eos plenius

Statuta aliorum Terminorum Warsaviensium

Nos Johannes de gratia, senior dux masovie cum Reverendo in Christo patre, domino Jacobo Epō Plocen, et cum universitatis, Dominis Stephano Nobilibus honorabilis viris Petro Pilkonis. Palatino nostro slawiecz & Boglewicze Castellano Cracovien Paulo warsaviens. Nicolao wissogrodien et aliis pluribus nostris dilectis, anno a natiuitate domini. 1. 4. 2. 1. ipso die martis magdalene in warsch nostra tamen nos Generales per nos tunc celebratos

Articulus Dotalicii

Item primo statuimus, quod quocienscunque et quandocunque aliqua domina nobilis dotalicium suum alterius in aliquibus bonis villis seu villa portione seu portionibus habuerit per maritum suum assignatum et suis litteris ratificatum, tunc post decessum ipsius mariti sui, quadre ipsi dotalicio, et eo contentari debet, Si autem dotalicium non habuerit, et eiusdem maritus plures villas seu hereditates portiones habuerit, Extunc post decessum mariti sui in villa et domo

ni quibus vir sua & sar luce decesserit, ad tempora
vite sue, vel quo diu ad secundas nupcias non tran-
lauerit, pacifice et quiete pmanebit, alie vigilez
vidue, sue portiones hereditatu quarumcuqz ad pro
ximos naturi sortu, prout & tunc spectabunt
et ptinebunt, Si aut vna villa fuerit tantu tunc
precio, qualitercuqz, et pueros eade mulier habue-
rit tunc ipsa villa, tunc precio ni equales pso
nas, im matrem et pueros diuidantur, Et vicis-
simim, domus sup matrem teneatur, Si vero
pueros, et se non pmanserit, tunc tota villa
portione aut portiones, ni quibus eam reliquit
mariti ipsa domina habeat, veruetid si ipsa
pueros, ex dicto marito procreatos habuit, et ipsi
pueri non dum habeant annos discretionis per
ipam matrem, vsqz ad annos discretionis teneau-
tur et regantur, dummo ipsa mater eosde pueros
vtiliter et prouide, debitegz regat, Si aut ni ipsa
regimine puerorum suorum & consanguineos, seu
amicos damnosa vel inutilib reperta fuerit mate
victa ipsum regimen, tanqz ab inutili removeat
ipsaqz bona ad manus amicorum dumtaxat illorum
qui illis pueris melius fecerint ni regimine committat

Exemptio bonorum hereditariorum a sororibus

Item quocienscuncqz, et grandocuncqz, ex mate
rialiqua bona hereditaria, per quoscuncqz terri
genas, a sororibus nupta consuetudinem terre
rdemi debeant, Tunc ipsa bona, cuiuscuncqz valoris
existant per amicos vtriuscuncqz partis ponen-
tur, et paratis pecuniis monete communiter ni tra
nostra emerentis redimantur et soluantur, Ex-
mine cessante compositione equorum equarumpe
rum, et pecudum et aliarum rerum.

Respondens pro debito se iusti-ficabit Juramento

Item statuimus q̄ quocūcūq; exeund aliquis No
stroꝝ terrigenaꝝ, sup quibusdā debitis, contra
alium Terrigenā, Litteris autenticis, nō habi
tis sua q̄stione, coram nobis, aut nris Judicibus
habuerit, et deposuerit, Ex̄tunc ille contra quē
agitur et non actor sua Innocencia expurgare
tē nūpta Consuetudinem et observancia. Terre ste

Difugium clandestinū kmetorū

Item si aliquis homo, a suo dnō suis bonis deb
litis, et dimissis, ad alium locū fugierit, talis
a die quo fugā dederit, ni duabus septimanis, ad
dominū, a quo fugit redeat aut bona sua sup oēm
Jure Terrestri talis dando, nisi tūc septimanis
rationē debitū more solito ponat, Sta tunc, q̄ si
nisi pariū dictaꝝ duaꝝ septimanaꝝ nō redi
rit, aut non fideiusserit, Tunc oēa bona et sin
gula bona sua apud eundē dominū, dimissa iure
vorabiliter perdet et amittet, Et Nichilominus nō
obstāt amissione ipsoꝝ bonoꝝ, dominus a quo fugit
ipsum more solito super Jure suo terrestri nichil
ubi poterit habebit potestatem

De Mutacione loci nicolaxw ville

Item si aliquis alicuius ville nicola Ortulanus
Tabernator, faber, Sartor, vel quicumq; alius ne
cessarius nicolaxw mutandō a domino suo recedere
voluerit Talis duabus Septimanis singulis annis
ante festum Sancti marci mutacionē status sui illi
domino a quo recedere voluerit nitimare teneat²
Si aut hoc ipsum facere neglexerit, et ab ipso do
mino recesserit, tunc ad soluendū oēa Jura ad an
nū futurū ipsi domino a quo recedit, tenebitur
et erit obligatus, et eciā si quis p̄dictoꝝ nō debito
tempore, de villa alicuius dñi, sua habitacione
mutaverit est, quindecim grossos domino suo

a quo recedit dare teneatur, et censu soluere ni quo
suscepit, si aut ni labore dierum annali sederit pro
quolibet die p vnu grossu soluere obligatur, si ve-
ro debito tempore suscepit, tantumodo ad soluen-
dum censu annalem in quo constitutus fuit, si
minus in qua habitauit, domu & sepes more solito
ad reformandu obligabitur prout terre consuetudo
exigit et requirit

Quantitas pene pro kmetonum verberacione.

Item statuimus Quod cuiuscunq; domu spiritualis
vel secularis ni habitator ville sue, alterius vi
kmetone verberauerit talis domig, cuius kmeto
est percussus nitimare debet, Dominus cuius ni habi-
tator ville, talem verberauit, postqua nitimacq
vna media sexagena, Dominus cuius kmeto
est percussus, et alius dominus cuius kmeto per-
cussit, aliam mediam sexagenam pena percussionis
exigant et recipiant, Et talis kmetho percussus
de sua uinicia si uult agat, Si aut ipsa violencia
manifesta nd fuerit, et percussor inculpatus negaue-
rit, dor ipsum fore p ipsum factu, suam Innocencia
iuxe quo Gaudet, et ni quo resi det metterius Ju-
rando expurgabit, Si aut tales percussores, cuius de
fuerint, seu extiterint, Tunc ipe dominus, tota
Sexagena, pro suo fibco tollat et recipiat, Si aut
duo kmetones, quilibet de alia et alia villa alte
rius et alterius domini, mutuo se mulneraueriut
et verberauerint, utrisq; illoru, domino suo per
vna Sexagena pagabit, eciam eo adiecto, ne fu-
gicu, ad alium dominu, occasione se excusandi
habeant, de non soluenda, ipsa pena, asserendo q
talis dominus minus Juste talem sexagenam
ab eo exigit, et recipit volens euadere solucione
Juris, iuxta consuetudinem Terre nostre, Scilicet

dominus doceat, et se nisificet, Probus Scabinis
quia Juste iuxta pñs Statutum talem summam pecu-
nie, & qua cupra dicitur exegit

Pena pro homicidio kmetonu

Item Constituimus, ordinamus, q̃ quicunq; et
quandocunq; de nicolis, villarum tam Secularium
q̃ Spūalium, quēcunq; aliquis nicola, suū kme-
thō cuius interfecerit nicolam alterius, ipse nitrfec-
tor orto tregarenas grossoru quod dominis pro
intfecto, det et soluat, vgt puenis, quatuor dom
cuius kmethō fuit interfectus, hec et domino, cuj
fuerit interfector vnam tregarend, si vero nobilis
hmo terrigena, ipsum kmethonē interfecerit, sex
orto tregarenas, preter penam mortalem, et dignita
rioꝝ ꝑsoluat, vgt quatuor tregarenas pueris et
domino hec, et Castellano ni cuius districtus q̃ cj
kmethō interfectus vnā tregarenā soluere et paga

Actio pro homicidio terrigene in viginti amos michoetux

re teneatur

Item habere volumus, Statuimus, et ordinamus
Quod cum quis absit, aliquis terrigena, temeritate
ductus, alterū terrigenā, cuiuscunq; status &
dicionis, et eminentie fuerit, interemerit Extun
Pueri, et cognati pro ipso homicidio, sue Capite, ad
spacium viginti annorum, a die admissi homicidii
si continuo sequentiu, et ab ultima proclamacio-
one in librum scripta eorū nobis aut nostris, succes-
soribus, aut Judicibus, contra homicidā habebunt
et habunt, agendi promouēdi suā quēstiō
nem plenā et omnimodā potestatē, Si vero, agere
et suā questionē contra reum infra ꝑdictos vigi-
ti annos, deponere neglexerit, Extunc ipse vigi
ti annis elapsis reus a solutione capitis, et a vi-

dicta sanguinis volg dictu wrozba absolvatur

Item cum aliquis agens pro mutuo infra decem annos inchoet suam actioz

Item cum aliquis terrigena cuiuscumqz status fuerit et pro suo debito laicb et Jurisprioribus vel habitis contra alium terrigena inquietari et judiciale experiri voluerit et tunc infra spatium decem annorum a die mutuati debiti contra reum habeat plenum et omnimodum potestatem agere, cessantibus siquidem hiis et aptis decem annis, tantummodo sibi pro predicto debito imponatur Nichilominus allegans decem annos, juxabit eidem si debito decem anni pretrierint, et pluris facta est pro eo sermo est, videtur rei talis, littras et Jurisprudentia firmandi habebit querentem actionem, Cum de ipsa prescriptione nunc presumat, cum virtute presentis statuti, sit nulla et irrita

Incole villarum diem septimanati laborabunt

Item statuimus de consensu domini Episcopi, et aliarum capitis dictarum personarum spiritualium et secularium quod omnes et singuli incole mansos suos integros, integros mansos, in quibuscumqz villis nostris spiritualibus vel secularibus possident, de quolibet manso, vultu et possessione diem et de medio integrum diem, dum et quando requisiti fuerint per eorum dominos laborare teneantur, ita prout priores labores prestare consueverunt

Quando Pueri apud patrem portionem recipiunt

Item statuimus ut predictis statuti vigore ordinamus quod omnis terrigena cuiuscumqz status fuerit et uxorem legitimam habuerit, et quamdiu pueros bonos et

procreauerit quidiu deo volente cu ipsa humanis
exciterit vxore / pueri apud eum nullam portionem
mobilium et immobilium bonorum preter ipius voluntate
habeant / vel arguizant / nisi tantu quantu et quia
spriali eis voluntarie dederit et assignauerit / Si ve-
ro talis vxor de hac luce migrauerit / et ia quidiu
ad secudas nupcias pater nu transierit / et inuth pue-
ris nichil dabit / sed penes ipm bona / de quibus ue-
rio supra fuit facta pacifice et quiete possidebit / Ipse
vero ad secundas nupcias veniens huic alia vxore
ducente predicta bona cu pueris primus vxoris q
mediu diuidat / sic q pater cum ipa secunda vxo
re de medietate et pueri de altera medietate teneant

Patre mortuo pueri / de quacuq; vxore per equanimitatem diuidat

Item si ia dicta vxorem duxerit / et prolem vtriusq; de
cubuerit / ipsi pueri quidiu mater in
hac luce cum patre eorum manserit / apud ipsos nullam
portionem petere poterint / nisi ea mortua / et patre
vt dictum quarta ducente / petere ter valebunt / et hoc
intelligitur / de rebus tantu / de vno quantu de altero
ad consummacionem vite / Inter cetera vigore presentis
statuti / ordinamus et ordinamus / qd patre de quacu-
cunq; vxore pueris vtriusq; sexus procreatis / de
hac luce decedendo / omnia et singula pueri bona
ipsius mobilia / et immobilia in equales partes diui-
dant / salua inter consortes vltima / defuncti / de qua
facta fuit mencio / in statuto iam descripto

Statuta Dominorum Ducum Masouie Anno Domini / 4 . 2 . 6 .

Dominica ante festum Sancti Dominici Confessoris glo-
riosi in Zakrocim / nos Johannes dei gratia Senior
dux Masouie &c / Semanibus Troidenis / et Vola-
dislaus eadem gracia dux Masouie / ac Borowiby-

consiliarijs vnius partis absentibus Conuentione celebrata statuimus Laudamus / solemniter et ordinamus articulos infrascriptos / ad vtilitatem

Vector si Thelonen pertransierit aut aliquod Scelus perpetrauerit bona p. pria amittet & non Mercancias

Item primo laudamus / statuimus et pronunciamus q̄ quocienscumq̄ / et quotcumq̄ vectores / quicumq̄ aliquas res mercandas / siue bona cuiuscumq̄ generis speciei ponderis vel valoris p̄ mercatores / cuius p̄misi tutores / vel alios quoscumq̄ dominos ipsis appositas seu apposita / sine tales mercatores sint durati nasonij indigene / siue extranei / re vertigali p̄ partes Ducatus p̄dictorum / deduxerint / Et talis vector si Thelonen / non soluerit / aut clandestine p̄transierit / aut aliquod scelus siue nephas commiserit / Extunc solum bona ipsius vectoris que proinde seruibit habuerit / ad illum dominum in cuius Ducatu sic p̄pe trauerit p̄ fort et amittet / mercibus et rebus aliis q̄ mercatis / quibuscumq̄ bonis / sibi sic ut p̄fertur adtendendis appositis / semp̄ salvis / que eidem mercatori non dent perdi et amitti

Indigene vtriusq̄ Ducatus non debent Cittari aut arestari in via nisi vbi resident excepta violencia recenti

Item Statuimus laudamus et pronunciamus / q̄ de cetero quilibet subditus Ducatum predictorum / re vtraq̄ parte / cuiuscumq̄ status gradus et conditionis fuerit Cristianus Judeus / pro quibuscumq̄ transitus magnis q̄ paruis / ad aliam partem Ducatus non debet cittari nec in via arestari / vel Judicari / nisi

ni parte illius Ducatus, vbi talis residet capitali, nu-
sione, Exceptis dntaxat violentia rerum, et fla-
granti, circa quam si quis ni continenti deprehensus
aut raptus fuerit, pro eis jus pati debebit, in ibi vbi
simili violentia perpetrauerit, Et etiam ni causis gravi
oriend, quibus in illius dominio, et Ducatu, vbi tales
gravamina fuerint, et no alibi Citari debeat et ju-
dicari debeat tamen si quis nobilium ni vtrag parte
Ducatus bona habens hereditaria, et de hereditate
sua in qua possessa non residet, aliqui fecerit viole-
ria, Extunc talis in illo Ducatu respondeat et judi
cetur, vbi eadem hereditas iacet de qua simili vio-
lentiam perpetrauit

Kmetho aut oppidanus, et quilibet nicola fugiens in aliud Ducatu restituat

Item si aliquis kmeto aut oppidanus et quilibet
nicola seu subditus, de vna parte Ducatus, in alia
clandestine fugierit vel qua horumq3 recesserit, om-
nibus in rebus Consuetudinibus rerum non solutis nec satisfa-
ciens domino suo a quo recessit cui fugit Talis
nicola cui oppidanus, seu kmeto absq3 omni judicio
et jure cum omnibus rebus suis, domino suo a quo re-
cessit debet restitui nisi aliqua consuetudinem
terre dum p sex annos illius domini a quo fugit
de simili satisfactione et fuga fuerit protestatum
cui probatu

Molendinator annualis vel restituat aut tres marce pro eo solui

Item si aliquis molendinator annualis vel
stagnij, de aliqua parte Ducatus in alia a dom-
no suo de molendino fugierit, Talis dominus apud
quem refugium fuerit p juratos illius dni a quo

fugit, monitus vulg, obstanij, tenetur eũ restituere aut tres naues soluere vsuales, si aut eum nõ restituerit, pœn quinquagenale luet. Et nichilominus dominõ illi, treis naues soluet, a quo nolendinatore fugit et nolendinatorẽ pro se recognabit

Nolendinator perpetuus est restituendus

Item si nolendinator hereditarius, siue perpetuus de una parte ni aliam parte Duratus fugierit, Et tunc ille dominus a quo fugit illi domino ad quẽ venit propriis iocalibus debet nitimare, vulg obestag, vt sibi eum restituat, cũ omni expensione, et occasione, Si vero eum restituerit eundem, Et tunc tres naues vsuales illi dominõ a quo fugit psoluat, contradictione quacunq; procul mota, et vltro eum nolendinatorẽ restituere te-

2 nebitur

Thelonea in vtroq; Ducatu a propriis non exigantur

Item quandocunq;, et quotienscunq; Terrigena alicuius oppidanus, siue indigena, et subditus Ducatus nauigij, de vtraq; parte Duratus, de quibuscunq; locis p flumen quodcunq;, cum quibuscunq; rebus mercibus, cuiuscunq; generis, vel speciei existat ni roboribus, siue Cymbis vulg naklodzinijs apositis et oneratis, ad nisra descenderit, talis descendens p Terram vtriusq; partis Duratus, a quibus amplustro vulg od parcinij ni solitis et consuetis Thelonerib, tantummodo duodecim grossos pragen et tribunos grossorum vnd soluat, Si vero ille qui Thelonea exigit, et recipit, pro tempore non crediderit q; huiusmodi bona sunt propria illius descendentis, seu destinantis, talis proprio facto se absoluat et liberet p.

2 transibit

Ciues Plocen a roboribus nil solvent a Thelonea

Si aliqui Cives et nicole Ciuitatis Ploceñ robora pro construendis, edificiis in eaq; Ciuitate p flumina ni Durahi dñi Duris Johannis, transfretari, et deducere procurauerit talib; ab huiusmodi roboribus nulla Thelonea agnatica in locis Thelonecorum solitis soluere debeat, Si aut illegni Thelonecus exigit, non credidexit, q; ista robora ni Ploçk pro edificiis duxerit, Et cum deducens talia robora, intrabit q; sua ppria, sunt robora pro edificiis, duxerit, Et cum deducens talia robora intrabit, q; sua ppria sunt robora pro edifficiis in ploçka construendis, et liber p transibit, cui eisq; vltra tamen ploçka non debebit cū eisq; roboribus fluitare

De Hominibus vicis demigratis in Ducatu alium fugientibus

Item quia nicole, siue kmetones, seu subditi utriusq; ad altera parium, aliquibus vicis, siue expressibus demigrati vlq; presentiq; sijē, ac finibus tedstibus, censibus, solucionibus, subsidiis, dominio ydcirco non solutis, a quibus duxit, ante hostilitatis pacis landi, per nos facti temporibus iam pterexierunt, de quibus nob tale ordinauimus, q; talis nullus habeant securitate, ritrandi ni illam partem Ducatus, de qua fugierunt, nisi prius dominis suis, a quibus fugierunt, satisfuciant, pro omibq; finibus et abitis

De Gaiis dum mola de uno Ducatu ni alio damna facit

Item quando cumq; et quotiescumq; aliquis Exigena et subditus, de una parte Ducatus ni alia parte Ducatus, ni alio Gaio suo p Pucronem inhibito aliquē hominem, damna facientem siue ligna aut arbores scindente, deprehēderit

aut arestauerit / Extunc talis illi cuj Gaium stridi
a quolibet egra sex grossos / et a duobus bobus / et a Sec
cui / qui absq; pecoribus vulty prese pegajaja repe-
tus fuerit / tres grossos soluere teneat / ressante q̃
libet vorthadichone / Si vero in silua nerica / aut
bozea communibus ipsum arestauerit / et reperierit
tale ligna / suis robora euidente et damna facie-
tem / Extunc talis damna facienb / a duobus equis
sex grossos / a duobus bobus tres / et a Secui vñ
grossu soluet / et pagabit

De Pectoribus in frumentis aut pratis in alio Ducatu recipien

Item si alignis nicola oppi damus / suis villanus sub
ditus vtriusq; partis Ducatus in bonis suis / vel
frumentis pratis aut in hereditate nisibita alicuj
homis pecora sue prendere inuenerit / suis aresta
uerit / debet ea nipotere / ad forestam suam / ubi
cuinq; fuerint / pecora sua prendere / a quolibet
equo vnu grossu / et a quolibet bone et vacca vsq;
ad skorsiacha / ordinu grossu / a quatuor ouj
bus / vnu grossu / Simile a quatuor capris a
quatuor scropis / a quatuor anis vnu grossu
soluet et pagabit / Si vero ille cuius pecora ibi
fuisset / inpulsa fuerint et suos pecora sua cu-
stodire neglexerit / Extunc ille qui ea nipotuerit
racione suorum damnorum / ea seruare debet / vsq
ad hora ad horam / vsq; ad gorsinij do godsij
nij / et postea ista pecora / ad predium Ducale il-
lius Duis / in cuius Ducatu illa hereditas fuerit
in qua predicta pecora / reperta fuerint deportat
et officiali Ducali ea representet / Et talis officiat
ab illis pecoribus / tantu recipiet / quantu et ille
cui est damnu factu

Dum Capitaneus aut Procurator incola alterius Ducatus detimeit

Item si aliquis Capitaneus Procurator, vel vicegerens, aut officialis quicunqs in parte vtraqs Ducatum p dictorum existens, aliquem incolam reuisorum ditionis alterius Ducatus ratione quorumcunqs Ducatuum capersum detinuerit, arestauerit et rapina verit, talis capitaneus aut Procurator, vel quivis officialis omnia et singula bona, sua debet dare ad cautionē fideiussorial, sine omni dilatione et contradictione, vsqs ad certū et pfertū diffinitionē si vero ad cautionē fideiussorial, huiusmodi bona non dederit, tunc talis Capitaneus Procurator aut officialis, ratione huiusmodi inobedientie, vna Sexagena grossorum pene luet, cuius Sexagene medietatē, domino Duci et aliā medietatē, illi homini cuius bona non dedit, ad cautionē fideiussorial. soluet et pagabit Et si aliquod damnū, habuerit homo ille, cuius bona ad fideiussorial non sunt data. talis super damno suo jurabit et Capitaneus siue Procurator sibi solucre damnum obligatur

Foralia als Targowe. soluj a piscibus et Carnibus recipi debent

Item statuimus et ordinamus, qd de cetero dominus Johannes Dux predictus in Ciuitatibus et oppidis in Ducatu suo existens, et sui officiales quicunqs ab hominibus quibuscunqs Ducum predictorum filiastrum suorum, ad fora Ciuitatum suarum visitantibus a quibuscunqs rebus mercantilibus, quorumcunqs generib vel speciei aut valoris existant foralia dicta Targowe, recipere non debeant, carnibus et pistibus dumtaxat, exceptis, a quibus nigotiationis consuetudinem antiqua p dicta foralia tolli debent

et eodem mõ Domini Duces filiastri, sui Semouitus
kazimirus Troidenus, et wladislaus, ipsorũ offi-
les, ab hominibus quibuscunq3, de Ducatu domini
Duris Johannis, foralia recipere nõ debebunt, Cum
bus et piscibus denuntiat exceptis, a quibus sibi
foralia recipient et leuabunt

Dum Equus bos vacca a furre in alio Ducatu defenditur

Item si alicuius nobilis Terrigena, vel quinis
uicola, seu subditus Ducatus predicti tui, partis
vtriusq3, equum vel bouem, siue vaccam frutine
ablatam, a fune defensauerit aut repercusserit
Extunc talis cuius equus fuerit, a quoq3 equo
duo den grossos, et a quolibet bone vel vacce dep.
grossos, repercienti et defendenti solue et pagabit

De kmethone tempore congruo omnibus Juribus exolutis recedendo

Item quandocunq3 aliquis kmethyo, siue Jurola
alterius partis Ducatus in alia parte Ducatus
a domino suo tempore deputato recesserit om̃
bus Juribus, primitus illi domino, a quo recessit
exolutis, Extunc talis kmethyo, cum omnibus bo-
ris suis frumentis trituatis, et nõ trituatis, et ali-
is quibuscunq3 rebus et bonis, tanq3 specifice
expressis, libere transibit, quo sibi placuerit quo
vis cessante impedimento

De Equis pectoribus q3 vagabundis

Item si alicuius domus vel uicola, seu subditus vtriusq3
partis Ducatus, in altera parte Ducatus, equm
aut bouem vel vaccam vagabundam inuenerit, et ea
a fuere non repercusserit, Extunc a tali equo
vagabundo inuento, illi qui inuenit dep grossos.

et a bobo vel vacca tres grossos, ille cuius fuerit
soluet et pagabit

De homine cum penis fugiens in alium Ducatu

Item Si aliquis nobilis vel terrigena aut oppidanus Ducatus predicti de una parte in aliam partem cum penis in quibus condemnatus fuerit effugerit et per Judicium, cui de hoc constabit alterius Ducatus, ubi ei penis conflictus fuerat approbatus fuerit, Extunc per Ducem illius Ducatus ad quem fugit, ad soluendum huiusmodi penas Et compelli, aut ipsum restituere teneatur illi domino a quo fugit vt reuersa

Alia Statuta per dominos Duces Wladislaum & boleslaw edita Anno Domini. M. 4. 5. 2.

In nomine domini amen, ad memoriam sempiternam nos wladislaus, & bolislaus, dei gratia Duces Cracouie Sandomirie dominis nostre successionis, dignitariis Consiliariis, & baronibus nostris vzyt Prandotha de Jastrzebia Palatino, Johanne Arguta Cracouien. Johanne kwarsola de nyborowo brzezen Palatinis. Sasino de Skrzawzyna palatino, Johanne de boglowicze. Cracouien Gotardo de Ribno, Sorsarzowien. dobrogostio de nowidwor warschowien, Derslao de podossyze wisegradien, Johanne de kurszany, Zarzorien. Nicolao warsch de Dobrzankowo, cruschandrien Johanne Marschoboczky Liuien, Johanne de niszkowo Castellanis, nadborio de Golicziowo Johanne Jamuntho wskij Canonico warschowien vrie Cancellario andree de Goszyczke, Dadzbogio de ponij arsino vire.

Ebr Januarius.

Thesaurariis, de anno domi .1.4.5.2. feria tertia ni Castino assumptionis marie virginis gloriose et feria quinta, tunc immediate sequenti, ni obstiterit contencio facta, parte ab utraq; habita et celebrata, articulos scriptos nisa statuimus laudamus et laudamus, pro utriusq; Domino tenore, ni melius seu gravius ducalibus mandatis, occurrerit ex occurrendis, ni dicabunt sententiabunt, et difinient ni penis quibuscunq; Judiciabus et vallatis servandis condemnabunt et condemnandi habebunt potestatem. Et quecunq; pene sic Judiciales sic vallate, seu vadia per huiusmodi Judices voluntarie sententiate fuerint, Extunc eo ut maior sit rigor, pro nisitia consequenda Terre gene ducis Boleslai, Dni wladislai, et vicinorum ipsas penas seu vadia, ni quibus sic ut premissum est, per huiusmodi Judices sententiati et condempnati fuerint solvent et pagabunt

Judices et diete debent deputari ad Judicandu causas in gra niciebus Ducatuum

Primo namq; statuimus, et laudamus q; Judices ab utraq; parte, debent deputari, qui cum plena potestate, omnes et singulas causas, inimicias, et differencias, inter terrigenas et alios subditos, Dominorum Dni, ni melius seu gravius ducalibus mandatis, occurrerit ex occurrendis, ni dicabunt sententiabunt, et difinient ni penis q; quibuscunq; Judiciabus et vallatis servandis condemnabunt et condemnandi habebunt potestatem. Et quecunq; pene sic Judiciales sic vallate, seu vadia per huiusmodi Judices voluntarie sententiate fuerint, Extunc eo ut maior sit rigor, pro nisitia consequenda Terre gene ducis Boleslai, Dni wladislai, et vicinorum ipsas penas seu vadia, ni quibus sic ut premissum est, per huiusmodi Judices sententiati et condempnati fuerint solvent et pagabunt

Et eid[em] nomine Judices, ni Terra Ranen ab una et cznen ab altera partibus, distinctis ngt Johannd de Lubowicz Judicem et alberto de Sabko: wirse Succamerario Ranen Johannt de boglowicze

Succamerarū Rauen Castellanū Lancicien & Sobijnijs eRauen, Inter vero Districtus Sochaczewien et warsovien Gotardum de Ribno Castellanū Varsad de Radzieiowice, Succamerarū Sochaczewien Bontham & Phalantij warsovien, Sthoriensis & Jaborowo, Jakroimen vrpilliscen, deputamus et statuimus, Dan ipsis plenā et omnimodā potestatem, Causas et penas supra scriptas, propositionibus responsionibus, probationibus, et quibuscūq; obligationibus fariis quaditis, et debite auscultatis, videndi discernendi, diffiniendi, dicendi et sententiandi, eo specialiter expresso, q̄ si predicti Judices, aut aliquis eorum morte nisi iuste, aut alio quocūq; legithimo impedimento predictis Judiciis interesse non potuit Extunc loco ipsorum aut ipsius alii vel alius nominari deputari debent, quotiens fuerit opportunum, Qui quidem Judices pro una vice in Durato Durensi Bestiali alternatiue debent presidere Causis et Judiciis memoratis

De Terrigenis qui in vno ducatu sedent et sors hereditatis protendit se p̄ Gramicies Terrestres

Item statuimus et Laudamus q̄ nobiles et terrigene in uno Ducatu residentes, et bona sua hereditaria habentes, qui sub uno principe residunt domestica et capitali mansione, Et sors seu pars ipsorum hereditatis, extendit se post gramicies terrestrem in Ducatu seu dominio, alterius domini Ducis, Extunc si aliqua differentia, seu Causa inter subditos vtriusq; Ducatus oriretur p̄ vtrosq; dominos Duratus predictos, seu Ju-

dires deputatos, et deputand dindicati, dricti sen-
tenciari, debent et bono fine terminari, Et

De impulsione peccor post graniciz

Item quoriensenmqs, contigerit, q pecora seu
pecudes aut Jumenta, ni illis sortibus bonoz
Jmoi, ni melis ducatu iacentiz, que sortes post
graniciem testem se extendunt, ni frumentis
pratis, aut alio damno clerepta fuerint, Extur
Jmoi pecora, sic rapta, poterint mipelli, et so-
restari ni villa post graniciem testem, dummodo
ni illa sorte terez non esset, aliquod habitulu
sed nichilominus, ad ramicione fidenissoziam
sup terrigena, seu fidenissore illius ducatus
vbi dicta sors terez protensa, iacet Jmoi
causa vize reperiri debet et terminari

Terrigene non tenentur respon dere de sorte terez, que se protendit post Graniciem terrestrem in alio Ducatu exceptis graniciebus et aliis vt infra continetur

Item statuimus, q nobiles Terrigene, et subditi
vtriusqs Ducatus bona ni graniciebus, habent de
quibus hereditatibus, aliqua sors, seu residuitas
protendit se post Graniciem terrestrem ducatus
Dni dicti in alio Ducatu, ni quo Jmoi sors
hereditatis, post Graniciem Ducatus se protendit
ni omnibus Causis Cittati, Jmi pari et respondere
non tenebuntur, sed ibi vbi villa et hereditas si
ni area eisdem sortis, in qua ipi terrigene
residunt, domestica et capitali mansione, ni illo
Ducatu imi parebunt et respondebunt, Excepto
eo q. dni graniciei illius sortis protense fuerit
parate ab prefatis, eorum eorise dissipate

astricte / aut si aliqua alia causa occasionꝰ gra
uiend occurrerit / Extunc ipsi Terrigene pro
suis grauaminibus nichilpati et Cittati / cu illo Ca
ratu / ubi huiusmodi sors et grauities consistut
pro quibus res fuerit gesta / uiri pare et respon
dere et Judicatui solucre tenebuntur

De kmetonibus de uno Ducatu in aliu Ducatu fugientibus

Item Statuimus / q quocienscunqꝫ alicuis kmeto
de uno Ducatu in alium Ducatu fugierit / Ex
tunc ille dominus suie bt bpuatis / suie Secula
ris / a qua kmetho fugierit / illum apud quē ꝑ
profugus / debet duobus nobilibus / aut sar alio
obstag / quos nobiles suie numiq. habebit si
in subsidium / suie testimoniū / ut sibi huiusmodi
profugu homine cum oñibus rebus suis bonis
quem restituere / statim post suie / aut sui nuncium
sui legationē / debebit ac pñtibus sit astrictus quod
si non restituerit et se in Jure ac Cittare de
bit / Extunc post primam Cittationē / pena trium
marcarum grossorum / nunciis et non curantibus
labore ipso facto / et simile post secundam Cittatio
alias tres marcas / post tria uero Cittationum
eoꝫ modo / sic ꝑgit pro quatuor Cittatione / quo
rieus se pro bois huiusmodi hominis profugi ac
eius bonoꝝ non restitutione / cittare ꝑmittit
et debit ꝑ marcas tres nūi et precunijs Judi
cium prolabetur / ipso facto / de quibus marcis
una pars actori alia ꝑuisori / alia priuipi
alia Judicibus deputatis et deputatū / equaliter
cedere debet / Eo expresso q Terrigena Duis
uladislai suie Terrigene / qui huiusmodi penas ſ
marcas prolapsi fuerint / domino Duci boleslao

sue Terrigene, et equalitr Terrigena Duris bo
leslai, Domino Duri voladislao dicti et dominis seu
Judicibus predictis, ipas penas seu marcas, modo
premisso distinctas soluent, et pagabunt, Capitaneo
vero illius domini Duris, sub quo ipse Terrigena
qui huiusmodi homicidium profugit, cum bonis non
restituerit, seu marcas prolapsus fuerit, vbi re-
sidet mansione, vigore presentis Statuti, Dst et tene-
bitur, equitare ad illum Terrigenam, et eius bona
reperire et pignorare, pro suis marcis, et aliis
quibuscumq3 penis tandiu, donec pro suo delicto
satisfaceret, et homines profugos cu3 omni bono
restituerit.

Alia statuta Terre Mazouie per Ducem Boleslaw edita anno domi. M. CCCC. LIII.

In nomine domi amen, ad memoriam rei tempus
Nos Boleslaus dei gratia dux mazouie Russie et
Terrarum, necnon varsouien, rosegra dien
Zakrocimen, dominus et heres, Significamus te-
nore presencium, publicis, et futuris, quibus expe
dit generaliter vniversis, quomodo in terminis gene
ralibus, de anno domi. Millesimo quadringen-
tesimo quinquagesimo tercio feria sexta proxima
post dominicam Reminiscere, et aliis diebus sequen
tibus ni Zakrocimen per nos vnacum prelatis spiritu
et secularibus dignitariis, Baronibus militibus
et nobilibus, Duratus et dominii nri habitis
et celebratis, de eorum3 prelatorum nostrorum vene
rendissimi in Christo pris, domini Pauli Epi
scopi, necnon magnificorum Stephanorum gratio
sorum venerabilium nobilium3q3 virorum Johannis
Kogalia de vorgzinowo palatini nostri mazouie
Johannis de Boglionicze Cornen, Johannis de kurza
ij Zakrocimen. N. de Nowidwor warszowien
Derslai, de podolsij wisegrodien Nicolai de Do-

bezankowo / Ciechanowicen / et Johannis manko
bozkij linew / Castellanorum / vincentii de Gisiesse nar-
sabi mei / Stiborii de Rodysko archidiaconi / Nico
lai de kaschirse / Sroiatoslai de moij cziirschin De-
cani warsouien / Pauli de Golicznijno / prepositi
Piotrkouien / et Canonicorum plocen / dominorum dotium
alionumq3 baronum et nobilium / nobiscum in ciisq3 tris
generalibus residencijs et expeditionibus / maturo con
silio prehabito / Capimus et subditi nostri in Dura
tu et dominio meo / eiusdemq3 status et ditio
nis existant / in habitatis tempore mei filiorumq3
nis / sub decreti Juris / et Judiciorum dispositione
conseruentur / regantur et dirigantur / iusticiaq3
omnibus equaliter et pariformiter / in toto dmo
nostro tribuatur / ad laudem et honorem dei omnipo
tentis / eiusq3 matris gloriosissimi virginis marie
et omnium Sanctorum curiorumq3 celestis curie / nostro
ad omnium nostrorum commodum et profectum / Statuta
et Jura nostra articulati descripta / antiqua Ju
ra meliorando / Statuimus edidimus / laudamus
et publicus laudamus / p ipsos nostros Subditos
et Judices Duratus nri firmit et inviolabiliter
tenenda et observanda perpetuis et in eum

In Judicio debet seruari obedien cia honestas sub pena pecuniarum & Carceris

Imprimis igitur vt in Judiciis pax et obediencia
et honestas observentur / Statuimus / vt si quispiam
aliqua inhonestate verbo aliquo inhoneste aut
facto ad contencionem tendente / aut eciam manus
extencionem fecerit inhonestam in Judicio / Extunc
talis primo penis quinquagenalibus p Judices
et officiales pro Tribunali sedentes condemna-
tus sit Demum vero / si penas non curauerit
Extunc ordinacionem Carceris se subiturum

merito et irremissibiliter sit puniendus / Item si aliquis esse timerario / Judicem subjudicem / aut aliquē officialem presidentē / ibidem in Judicio / ad tenendū / faciendū aut dictandū evocare p̄sumpserit Existens in pena quinquagenali q̄dminabus prenarrate / cessionis in Curia aut Carcere ducali / ad dicti sum medii anni / irremissibiliter sit puniendus

Cittaciones due scribende sunt vna reo danda per actorem et alia extra se retinenda / Et Cittatus sub prima Cittacioē trib⁹ dīs pare vnius

Item statuimus q̄ amplius Cittationes terrestres scribi et dari debent / due / pro quibus Notarius tres solidos recipiet medietatem grossi / actori tamen vnā Cittationē / sibi seruare / et aliā aduersario suo p̄ preconē dirigere debet / Dum autē idem Cittatus in primo termino in Judicio tristi non paruerit / pena predicta vnius libre dicta prolabetur / Et nichilominus sub ea prima Cittatione / eiusdē absq̄ secunda Cittatione p̄sonali / quam alias preco aut ex consuetudine assistebat / ipse reus in secundis tribus / tunc immediate sequen̄ seu sequen̄ parere debet / Et si neq̄ paruerit extunc sedam penā vnius libre prolabetur / Et nichilominus vnius sub p̄dicta Cittatione absq̄ missione preconis ad eū / in tercijs domorum tribus tunc immediate sequentibus / finaliter debet dispare qui si non comparuerit / causa huius pro qua Cittatus est p̄dct̄ et amittet / p̄ actore vero / iterum alia nova Cittatione / ad ferendā sententiam ad ius sibi assignijs Cittari debet in causa memorata a qua notarius medietatem grossi / sibi recipiet Item in primo termino / Cittatio repiari debet in libris et absq̄ peremptorum expartione inscribi

Partes Terminorum Generalibus

Termis habeŵ notas ex libris Terre-
stribus ropiatas secŵ habeat ñ parato

Attendeŵ quod quotienscunqꝫ termi Generales
ñi dominio nostro celebrantur, tociens Judicia
causaŵ ñ eisdem termis Judirandaŵ, et deside-
daŵ, propter quæ ad notaŵ ñ libris hiesti-
bus extraeŵ seu distinctaŵ, nostroŵ causas fmoi
concernentiŵ, quæ sæpius difficile immo ŵ pro
tractione possunt reperiri, negligunture et protra
huntur, dies prorogantur qꝫ et sæpe nocibiliter ac-
ducuntur, Statuimus, & ordino, q dum fmoi ter-
mi generales, celebrantur, Extunc partes colli
tigantes, ad causas ad fmoi terminos ipis assi
gnas, habeŵ notas seu acta scripta ipis ad easdꝫ
causas necessaria, a notariis terre tenentibus, & li
bris Judiciabus ropiatas, diligentqꝫ scriptas
ac fideliter primitus plectas, et Sigillo nostro
Ducali, sub quo Cittationes tenentes dantur si
natas recipiant, et secŵ habeant ñ paratis, qui
bus ropiis fides tangꝫ ipsis not libris originali
bus, debet adhiberi plenaria, Ex quibus ropiis
causæ fmoi celebris Judiciali, et Judiciali deci-
et sententiali debent

Actor non impediatur a reo Du
contra ŵ proponit sub penis in-
fra scriptis

Item Statuimus, q dum actor, ŵ reo seu par
te adversa ñ Judicio se stabuerint pro Justicia
consequenda, Extunc actor vultq pendo propositi
one sue actionis suæ contra reŵ, seu parte adversa
libere et absqꝫ quouis impedimento facere et propo
nere debebit, Reus, vero tenendo ipam audire, ꝫ
Ipsum actorem ñ huiusmodi proposicione, nullis vel:

bond niterceprionibus / aut quibuscuis Interceprionibz
capere et impedire debebit / vsq ad propositionis
terminacionē / et consumacon Dum aut actor ppo
sicionē et actionē sic pacifice finierit / et diffina
verit / tunc primo reus incipiet facere et dicere respo.
sionē / in Cuius responsione actor reus ds sapersa Mul.
tis verbond niterceprionibus / debet sibi impedire
Quibus proposicioni et responsione / absqz impedi
mento p ipsas partes / repcissis Judicib / et dom
pro tribunali sedend / ipsis partibus Justiciam
ministrabunt / et sententiabunt In Casu vero / si
reus actorē ni proposicione / aut actor reus ni respō
sione / p verbond niterceprionē / aut quibuscuis
Interceprionibus vna pars alia incepiend alis
chicanis / impedierit / quocienscunqz hoc fe.
cerit / totiens penas infrascriptas / vzt si coram
Judice tresti / aut aliis Judicii officialibus ni tz
nis tribunalibus sed mari / Si vero coram non
ni tribunalibus ni prius quinquagenaliq.
labores ipso facto / et nichilominus illa niterceprio / et
Interceprio / qua parte Interipere voluit ipsum Incipi
ente ni nullo supportabit et relevabit

Dum quis sententiatur Luem pen reclamabit ad ducem / Si sententia retractabitur penas non soluet

Item statuimus / qz quocienscunqz Judex tresris
cum Subjudice / et aliis officialibus ni dicto terri.
sti presidend / alicui nobilem terrigenam / sen
cuiuscunqz subditorum nostrorum ni Causa qualibetcunqz
Judicialr sententiam erit / Et idem sententiatq
ad nos seu Principē terre / qui pro tempore fu.
erit / sibi dandum petierit et clamaverit / Et
ipsi Judex / Subjudex et ceteri officiales / Judicd
presidend sibi diferre et dare recusaverit / Et.
ipse sententiatus / his verbis dixerit / Ex quo

vos michi ad dominum Ducem no vultis dare, ego
michil do et recipio / Judex vero cu subridere et alijs
officialibus / diceret eidem denunciato huic pe-
se narram / habeas satis ni mea cura / si autem
denuncijs hmodi stare noluerit / iteru ni pena
alia sex marcaru condemnetur Decio signifi
ipsi denuncijs noluerit stare / Extunc ipso ni pe-
na gungenagi primitus congnato / Causam et de-
nuncia hmodi / ad nob. aut principa terre pro-
pou existen Ipse Judex subjudex cuius officiales
Judicii dare et distringe teneantur / Si vero ipa cura
p nob aut principem Terre fuerit confirmata / Ex-
tunc ig denunciatus pena predicta soluet et pugabit
Si vero sua retractata fuerit / Extunc ipsatus denun-
ciatus non tenebitur ad solucione predictaru penaru

**Quando interfector innocentis nó ab
sentatur Turri Ducali ad annum et
sex septimanas punietur et Jure vi
ctus scdm Articulu predictu caput
soluet**

Item statuimus dum quod absit accideret / q nobis
nobilem interfecerit / et homicidium patrauerit in
eos* quo patrato / aliud simoreute / et ab loc homici
dio immunis / de terra expulerit / et destinare
rit ad absentandu / et solus culpabilis / prius in
Terra contra laud et consuetudine tre nostre ma
neret / Et ipd p suis amicos aut prem ecclesi re-
cam nobis aut principe tre pro tempore existen
Et si nos aut Princeps tre essemus aut esset
ri remotis / tunc coram Judicio illius districtus Ju-
qua tale patrauit fuerit homicidiu / incolpatus
fuerit pro homicidio memorato / Extunc nos aut
princeps tre / qui pro tempore fuerit / re officio

Durali / si tunc ni eodem disthicho erimus / debemus
mandare auctoritate Durali / vt coram nobis idem pat.
patus / rectis die et loco p̃sonaliter compareat / de de eod
homicidio iustificaturus / si vero nos aut Principes ter.
re essemus / extra illud distrctus / debet et tenebitur p̃.
fatus Judex illius districtus / debet et tenebitur p̃.
figere et statuere certum diem eidem inculpato / et coram
nobis aut principibus terre pro tempore existentibus
illud distrctus / adueneta eodem / die ipsi p̃fixo Judicialiter comparenti / et premissum est Justificatum / Qui si comparuerit / et huiusmodi homicidium
se patrasse recognouerit / Extunc debebit et tenebitur
in Turri aut Carcere dicti Durali recludi / et pati p̃
integrum annum cum sex septimanis / Et eo quidem
lapso tempore / homicidio patrato de ipsa terra non ab.
sentabatur / et post emissionem huiusmodi de Carcere
in decem et octo septimanis rapiat partem esse / debet
debebit / et publice fit affictus / sub certa et firma
Cautione / In casu vero si inculpatus coram principe
comparens negauerit se fecisse huiusmodi homicidium
Extunc illa pars cui molestia facta est cum duobus
eiusdem sui nobilibus et cum aliis viris idoneis
de aliis armis cum plenis testibus ipsum homicidam
q̃ ipse fratrem eius occidit probabit / et quilibet
dicti p̃positiones / et dum sic fecerit / Extunc ipse
reus carceribus ut supra dictum est / ad decursum anni
et decursum anni / et sex septimanarum premissarum / Et
similiter post emissionem de Carceribus / rapiat partem ad.
mittere / debeat in decem et octo septimanis / In casu
vero si actor seu illa pars / cui facta est molestia ipse
reus et inculpatus modo premisso / cum testibus plenis
non comparuerit / Extunc ipse reus et inculpatus / et
tum hoc ille qui de terra est absentatus / expeditus et
destinatus ab vniuersis / eiusdem omnino liberi et
immunes ab huiusmodi absentatione / carcere premisso
et capitis solutione / Item quando idem inculpatus fuit

parere non curaret, et vtigs in terra maneret Extunc dnus actor eo modo contra eū vt supra probabit, gs in tra nostra visus est, et eum reinuenabit, Extunc gna. dominus captus fuerit p̄missō modo, reire et solucione p̄mietur Idem gs non culpatus, debet venire ni pare adsus et nulla vin dicta in eo fieri debet vsgs ad finē dris p̄sonem

Frater occisi inculpet homicida vir ca sepultura als in Judicio infra sex septimanas

Item statuimus q̄ if cui frater et consanguineus fuerit occisus, debet si vult ipm̄ homicida vira sepulturam occisi publice inculpare, et proclamare Si vero eum vira sepultura inculpare nollet, Extunc infra sex septimanas, a die homicidii continue se seq̄ntibus, coram domino Duce Cexie, aut di dus esset in remotis, Extunc coram Judicio illius districtus, aut di dicta non essent, et declarent, sicut plerūgs accidit propter pestem, aut ex alia rationabili causa, Extunc coram capitaneo eciam illius districtus publice inculpare debebit, qui inculpatio coram quocūgs, siue coram principe, siue Judice, siue capitaneo facta fuerit, dēt in libro Judiciali scribi, et mandato ipsorū officialium, tribus vicibus infra dcē septimanas, in foro et die dominico, voce preconia publice proclamari facta vero, si ipse cui frater, aut consanguineus occisus fuerit, effatis modis, et ordine inculpationis omissis et non seruatis, sup dicto illius homicide transiret, aut supersequeretur, ratione vindicte faciende, Extunc siue ibi aliquid posuerit occiderit aut vulnerauerit, siue non pena in statuto antiquo et laudo antiquitus lecto ad ni Statuto conscripto extenta nisi det et prolabatur ipso facto

Actio Judicialis pro importacione

Dotis admitti ℔ sed domine habuerit dotes recipiat dotalicia sup eas.

Item statuimus, q actiones et causa pro importacione dotis als posag, amplius audizi admitti et judicari non debent, sed domine mulieres, cuiuscumq; status et condicionis existant, dotes sua6 habeñ, ipas dotes et dotalicia, Litterzis Puralibus firment, et litterzs dotaliciorũ recipiant firmantes. eis ut p̃dictum est, dotes earum memoratas, aut ni libros terrestres ni fro durant, quas litteras dotaliciorũ ipse domine copiare facient, si volunt ni libris Cessari, Et a copia cuiusq; litterz notarii solum vnu grossu recipere debent

Quando quis iure victus non habens bona, latitat ni Dotalicio aut dote vxoris tunc nis Dotalicii aut dotis nõ leditur, sed ipse debet detineri.

Item statuimus, q quotiensumq;, quispiam pro debitis penis aut aliis quibuscumq; rebus et causis iure victus, et ea ni quibus ni diriate condempnatus existit non habens quo exolvere valuerit, fugiens et vxor sua haberet, dotalicium aut dotem als posag et idem vitans, sic fugiens apud vxorem sua ni dotalicio seu dote morazetur, Extunc p hmõsmodi ipius fugientis, apud vxorem, ni dotalicio aut dote nasionem ipsa vxor sua ni dote jure et dotalicio suo ledi non dz, nec offendi, sed ipe ad instancia cuius ipe fugiens, aut vitans iure est victus, recepto subsidio a capitaneo Puralj illius districtus, ipam vitante ni domo vxoris suj, et ni dui loco ni terra nostra, vbi latitauerit, fugiendo detinendo cũ et recipiendo habeat potestate, Si vero cũ penis Puralibus et dignitatibus fugierit, et vitauerit, Extunc Capitanus

et dignitatis simili talem fugiente, vbicumq; reperiri
poterit, detinendi et capiendi plenam habebunt pro-
testatem ni penis memoratis

Si nobilis knetone percusso testibus probauerit, q post cuis inicium penas violencie, et vulnera non solvet soluendo domino cuius knecto fuerit

Item statuimus, q cum nobilis knechone percusserit aut
vulneranerit, et dominus illius knetonis percussionem
ipso knetone contra psatum nobilem percussore judicio
ah. proposuerit pro huiusmodi knetonis sui percussione
aut vulneracione, et idem nobilis percussor, sic respon-
derit, Quid feci hoc feci post cuisq; knetonis inicium, qz
manus sua sup me leuauit, aut aliud causa rationabilis
allegauerit Talis nobilis percussor, debet admitti ad
expurgandu se testibus, iuxta consuetudine terre
et sic se bis expurgauerit pena violencie et knechone
vulnera non soluet, et liber erit ab eisdem, sed nichi-
lominus ille domino cuius knechone percussit pena
percussionis vgt Vijtge, hoc est tres marcas vsuales
a die quo hoc recognouerit, ni hoc septimanis se con-
tinuis sequentibus soluet et pagabit

Si nobilis knechone occiso probabit q eum occidit post cuis inicium, penas violencie et caput pueris non soluet solum Domino cuius knecto fuerit

Item statuimus q cum nobilis knechone occiderit
et dominus cuius knechto occisus est similiter
cum pueris knetonis occisi contra eum nobilem
jus egerit pro capite, Et ipse nobilis sic respondent
q quidq; fecit, et eum homine occidi hoc fecit post
cuis inicium, causa inicii competente assignando

Extunc simili idem nobilis debet admitti q̄ se cū testibꝫ
educet seu expurgabit / Et dum se sic cū testibus iuret
terrestrem consuetudinē expurgauerit / Extunc pena
violencie / et parte capitis prenis conuenienter non soluet
et erit liber ab eisdem / sed eligat dominū illi cuius ker
tone occidit / parti capitis ipsum dominum conuenienter
simili a die quo sic recognouerit in sex septimanis sol
uet et pagabit

Quando kmeto percussexit nobile ibidem raptus manu privabitur / si fugierit quatuor sexagenas grossos solvet Jure victus

Item Statuimus si contigerit q̄ kmeto nobile p̄cussexit / aut vulnerauerit / et circa Jūsmodi violencia detentus fuerit / et p̄cussisse ac vulnerasse nobilem se in Jure recognouerit / Extunc ille nobilis p̄cussus ac vulneratus manū eiusd̄ kmetonis / si voluerit amputabit / Si vero idem kmetho / sic detentus ipsum nobilem / p̄cussisse negauerit / extunc idem nobilis ipse debet manifestare eundē kmetonem p̄cussorē / q̄ eum p̄cussit aut vulnerauit / approbare debebit et conuincere / alias peierasse / quo Juramento facto eid̄ kmetoni manū amputabit Si vero id̄ kmetho circa violencia Jnde / raptus et deprehensus non fuerit / et fugerit Extunc recepto ubi fuerit / idem nobile p̄cussus illum dominū ad quē ille kmeto iuram tangerit / nobili aut duobus debet assistere vel̄ obstare / ipsū kmetonem nominando / et pro Jnde p̄cussione aut vulneracione cum nichilpando / et quod sibi recta dies pro Justicia consequenda statuetur et assignabit / quod idem dominus facere tenebitur / et eundo kmeto non inuento / ad jus tenere diligent / die vero p̄dicta Jnde / adueniente idem nobilis p̄cussꝫ.

cum plenis hstibus nobilibus / cum̃ knetone qui
cum vulnerauit aut percussit comprobabit et conuincet
vlg poprehsiast / et dum sit probatu / et conuincerit
extunc ab eo& die ni stet septimanis continue eg̃uadis
idem knetho quatuor scagenas grossu in terra ar
rentis perennis redimenda manu parabis perennis
ꝑfato nobili ponsso dolust et pagabit / Si vero idem
knetho / eodem die quo victus fuerit sone / rauiona
re dictas quatuor scagenas / aut solnere nõ poterit
Extunc dominus cuius ẽ& fuerit knetho ipm̃ knet
thonẽ eidem nobili leso / ad manus tradere debebit
et p̃tibus sit astrictus / quem abducere et recipe idem
noble lesus debet / libere et absq; quolt impedimento
sed cum ei manu aut alijs membris mutilare nõ debe
bit / sed cum retinebit ni quatuor scagenis menuora-
tis / In casu vero si ipse nobilis / apud quẽ dictus
knetho refugus fuerit / cum̃ ad eis non seruauerit
diem̃ pro Justicia misstanda nõ dederit / nec̃ ei stida
fecerit / Extunc illi nobili leso / ni quatuor scagis
nis ꝑfatis Ds condemnati ipso facto

Nobilis per knethonem percussus statim vulnera recencia preconi o stendet et percussore mentabit

Item statuimus q̃ quocunq; nobis q̃ knethonẽ vul
neratus aut ponssus fuerit / tunc nobilis lesus
statim cu vulneribus recentibus et p̃cussionib9
Ds ire ad preconẽ / et eas vulnera et p̃cussiones
coram precone ostendere publicare / et illu knetho
nem p̃cussorẽ nominare et nominare / Si vero hoc
idem nobilis non fecerit / Extunc ẽ& nobilis pro
vulneribus suis et p̃cussionibus omnino tacere
Ds Si vero knetho nobilem p̃cusserit / et vul
nera aut signa non apparuerint notabilia / Et ni
chilominus talis noble suis p̃cussoꝛ proni manifr.

Istauerit

et kmetone in culpauit / Cetum in Jus Theutonico
idem noble contra eum kmethone / vbi ig kmetho
resid[et] si voluerit procedt sine mediante in foro suo
Theutonico. proprio tantu Jure eadt noble memorato

Nobilis in Taberna per kmetone percussus audiri et judicari non dt excepto foro terminis et via

Item Statuimus q nobiles in Tabernis sicri no dt
nec cu kmetonibus Camisiam bibere / nec in ordie
sedere / Si aut ipsi nobili / sic in taberna sedenti / Cer-
uisiam bibenti / et in ordine sedenti accidit ig per
kmethone / aut kmethonem vulnerabit aut percussu
fuerit / Cetum pro qualicumq; vulnere / aut quibus-
cumq; percussionibus / idem noble sic in taberna percuss
audiri non dt nec judicari / Excepto q nobles sint in
Ciuitatibus / et oppidis tempore fori hominu / aut
alterius cuiuscumq; Causa necessitatis / et eciam dum
nobles in via existu / descendunt ad tabernā tempore
nocturno / tales nobles circa nobilium Jura volumus
conseruare

Item Si noble talis in Taberna percussus / negauerit
q kmethgo cum in taberna percussisset / Cetum id
kmethgo / hospite et aduocato Scabinisq; si fuerint
illius ville et aliis kmethonibus plenius fidelibus pro
bare debebit et comitabit villq; poterit ire / q idem
dum noblem in taberna percussit / quod dum fecerit
idem kmethgo liber primus erit et absolutus ab o-
bus penis

kmethgo percussus per kmetgonem Scabinis vulnera ostendere debet et percussorem publicare

Item Statuimus q quandocunq; aliquis homo kmethgo
p alium kmethone / aut plures vbicumq; aut quocunq;

loco percussus fuerit, Extunc idem percussus, stulo et ostio primum, in villa sui domini in qua moratur venerit coram duobus scabinis juratis vulnera aut ictus aut percussiones lividas als scheine coram demonstrabit et publicabit als objatij, et illud seu illos, qui eum percussit seu percusserunt nominare debebit, si vero dominus percussi, scabinos non habuerit, Extunc ipse percussus, stulo et ostio primum in villa sui domini in qua moratur venerit coram duobus scabinis juratis vulnera aut ictus, in propinquiori loco seu villa in qua fuerint scabini, ipse percussus suoi sui percussione vulnera sibi oram duobus scabinis monstrabit publicabit, et percussore aut percussores, nec quisquam nominabit Dominus vero kuetoris percussi post suoi percussionem et vulnera coram scabinis notificatione debebit dirigere, ad dominum illius seu illorum kuetgenis aut kuetgenos, quibus aut qui kuetgone predicto percussit, et sibi daret rectum diem pro justicia ministranda et consequenda, quam dare tenetur, sub pena quinquagenali, uiusta consuetudine terre, quo die adveniente, ipse scabini coram quibus vulnera aut ictus suie percussiones lividi per kuetoes percussa ostense, aut publicata, et percussore nominati fuerint in jure, dicto dicto stare debebunt, et ipsi simplicibus verbis recognoscere tenebuntur ipsi idem percussus vulnera recencia aut ictus, aut percussiones lividas coram eis ostendit notificavit et publicavit, et percussum aut percussores, talem aut talem nominando eos propriis nominibus nominabit, Et post suoi scabinorum recognitionem, idem percussus ipsos suos percussores, aut percussore, quorum tot et tot vulneribus et ictibus lividis percussus stulo et ostio juncto comprobabit et demonstrabit als peressi

2 dias

et a Cure dis lesione non fit exigi ab eo, nec po
test fieri fit, sed fuerit post prolocutore, quo facto
dominus illorum, aut illius ponsoris, aut ponsorum
ipsum ponsorem seu ponsores, cautionibus firmis
obligare, debebit q in duabus septimanis tunc ultimo
sequen, ipse ponsor aut ponsores pena percussionis
dis Vitis, vel domino seu medio scragnatori do
mino knetonis ponssi, aliam medio scragnatori
knetonis vero leso seu ponsso pro quibz vulnere aper
te, quindrim grossos, et pro livido q dimidium orte.
un grossu proximi in terra euntibz soluendi et
plenaria faciant satisfactione, si vero id ponsor
aut ponsores cautione prestita de soluendo pro
missa facere non posset seu non possent, Extunc
dominus eorum ponsorum, receptis pignoribus
sufficientibus, ab eisdem ponsoribus que suffi
cient q fuissent omnium exolutione, ea sit pigno
ru sufficiencia, domino knetonis ponssi restitu
debebit, et publicus sit astrictus, si vero ipse ponsor
aut ponsores non essent sufficiens ni soluendo
Extunc idem dominus ipsum cu vel eos, domino
knetonis ponssi q manus retinere debebit qd
si quos idem dominus, cu sic retenti fuerint
ad domu d villa sua libre et absq quibz impe
dimento abducendi plenam habebit potestatem

knieto ostensis vulneribus co
ram scabinis si causa non prosequi
tur dominus super eo exigēt pe
nam percussionis

Practica si idem knetho ponssus vulneribus
et percussionibus modo premisso coram scabinis osten
sis publicatis, et percussione seu ponsoribus mi
nime cautis causa prosequi noluerit, suos mediante

Extunc dominus suus pecuniosus, sup eo de
knethone, causam huiusmodi non prosequendo &c.
ged et recipiendi habebit plenu facultate

De Crimibus et leui percussione knethonu

Item Statuimus q̃ quandocũq̃ knethones vitez se
q̃ Cives vaxillis pugnis aut aliis leuibꝫ modis
et percussionibus se percusserint, et quibus percus
sionibus vulnera aut ictus liuidi no apparuerint
Extunc vicecomes pro tali leui percussione, si ne
gauerit solus dumtaxat q̃rto juste emadet et se
cpurgabit

knetho in Gaiio receptus si infra
quatuor dies non cautionabit perdet
recepta et de bobus et equis medietas
Duci Dabitur, Si vero cautionabit
in tempore media marca pagabit

Item Statuimus q̃ quandocũq̃ aliquis dominus aut
suus seruus, aut quispiã ex suis, aliquẽ knetonẽ
in Gaiio prohibito damna faciente, et vuoza seu
ligna exeridente cum Curru equis bobus, aut ju
mentis deprehenderit, capuerit et receperit, Extũc
idem knetho Duos equos jumenta, seu quosq̃
alios modo p̃dicto sibi receptos, infra quatuor di
es, a tempore receptionis continuq̃ sequẽs, ab
eo domino cui Civis Gaiio receptus est q̃ fidemp
sorem rompetente debet cautionare, Si vero infra
dictu tempus non cautionauerit, Extunc omnia
recepta, ad dictu dominu cui damnũ fecerit p̃
dictu pertinebit, de quibus dumtaxat equis aut bo by
jumentis medietatem dominus seu heres ille ad.

quem huiꝰ recepta prolapsa fuerint / domino Duci
Cleues / aut Capitaneo illius districtus / in quo huiꝰ
bona hereditaria / in quorum gaiio capta fuerint / de-
fistunt / dare debebit / et pñtibus. sit abstinens, alias
vero mediatꝰ / cum eorum et aliꝯ rebus quibꝰcunꝙ
ibiꝙ receptis pro se restauratis / Et si vnus equus aut
Jumentum / aut equa / siue aliud quodcunꝙ pecus
medo quisso receptus / aut recepta fuerit / Et hic
idem nobilis siue Terrigena huiꝰ equo Jumento
equa aut pecore & suis Capitaneo vendito medi
etatem Duci aut suo Capitaneo dare debebit / et sit
ꝙ pñtes abstinens / alia mediatas pro se restaurata
Si vero idem homagio / sic receptus fidemissorem
posuerit / infra quatuor dies memoratos / Et hic
idem fidemissor / eidem nobili seu Terrigene aut
domino spirituali / siue seculari medietatem / vacca
rum et vel oues Caroniew / carionarendt in
duabus septimanis / a die Carionis / continuis
sequentibus pecuniis paratis exoluere / si et nigu-
tum dicta bona vbi receptus est ꝙ Preconem
fuerint nisibita / Pratica si quis hucusque eue-
ra aut equa aut post granicies bonorum alterius
nobilis seu terrigene / aut alterius cuiuscunꝙ no
bilis spūalis / aut Secularis Statuto et lorato / lig
nis seu roboribus exepsis / ad huiusmodi curiam
sit equa granicies bonorum appertinuerit / Et hu
dum ꝙ illud dominus rei damnum fecerit / aut ꝙ
aliquem de suis receptus fuerit / nō quisso ut sup
continetur puniatur Insuꝑ si quispiam huiusmodi
de Secuti tantum in bonis cuiuscunꝙ domini
damna faciens receptus fuerit / Et hinc ipsum se
cum cum omnibus rebus / quas secum ibiꝙ prehu
habuerit / ad illum dominum in cuius gaiio silua
aut bosca receptus fuerat ꝙ dt et amittet ipsꝙ
facto / quam secretum cum rebus receptis / etc.

dominus p̄o se ex nitro tollet et lenabit

Si princeps terre voluerit aliq̃e inculpare / debet mandare vt idem inculpandus stet personalr in Judicio illius districtus et ibi q̃ debet testes conscribere / in sex septimanis se iustifi-

Item statuimus q̃ si de cetero princeps tale terre aliquem furem in terra aut dominio suo profucto voluerit inculpare / Extunc mandare dt / ut idem inculpandus in judicio illius districtus in quo residet domestica mansione psonalr stet et se representet / qui dum steterit eo q̃ in judicio debet inculpari / qui si inculpatus / testes idoneos in ea tenorem statuti antiqui nominabit et conscribet / et cui ad purgandu se in eo statuto antiqui termini ex septimanis tunc continue deputandis dt dari et assignari / quo termino adueniente / si q̃ inculpatus non paruerit / Extunc p Preconē ad jus vocari dt et proclamari / Et si no paruerit / si clamatus iterū / sedis terminus / in aliis sex septimanis / immediate seqūtib̄ pro tercia repurgatione / cui debet assignari / in quo si similiter clamatus / ad nis non parueit / tunc ex supabundanti tercius terminus peremptorius / sinit in tercijs sex septimanis tunc immediate seqūtib̄ sibi debet assignari In quo sinit clamatus / ad jus si non paruerit / et se in eo antiqui statuto vt premissū dt non iustificauerit / Extunc tanq̃ suspectus Juste vni forme et tenore Juiusmodi statuti antiqui p dominū Ducē terre merito sit puniendus

Capitaneus non potest quemquam

nicubare pro furto preter scitum principis Terre

Item Statuimus q̄ Nullus Capitaneorum Provisato rum seu gnorumcumq̄ officialium Ducalium quecūq̄ nobilem hominē pro furto poterit nicubare et Ci tare ad judicium preter scitu dñi Principis

Quando knetho recedit nō habens minria. De villa libertatem habens solvet censu domino a quo recessit et Ducalem

Item statuimus q̄ quandocumq̄ aliquis knetho de villa libertatem habens, nulla sibi minia p dominū villi illius illato de manso aut medio de taberna aut orto recesserit, Et tunc censu illius domi domino a quo recedit vel eius censum Ducalem, aliaq̄ jura videlicet, juxta antiquā consuetudinē solvet et pagabit, et eius dies a tempore quo se rationare promiserit et processe rit usq̄ ad festum Natiuitatis christi tunc immedi ate sequēs domino ffacto a quo recedit labora bit

De Testibus

In eadem Comencione concorditer p dominos Statutū est, q̄ omnis violentus de propriis armis nullum debet stabiere ni testem sub amissione illius Causa Item pro Graniciebus finibus nō potest quis ducere Testes de propriis armis et pro violenciis domorum villarum et bonorum

Comencio Dominorum Ducum Blonye Anno dom̄ 1453.

Domini Principes Wladislaus et Bolcslaus Du: res.

Masouia ubi feria sexta infra octavas ascensionis
domini in Plonijs Comentione habuerunt personas
cum dominis dignitariis eorum ibi astantibus et Cause
infrascripte per dominos ab utraq; parte lorato & vgr
Nicolaum de kruszwo vicinum, Johannem de boglowicze
cinum Gotardi de Ribno, Sorbaczowicz Castel-
lanos Patiboriens de Golienjowo Cancellarium
Laurentii de Sobinij cinum Nijno gnijew vi
sebygradien et Zaroscinen, floriani Sorbaczowi
cense Judices Stiborini de Jaborowo, vocatisq;
Zaroscinen, de Consensu et voluntate domino
rum Ducum pro subditorum suorum vtilitate Statu
tu et Cause disse sunt infra ut continetur

Dum Cives occidunt nobilem

Primo domini predicti, auctoritate dominorum
Ducum Cesaroum taliter invenerunt et concluse-
runt p vtrumq; Ducatu inviolabiliter observandu
dum contigerit q Cives aliquem dominorum
Ducum Subditorum, aliquem nobilem proclamata
Civitate, seu ausu temerario occiderint, Exceptu
bus qui pro suimet homicidio fuerint necessa
ri, et commicti pro capite, parti lesi secundum
mores non et tres Cracovien vi trea evenerit
turbentur, Et Nichilominus dominis duabq
Civitatibus, alias secundum mores non et tres
eorumq; vsq; bigunia mores, illo domino Duci
bus occisores fuerunt, et alias bigunia mo
res illi domino Duci cuius nobilis occisus est
solvere sint astricti tertius quoricus contigerit
quod si pars lesa aliquos quidi capitis sublere
voluerit, sed vindicta imponi Judicial Extud
Cesari Dei vita invenerint, quorumq; et Civibus con
tantu pro suimet capite vindicaverit et cum se hosti
bus ethertis more terrestri commiscuerit tur occi
si suppet

raput amputabit, et ni sic solo pars lesa debet co
tentare, sic quod Ciuitas cū suis nicolis pro huiusmodi
ofensione nulla alterius sustinere seu habere debet
vlcione seu lesionem, neq; ad alia solucione cupi
tis tenebitur faciendo

Dum Ciuis vulnerauerit nobile

Item ibidem gestis dicti nouerunt, et rade de
minorū Dnorū voluntate et consensu, q dum
Ciuis nobilem vulnerauerit, Ex tunc nobilis
cum q Ciuem met beetus committabit, q ab eo vul
nus habet, et si testes huiusmodi q duxerit, Tunc
Ciuis vulnerans pro huiusmodi vulneratione tene
bitur soluere quattuor scragenas pro manus
redemptione, Ex tunc ipse nobile lesus, Ciui vul
nerauti seu ledenti manū amputabit, ni quoniq;
Ducatu dominorū Dicti huiusmodi sit dimissus fa
ctus

Terrigena faciens violenci a
ni alterio Ducatu extradi debet
in aliū Ducatū per annū et sex
septimanas Turri puniendus

Domini locati vt supra, Statuerunt et laudaue
runt q cum quispiā, ex terrigenis, cuiuscūq;
status et conditionis existant vnius Ducatus
ni alterius Ducatu Principis, ni Ciuitate vie
villa aut quorumq; alio loco violenciā aligna
fecerit notabilem, et de hac violencia sufficien
ter constabit, Ex tunc princeps ni cuius Duca
tu factor talis violencij resident, ad requisi
one illius Principis ni Cuius Ducatu violencia
facta est, violatore huiusmodi eidem principi trade
debet ni ipsius Ducatu vno ni pluribus annis, et
sic septimanis turris manupatione puniendu

Si vero talis violator p̃missionē premissa subter fugiend, de terra fugierit, Extunc primogenitus eius Ducatu bona eiusd violatoris confiscent in eodem se intromittendi plena Statutis p̃tis auctoritate subrogant potestate, et ea pro Thesauro suo confiscandi et resumendi

Statuta noua domini Ducis Conradi Anno domi 1496.

In Comunione Generali feria tercia in vigilia Sancti matthei apostoli et Ewangeliste ñ Cristo p̃ Serenissimū dominū Principem, dominū Dnm Conradū celebrata Cum Consiliariis et dignitariis suis, vgt Jacobo de Golinyno Palatino Masouie, Johanne de Janusyn Cristinow Johanne de Liaskowo wisegradien, Johanne de Ostrosandra Sanocinen, et Nicolao de oborij, Castellanis, Gierhardo de kopanu warschowien Johanne de magnuschewo Cierszanowien Castellanis Brunisio de Grodzisko nunc p̃uisensis nostrino de oborij cziznen, Bogislao de noskowij warschowien, Stanislao de czosnowo Sanocinen Nicolao de komorowo, cziergonowien, et Johanne de Trzoskowo lomzen Judicibus, Sandrk de Sobieszuesko Cziznen, Nicolao de Golinyno wisegradien Stanislao de p̃skanti Sanocinen, et Nicolao de Lukow cziergonowien, vocatis Jacobo de Sobyenij Cizuen, Archidiacono de Rossyen Sanocinen Johanne de podoszyn Cziergonowien et aliis pluribus nobilibus et Consiliariis predicte Comunione congregatis et commorantibus ac diligenti inspectis Laudati sunt Constituti et ordinati de consensu omnium

De invasione Domus

Statuimus laudamus et ordinamus / et pr̃ns sanig et decernimus / q̃ si quispiam nobilis cuiuscũq; conditionis / extiterit ausus fuerit violent et potencia domũ alienius invadere et violenter hospitem aut suã familiã p̃ontere et vulnerare / rebq; et bona ipsius rapere aut recipere / et depredari vigore alicuius Statuti p̃ nostros p̃decessores laudati ordinati et publicati / talis violentus invasor / et raptor bonorum p̃dict honore et singula bona / que obtinet et possidet / eo tamẽ modo / q̃ dampnum passus / et violatus / debet accusare coram Capitaneo loci illum violentu invasorem / et raptorem / qui Capitaneus teneat et debeat / de officio destinare preconẽ cum duobus nobilibus / ad videndum dampnũ et violencia / et ad inquirendum / si culpatus si culpati laborant publica infamia / de accusato et patrato scelere / eo p̃misso facto / et examinato / denuncians et accusas et dampnũ passus / citatis invasore ad Judicium capitanei testibus integris et honestis / et bone fame Juraze debebit / q̃ talis inculpatus fecit hanc violenciã domui sue / et dampnum intulit / et talis sic convictus p̃dit bona et honore / ipso Jure et facto / primo tamen soluendo de bonis illius condemnati / omne dampnum et interesse passo Residuum vero bonorum Principi pro se tollet et possidebit

Nobiles cum Armis ad Judicia non presumant ingredi

Item Statuimus laudamus ordinamus / et decernimus / q̃ si aliquis nobilium / cuiuscumq; Status conditionis fuerit ad presencia Judicis in Judicio presidens cum armis gladio / lancea secum ferentis extra vel aliqua huiusmodi in manibus

locw Judicii / et ad requisitionē Judicis proclame ni Ju
dicio presidet / cum armis gladios non deposuerit / et
a se no removerit / Cthuno tulis solvet pena capi
tanea duarū dragenarū Judici vero et aliis offi
cialibus vna dragena

Perturbacio Judicii

Et si quod absit ni Judicio aliquē ledaret vulne
rasset / aut verbis inhonestis Judicium turbaret talis
solvet quindecē dragenas ni medijs grossis domi
Principi / et ad nullā Cautionē fidejussoria debet
dari eidem sed ad Turrē mitti / et tamdiu p Ca
pitanew teneatur ni Turri donec ipsatus quindecim
dragenas integre et ni toto solvet

Nullus nobilium Armatus die termi
norum nicedat

Volumus simili ipsatu Statutu nostrū observari
q nullus nobilium / armatus nicedat ni oppido aut
Civitate / die et tempore terminorū celebrandi / sed qui
primū dispicium nigressus fuerit / et antequ recipi
no rediit / deponat arma et det ad servandū
nobili illa assumat / donec domū valeat redire

Pena homicide die terminorum

Si quis ni oppido seu loco terminis celebrandis ali
quē aut ecia ad terminos euntē / vel a terminis
ad domū redeuntē occiderit sub tempore termi
norum / talis pro pena domino principi solvet qui
quaginta dragenas / et nichilominus propinqs
occisi / juxta Statutu antiquum id ponderet et ho
micida solvet primū Capitis

Cum vnus alium vulnerauerit die terminorum

Item Si contigerit / aliquē vulnerari ni terminis
celebrandis

aut ad terminos veniente / vel eunte de terris / Extunc talis pcussor et invasor soluet pena principi / qñdoquim se vagenas grossoꝝ in medijs grossis / et vulnera parti lesse inicta cognoscunt Tamen ille qui in itinere vulneratus esset incontinenti / Capitaneo loci illius / aut vicesgerenti publicet sua vulnerationem / Et si adeo debilis esset / quod Capitaneum non posset / et ne valeret etiam dominos villazii / ne eciam bonis tutis sit volneratus / in curia adnotati / et scabinos publicet vt possit cognosci culpantis veritas / et illi duo vicini signia volnerationis

Knetho occideus knethonem

Item Statuimus q̃ quocienscunq; occiderit knethond in libera via / aut vbicunq; propinquiores illius occisi dorebunt hostibus nitzis uel optimi quod jus cultrum cognicit ronizando ew et talis judiciate vicius et denizens tenebitur soluere pena Capitis / et domid omnes knethos occisus fuerit ar propinquios occisi illius / nicta statuta antigua

Capitaneus non faciens Justiciam cum fure aut Latrone iuxta eius demeritu soluet Caput domo principi

Si aliquis Publicus et notarius fuit / aut Latro q̃ Capitaneus captus uel q̃ aliquem alium arbitrus fuerit et traditus Curie / ad Carcerem et Capitaneus eo ega rhionato Justicia nicta eius demerita non executerit ew eod̃ facit / aut ew dimiserit / absq; Consensu Principis / Extunc nicta statuta antigua / et nouiter q̃ dñ illustrem Principe / dominum Bolestaū filiorū ducis edita / et publicata Talis Capitaneus / dño Principi soluet pena / si fuerit nobil pena Capitis pro nobili / si plebeus pena Capitis q̃ plebeo et illi dampnū passo satisfactionē inpendere tenebitur

Juncta Juris formam

De Libera via super fluuio wyschla Bug et narew

Ex Consuetudine antigua fluuii wysla Bug et narew debent esse omnibus defluentibus liberi absq; omni solucione Theloneor & omnia obstacula ab initio & tempore veteris absq; adhuc usque Pentecosten ut ruine ita q; Stumbus et alijs vasis ac ligaturis & obstaculis debet dari forum sufficiens qua libere flui tabunt et transibunt absq; aliqua procuratione post festa aut predicta omnibus defluentibus & dictos fluuios in omnibus obstaculis debet similr dari forum ad defluendu a quo nu plus debit solui flutando nisi medietas navis grossor domus dicend et quod si plures stumbi et vasa ac quecunq; ligature eiusmodi loca forum transirent illa ut et nisimus.

De Concusso obstaculo

Quando aliqui defluens cu stumbus scapfis et quibusdam aliis ligaturis obstaculum vulg Jasy in aliqua strictura violenter asportauit et destruxit talis arrestatus p officiu tenetur et a parte Juris quatuor remorchus in quol p̃sonas habet violenter ferendi et tot penis quinquagenalibus officio principi tenet et tot penis privatis ipsi parti cuius fuit obstaculu ratione suoi violenti et damni debet de Jure congnosci et decerni secundu Consuetudi ne Juris aquatilis Si vero fluitans hoc damnum et Impetum obstanti debet reparare et in officio statim ac in recenti reparauit nu stress habeat dam num nu Pistatura p̃ tollen Impetu obstaculi a Judicio petit et Judicio erit liber

De Intromissione in debito aut re Judi:

Postqua aliqui datur aut decernitur Intromissio ctra
sic in terra seu agru vbi non est census / in aliq debito aut re Judicata / Extimo pro quatt sol agena
Qst dari tantu de agro vbi possit risumiazi / modig
siliginis / et de prato vbi essent duo Carrucb feni
nius egni / Juxta antiquad Consuetudine / alia ve.
ro Consuetudnie nitro ducta est / et observatur in oni
bus / quod a sol agena ponitur / et inscribitur Curio
de soluciu sol grossis / censub seu pensionis / quolt
anno vssq ad solutione / sol agene / et a duabus se.
tagenis / duoden grossi / et sic ab aliis summis com
putatur / Census soluendus / et firmatur p fidemissi
one / et per Consuetudo soluendi / et fidemibendi spe
cionis Juriscum di unt nobilitatis firmissime obser
vatur in oniibus terris

Articuli Terrestres domini Du cis Conradi Anno domi / / / 4 / 1 / 1

Actum in Czirsko feria quarta die sancte Barbare
virginis / Jura infrascripta articulati p serenissi
mum dominum Ducem Conradu toti terre Cernen do
tata et donatu

Confirmacio Jurium

In primis dominus Dux Jura tam antiqua qz nova
Jgis domi dignitatis in suo robore cognoscentes su.
fficienria / et ea sol remanerent ac Statuta et Consue
tudines / antiquas bonas et laudabiles approbatas
et p antecessores suos Serenitatis / diu observatas et
tentas omnibus nobilibus terrigenis qz Civibus oppi
danis / et Subditis terre Cernen / ac eorum succes.
soribus / debt tenchm qz servare in oibus ac suis suc
cessoribus.

Priuilegia per ignem furtu aut quemcumq; aliu modu amissa renouari debent

(1) Nouerint uniuersi, quod nos, alicui ex subditis nris terre priuilegia et munimenta p furtu ignem aut alios modos infortunios forent destructa aut amissa, talia priuilegia aut Litteras, emunitates regias, tam in Cancellaria q̄ coram nobis Judicium nostrorum, omnia reperta et inuenta fuerint, et diuinis inuentura, Ex tali amissa huiusmodi Litterarum nitorem ipsius cartalis, et priuilegio continentis, amisso debet procedere et dolere, quo facto nos et nostri successores, subditis nostris, et ipsorum successoribus denominare, et exhibere debemus gratiose, hinc hoc est consuetudine antiqua p̄ predecessores nostros fuerit tenta et obseruata

De solucione a lecturis Litterarum

Item predictis nris subditis, et eorum successoribus damus, quando et quotienscumq; aliqui subditi nri in Judiciis nris, et in omnibus Judiciis trahentibus coram Ballatus nri, Priuilegio Litterarum duratas, sub medietate sigillo, et Judicialis procedentes Et tunc Cancellarius, aut Notarius Cancellarie, a priuilegio sex et medietate sigillo trahi, et a Judiciali rotuli grossi in medio et non plene, a lectura ipsi subditi nri et eorum successores, debent soluent et pagabunt Exceptis q̄ alicui de subditis nostris, aut eorum successoribus priuilegia aut gratias q̄ Litteras rotuli nobis, aut nostris successoribus p diuersi mandauerunt, aut nostri successores mandu

rent, Extunc Cancellarius aut notarius a lectura huius priuilegiorum et Litterarum predicti Subditi nostri, et ipsorum Successorum, nichil dare teneantur, preter hoc quando aliquem ex subditis nostris pro aliqua uerisimili causa et ad Judicium Judice conuenerunt, tali tunc Expensis Judici condemnatis, quibus ipse Judex taxauerit, soluere teneatur.

Citacio ad terminos Ducales an una Septimana ad citatum fiat procedere

Damus etiam Subditis nris et eorum Successoribus quod quotienscunque ipsi Subditi nostri, se mutuo Citauerint procurauerint, et nostros terminos Ducales et tunc Citatione recepta per Preconem, ante unam Septimanam se mutuo citabunt, et non infra, Si vero infra Septimanam se Citauerint, Extunc Citatus in illis tribus Diebus non respondebit, nisi in sequentibus, nulla pena sequente, Decem Solidorum Denariorum, quia ad tales Judicium consuetudine antiqua ante tertium diem se citabunt.

Salarium notariorum a Citacionibus

Notarii vero Cancellarie nostre a Citationibus cum copiis earundem, subditis nostris et eorum Successoribus etiam si Citatio ni fr hos Citationes continerent pro uno grosso scribere et extendere debent, per etiam et de successibus notariis meis est intelligendum, quod Cancellarie cum Copiis earundem, Citationes pro medio grosso extendere debent, etiam quotiens contigerit, quod pro hiis Causis, siue Citationibus in una Citatione, aut carta contentis, ipsi Subditi nri, et Successores eorum se mutuo discordauerint Extunc a tali discordia, dirimendi Citationem, sit ut est permissum in una Citatione con-

tentis non plus nisi vna pena ronorodij alis Jodna
ne nobis et Suctessoribus nris / ac Jonoratis soluere
teneantur Juxta Consuetudine

De Mutantibus incolatw cw domestica Mansione de vna Ciuitate in alia

Damus Insuper eisdem Subditis nris et eorw Succes-
soribus / q̃ quotiensq̃ aliqui Ciues aut oppidani
nostrarum Ciuitatum aut oppidorw suis nobilium
de vna Ciuitate / suis oppidis incolatw suis cw domes-
tica mansione transferre et recedere voluerit
Ceterum venditis / suis non venditis eorw debitis
vel aliis / recedendi absq̃ quauis difficultate impe-
dimento / et arresto libere habebunt facultate / Si ve-
ro Capitanei / aut aliquis de officialibus nostris
suis aliquis nobis et subditis nris / aliquid de Ciui-
bus aut oppidanis recedere volentib impedire et ar-
restare / tres marcas argenti eis penarum / medietatem pro
nobis et nostris Successoribus / et illi nobili a
quo vadit alium medietate huiusmodi pene tri-
marcarum soluere tenebitur / Eo excepto / q̃ si
talis oppidanus / qui recedit / pro aliqua culpa
aut debito aut fidemissoria fuerit p̃ aliquem Ci-
tatum / Ceterum talis Cittatus ibidem pareat Jure et
respondere teneatur / Si vero post Cautionem fidemisso-
ria facta Cittatus / Ceterum non ibi sed apud illum
ad quem recedit / tunc de se quemlibet respondere
et parere teneatur

Ciuis aut oppidanus homicidium percutiens suis vulneratus et econ-

verso

Concedimus eriam predictis nostris Subditis et eorum
Successoribus / q̃ quotiensq̃ euenerit vt Ciuis

oppidanus aliqd knetzond / aut contra knetzo Cius
et oppidanus pcesserit vel nocauerit / Extunc talis nō
pcessus debet pcessorem nichilpare / et cōd sup̄atis sta-
bimus vel nocua reverencia / nīcta Statuta nostra mō-
stre et illud pcessorem caminare / Quo facto tūc
Cius ꝙ oppidanus et villanus pmū pcessionis et
vulnera / quibus nitrest solvent et pagabunt / et
sic tam in mis oppidis qm̄ nobilium obsuare volum

Quando knetzo Cautionatur

Dnus Insuper Subditis mis et eorū Succ̄ssoribus
ꝙ quocienscumq; / et quandocumq; a dignis knetzo
nicolatis sint transferre voluerit / Extunc talis kne-
tzo debet cautionari / Et si alignis de Subditis
mis ansu tenerario / ad tres fidemissores / tale
knetzond / dimittere nolucrit / Extunc ille nobis
ad qm̄ knetzo vadit cū dictis tribus fidemisso-
ribus / ad Capitaneū vel Procuratorē aut offi-
alem / suū ad Judiciū venire ꝑt / et sic ipsum ne-
gociū reponere / Capitaneus vero vel procurator
aut ipius officialis / suū Judiciū preconē dare ꝑt
eidem nobili Qui Preconē recepto / debet trā-
sire ad illum dominū / qui knetzond ad Cau-
ond dare noluit / ad recipiendū ipsum knetzond
Preco vero eiꝰ nobilis ꝑt mandare / ut dictum
knetzond cautionatū libere dimittaret cū oñ
bus bonis / alis si facere contempserit / Eo ipso
talis nobis Jus treuestij / Censu Subsidia et alia
que Juri treuestij desumunt ꝙ dt et amittet / et cū
sex tripliceꝫ penā quingnagenarū / a dictis tri-
fidemissoribus / et tripliceꝫ pia qnadrigesia et
tres marcas vsuales a precone prolabendas Qua
rum medietatem pro Capitaneo nostro / et me-
dietatem pro nobili ad qm̄ knetzo vadit / et
nichilominus illud knetzond mittere debet

Requisicio als Pithanije in Judicio solui non debet

Item Pithanije a Judicibus et Subiudicibus a modo quocunqs in Judicio p nobiles et eorum kmethones solui non debet nec ab eisdem exigi

K methones pro pena quingua genas tantu quadraginta grossos

soluent

Item kmethones quando Citati fuerint, ad strestri et contigerit ipsos penas quinquagenas transtabi, tunc pro tali pena quinquagenali non plus nisi quadraginta grossos illis quibus nitrost soluere teneantur

Sequuntur Articuli Domini Ducis Boleslai Terris Warsouien et Zacrocimen concessi Anno domini Millesimo quadringentesimo Septuagesimo Secundo

Qui ad Cautionem fideiussoria in Jus trestre mittere nolunt

Statuimus Si Quispiam, cuius temeritate kmethonem ad Cautionem fidei[us]soria[m] primum sedan. terria, in jus trestre mittere nollet, Extunc pro quolibet vice pena quinquagenaria. Judicio et parti tolidem pro relevacione fideiussorum attinentes, Citatione vero Judicio luere debet, et donec quarta vice ille nobilis, qui pro ipso kmethone fideiussoriam fecerit, apud nos aut officiatos nostros de ordine

pronone recepto, ad illud nobilem transire dz, nostra
dz aut officialiu nostrou auctoritate, Preco sibi
mandare dz, dz dictu knutsonē, ad Cauionē mitte.
ret, Si vero sic monitus nō miserit aut mitte nō
curauerit, Extunc pena trium marcaru, et ad sim
plicem Preconis recognicionē, medietat profi
cua nostro, et medietate illi terrigene, ad quē talis
knutso recredit solucre, et pagabit, Et Nichilomin⁹
knutsonē predictu sub omnibus penis dictis mit.
tere debebit

Quando vnus de altero pro Jure ter restri non complecione cōquerula:

lux

Statuimus, dz si aliquis Subditou nostrou alicui
Cauionem fidemissoria pro Jure terrestri in tempo
fuerit suis fecerit, et fidemissor pro nō complecione
Cauionis fidemissorie, Citatus fuerit, et recognouc
rit id, et in quantu Jure approbatu fuerit, pena
sol marcaru lucndo totum complere tenebitur
sub pena quinquagenali, ad tempora nisi ex cusa
ta, vigt excusu cu Subsidio, suis rationibus p
festu Sancti marti, pena vero sue cionis pro fe.
stu Sancti Nicolai solucre tenebitur, Domus vero
sepes fossata, et Stabula, nicta antiqua consue
tudinem reformare debebit, in casu si quid re fe.
miserit, pro quo dz tuminou tempore complere
non curauerit, Extunc pro vna completis
plantagnadfirsgia paratis prouentibus solucre
dz actori sub pena quinquagenali, Premis
sa vero exequi debebit, sub aliis penis inpo
antiqua Consuetudine

De Satisfactione Cauciomis fi demissoria pro Jure Terrestri

Item si quis ex subditis nostris aliquē pro cautione fidemssoria Juris tramitis ad Judicium attraxerit et proposuerit et alia responsione faciendi satisfactionem allegauerit. Statuimus q̄ super tali satisfactione allegata. se cum plenis testibus adduxerit ut minus dicit / qui sic adductus a solutione Judicii Juris tedetis erit omino liber et solutus

De solucione peccuniarū miscripta rum & Juscripcionis non cassacione

Statuimus q̄ dum aliquis ex subditis nris aliquā summā pecuniarie teneatur et sup eo de debito. unus contra alium / Litteras aut Juscripciones / habeat / et satisfactionē Judicii debito rū fecerit / Litteras q̄ et Juscripcionē non cassauerit nec restituerit / et postea recepta prius satisfactione / cum Litteris et Juscripcionibus ex olutis / secundum solucionem nichil amplius exigere / volumus Itaq̄ q̄ nullus alterius pecuniis miscriptus / aut Juscripcionibus ratificatas / absq̄ restitucione / aut cassacione earundē solvat / Litteras q̄ huiusmodi Juscripciones / transire / ni rem Judicatā / nec unus contra alium pro duplici recepcione pecuniarū amplius agere poterit nec audire debet

De Cassacione mandati interficiendis et interfecti

Et licet in Statutis Prudentissimorū nostrorū de interfectione seu homicidio nobilium q̄ Statutum / q̄ dum aliquis Nobilem nobilis interfecerit / et dicebat / id quod fecit post cuius mandatum fecit Et facta de mandatione probatione / fuit a solucione capitis liber et solutus / Volumus Itaq̄ et p̄sentis mandati / qui talem interfectionem perpetrauit ad.

solucionem Capitis astringatur / Et renuit huiusmodi
inicium a memoria hominum abolemus

De pracone ad videndum recepto

Statuimus q̃ preco / ad visionem aliquod faciendam
aut ad pignorandum requisitus / aut de jure
debuit fuerit ad duobus nobilibus transire
debet / et postea visione / aut pignoris recepti
roram jure referre debet aut pignus deponere
ab visio admitti non d̃z

De percussione Civis & villani

De Consilio Baronum et dominorum nostrorum totius
communitatis / maturo Consilio habito / volen
mus inter habitatores Civitatis et villarum rixe et
dissensiones odia et Guerre. motu penit oriens
Statuimus vt quocienscũq̃ / et quandocũq̃ / Civis
villanus / aut villanus Civem. se mutuo percusserit
Et tunc fuit dit Civis cui villanus percussor ap.
probatus Scabinis et p̃ illud percussit communitatis
iuxta Statuta predecessorum nostrorum / dominis qui
bus interest prout percussionis / vulnerauit percusso
soluet et pagabit / Si vero Cives se mutuo percusse
rint. jura ipsorum et consuetudinibus pro suis iuri
ciis exp̃ciantur / et obseruentur / q̃ de Civitati
bus non municipiis et aprisis intelligere volumus
ũ et de municipiis sicut intelligere volumus

Nobiles cum feretricis et Lance is incedendum municipii debent per Ca: pitaneum

Statuimus q̃ nemo et a modo nostri Terrige
ne et nobiles nec ad foru nec ad Ecclesias cu
feretris et lanceis incedere nõ debent / et Cit:
tare

Itari nostro Statuto nūme attento cū talibus aris
ni crederent / et p Preconē aut aliqē ē nūstri
alibus suis officialibus nūs arestati fuerint Ci-
tos p Capitaneū / aut cui intost / Cittari debant et
puniri / Qui si negauerint plenis tostibus Jure
rendā sua purgabunt

kmetgones cū feretricis Lanceis Clipeis Gladiis Balistis incedere non debent

Statuimus q kmetgones / suie persone plebee cum
feretricis Laneis Gladiis / Balistis / Clipeis / ad guer-
ā loca / ad Ecclesias / suis ad foru nūme ultra ire
debeant / Et si aliquis p aliqd officialeū vel
puta Capitaneū aut eius vicegerens / ni quodcūq lo
co de p dictis kmetgonibus / aliqd sic arma por
tantē / deprehenderit aut inuenerit / ex tunc ni Ca
pitaneus noster / aut eius vicegerens pro sex libr
et denarijs Dominus vero kmetgonis / cessū fac
facientis pro huiusmodi rebus sibi ereptis omino
silue debeat / nec Capitaneū / qui arma erepit
Jure conuenire poterit aut alio quouis colore
ingenietur

Fabri faciens feretros approbatos / volu
mus oculis prinetur et puniatur

De Subsidio sue Jumanine kme;

Statuimus q nullus Subditoū nostrorum
nūm maiori subsidio suis Jumanine / q̄ quatu
or Sagenis grossorum / aliqd de kmetgonibꝫ

uinatt potuit et rclonare, alts si quid subsidii maio
ris fecerit illud predt

De Cauaone knethonum

Item knetones, Cauionandi sunt a festo Sancti
Michaelis auhangrli, vsqs ad festu Sanctorum Si
monis et Jude apostolorum et nō alio quocūqs ten.

De fugitiuis knethonibus prox.

Nullus subditorum nostrorum, hominē seu kne
thonē, fugiente, et retro aliqtenus poterit alts
si pro eo anisatus fuerit, omnia sua diffidet
tale, cuius dominus, a quo sic fugitiue recessit
recepta prius a prubatione sdm Consuetudinē
antiquā restituere debebit, et si quid subsidii
sibi dedit penitus amittet

De percussione a Gaiis

Item Consilio dominorum volen. vtilitati et co
modo subditorum nostrorum prouidere Statuimus
q si aliquis Kōblis aliquem knethonem
vel quempiam, alium inpossionatu ni Gaiis
damna faciente, vel robora aut ligna rei
dutem ni veneris aut arstauerit, et ille, sic
damna faciens, dare se recipere no uoluerit
et in defendendo aliquis possionibus, siue
vulneribus affligeretur, si tunc dominus illig
knetonis, cui possi pro huiusmodi possione
possorem ad iudicium attraxerit, vel Citta
verit, Cetum dum talis possor sic respon
dit q tunc knethonē, sic damna faciens
aliter recipere pignorare et manipare no po
tui, quia se ad rapiendū dare noluit, idem cū
possi, et dum possor plenis hostibus, q cū

sic vt premissum est promisit approbauerit / Ex hinc
a solucione trium marcarum et vltra nemo erit liber
et solutus

Priuilegium Ducis Bolesl ai omnibus terris Mazouiae cum prerogatiuis / et libertatibus concessum

Anno domini / 1 / 4 / 0 / 8 /

In nomine domini amen / ad memoriam rei
sempiternam ne error oblionis / gestis sub tempore vetustibus / pariat in posterum detrimentum / alta Regum et principum Consilia / sabbatizare / deuenerunt / ea litterarum et testium annotatione / Hinc est quod nos Bolesl aus dei gra Dux Mazouiae Cracouiae Sandomiriae / Cuyauiae / Dominus et hers rc / Significamus tenore presentium / tam presentibus quam futuris / Quod nobilibus / quibus expedit generaliter vniuersis / quorum merita / quibus nobis et quibusdam nostris / omnes et singuli dignitarii / nobiles militares Terrigene Ciues oppidani / ac villani et communitates terrarum / ac districtuum Ducatus Mazouiae / nobis fuisse dilecti / multipliciter complacuerunt / et in posterum complacendi se exhibuerint promptos / volentes dignis premiis compensare / ipsos quidem dominos dignitarios nobiles militares Terrigenas / Ciues oppidanos villanos seu kmethones / tam spirituales quam secularis dominorum ac totas communitates terrarum predictarum vniuersaliter vniuersos et singulariter singulos / et eorum posteritates fu-

salvo ꝓhu

zibus nisꝛa scriptis illustrare, ipsas ꝺna libertates et emunitates actionatim, nisꝛa scripta ordinib ꝺamus ꝺnamus, et largiemur curiose prepetuo et in tenuo

De pena Jednane v vadio

Imprimis namq; ꝺamus ipsis omnibus nostris fidelibus et eorum posteritatibus plenam et omnimodam potestatem in omnibus, eorum causis magnis et parvis ut eos in jure testi motis et movendis, iuxta ritus Curie, amicabiliter componendi et concordandi, qua concordia facta, ipse partes aut una earum quam citius convenerint pro pena nitꝛa ꝺnum Jednane, Judicio, sub penis in ea ꝺnenda consuetis, solvent et pagabunt, Pena vas vallata, seu vadii, cuꝫ quibuscunq; causis ac ꝑ quascunq; ꝑsonas, quomodolꝫ interposita omnino recepta pro qua ipse partes, litigantes non debebunt, nec poterunt convocati et Jor propter subditorum nostrorum animaad. versionem et castigatione

De Casu in Juramentis

Preterea, alꝫ Rothgiesel, in juramentis fieri consueta, et ampliꝰ non fiat abolemus sed tm actor ꝑ vem ad jurandum Judiciali contemptus, et eiam testes quilꝫ eorum seorsum post Prouem ꝓstabunt juramenta

De Pena Quinquagenali

Insuper ꝺamus omnibus ꝑsonis Spualibus et Secularibus, Comitibus Knightonibus, oppiꝺanis et villanis, cujusq; gradus, conditionis Status

et condiciones existant / q̄ pena quingenarum lan
que kmigerga vnq̄ dicitur ab ipsis condḡs Succes
soribus / seu posteritatibus / et segnaribus / in perpa.
tuū solemnis /

Absolucio kmethonw a descriptio nali

Cetum omnes et singuli kmethones / Cerez et di
ctis predicti descriptiones / seu quadrantes ni.
ra exactionem et solucione / censuū nostrorū
Duraliū Sancti Martini Notariis et exactoribus
censuū nostrorū vsolui consuetos amplius non
soluent / quouis ad eos omnes / et eorū posteritates
a solucione eorumd descriptionaliū / siue quadrā
tuy / absoluimus et libertamus ppetuū et in eumy

Merces notarii ab Inscripcione & queris

Erid damus ipsis nostris fidelibus q̄ a festo
midiū et a resurrexione medid grossi / ambe par
tes / vsq̄ actor et reus Notario Judicii soluent
et q̄ officiales Judicii presidū rogi debent ad
soluendū Cum vero aliquis de ipsis nostris fideli
bus seorsū aliquā Causā sibi ius libuū uisuerit
voluerit / Ettum ab Inscripcione medid grossi
et a descripcione quadrante Notario Judicii solue
et pagabit / aiid a querendis Inscripcionibus seu
quibusuis nobis pluriū annorū q̄ notariū ipsi
nostri fideles / non plus nisi vnū grossū / ab
vno vero anno nichil nigta consuetudinem
notario soluent et pagabunt

Qui & Soluendū notario sit & precom a Citacione

Damus enim ipsis nris fidelibus eorumq; posteritati
bus i.q. de cetero Littris et Cittationibus nostris Citten-
tur i. a Littera vero Cittatorii i. medium naturio
et a Cittatione Preconi medium grossu soluere
tenebuntur

De kmethonibus censu soluere non curantibus

Preterea conferimus ipsis nris fidelibus q
propter remi aut duos kmetones i. censu nostrum
Ducalem Sancti marci soluere non curantibq
tota villa p̃ impignorandum i. a preconi non dt
dampnificari, sed dominus aut aduocatus i. seu kme
thones illius ville i. soli bona illorum kmethonum
censu soluere non curarint i. si ea habeant i. si aut
non habeant i. Extunc p̃sonas eorum i. capiendo
ad solu censu i. ville illius notario seu rectori
censum nostrorum statuere et p̃sentare teneantur
Dum vero ipsi aduertent i. cur p̃tati i. et statuti
fuerint i. Notarius aut ẽq̃rtor nostr i. censum ab
aliis bonis ipsius ville recipere teneb. et de:

Qualis preco esse debeat debeat

Item damus ipsis nostris fidelibus i. q̃ preco ad
sit de cetero i. nobilis sed kmethon i. seu p̃sona
plebea i. et sit specialis i. in quatuor terra i. at eiad
in oppidis cuiuslibet terre i. seu districtus i. ubi et
in quibus Judicia consuenerunt fieri i. Et ut p̃missa
nostra donatio robur obtineat perpetue firmi
tatis i. presentes nostras Litteras i. seu bor p̃ns
nostrum priuilegium fieri i. et appensione sigilli
maioris mandauimus Communiri i. actum et da-
tum venetiarum i. feria sexta in vigilia S. viti

Anno dñi Millesimo quadringentesimo octauo
Pñtibus Strennis, et nobilibus dominis, Johanne
de regestinowo Palatino nazonij, N. de ostrolun-
ka comend, dobrogostio de nowidwor, warszadri
end, Nicolao warssz de dobrzankowo czerkasowi
ensi Castellanis, vincencio de Gizicze marsalco
nostro, Laurencio de Schobijnije Cizmen et war
sowien, judice, martino de Thmorowirze, Cizmen
Nijnotha de Radzikowo, warszowien, Subdi
tibus, Bonutha vexilifero Drohicen, et Johanne
milanowskij, aliisq; meis fidelibus, fide dignis
Pl plurimis testibus circa pmissa, Sacrate pme
mus Stepzani, Nicolai de mijsschewo prepositi
warszowien Canonici plocen, Ecclesiarum ac Cu-
rie nostre Cancellarijs qui presencia a nobis habuis
in mandatis

Aliud privilegium Domini Ducis Bolesłai Terre warsowiensis & Zacrocimen concessum Anno Millesimo. 5. 1. 2.

In nomine domini amen Gloriosus deus in
sanctis suis, celestia pariter, et terrena disponens
Et si cunctos suos magnificat ministros, et al
tis decorat honoribus. Tamen ut dignis digna
impendat poncionibus, attollit nisi dignis dignita
et uberiori retributione prestigutie, quos di
gniores agnoscit, et commendat vigentior in ei
genia meritorum Pronde nos Bolesłaus dei gra
Dux masouie et Significamus tenore presenti
um tam presentibus q futuris, quod nobis ad habi
tis, quibus tpore vniuersis, q ad presentem

gnale fidelitatis, seruicijs, ac studijs p̃robitatẽ
meritis, que omnes et singuli ayagij, Stolnimi ge
nerosi, et nobiles terrigene, totaq; militia no
stra warszawien, et Zarzorimen terrarũ, ac eis annexo
rum districtuũ, vigt bonorũ Thorunen Nurem
ostrowien Camenecen ni warszawia ac Nowe
miastem Sezoren qs, ni Zacrorim terrarũ sittuũ
ergo nos reꝑpublicã et nostra negotia, fidazi vol
tu sedule partemus gerere consuenerus, et quo
ni posterũ aucto eorũ fidelitatis constantia no
bis Duratui nostro, et Successoribus nris, gratio
za seruirorũ, et complacentiarũ generum poteris
unacũ eorũ posteritatibus, eo fauencius exhi
bendorum vitutũ effectũ charitatis, quem ad ipsos
fideles ni visceribus nostris gerimus, volentes q
nimata nobis benignitate demonstare et ipsos Pu
ralis gratie fauore consolere, et munificentia
nostre liberalitatis prosequutos, fauoribusqs et
gratijs, tempore nostri felicis regimis dignitos
se esse agnoscant, Et proinde ad nos successores
nostros prestantiori. ni ardescant constantia et fide.
litate, unde et quo principũ decet excellentia in
nate pietatis affectu, non solum ohlitati subdito
rum ñtendere, sumaqs eorũ et que ni suis statibus
tenerentur ñtemerate conservare, quinimo ipsos
specialibus prerogatiuis presertim honoris statum
commode, et nobilitate eorũ promouentibus, so.
solari petitionibus Justis et rationi consonis quam
natorũ nostrorũ subditorũ, omnium et singulorũ
cuiuscumqs status conditionis, ac eminentie, et
stentiũ in terris warszawien et Zarzorimen, quiby
qs de Spectantes, nobis humiliter oblatis benigni
ter arclinati, omnes et singulos tenoniter, et

dimissim vniuersis vniuersos et singulariter singulos Barones milites nobiles Terrigenas totius communitatis speciali gratia visitamus Juribusq; nostris scriptis Illustrauimus venimus et reprehendimus ipsos. tuq; et nicum

De Jurium Conseruacione & bonorum non receptione

Jtem q; superiores Jura Priuilegia Statuta Laudabilia Consuetudines, Landa alia & singula per nostros Predecessores Duces Masouie, foliis recordationis, omnibus dominis Baronibus militibus nobilibus Terrigenis, et hominibus, Stubis & Sedes vbiuscq; warschauien, et Zarowinen terrarum et districtuum, eis amplectendo concessa instituta tenta et obseruata, in vigore volumus et p̃sentes pollicemur conseruare et integre inviolabiliter in omnibus punctis, articulis clausulis et conditionibus, generalib; vniuersis, nec vnq; alicui bona ipsorum Jurisordine non seruato eripere, nec bene possessionatos subditos nostros, in aliqua culpa repertos, vt diritu fore non vendicty detinere occupare et deprehendere debebimus nrq; nostri Successores debebunt in perpetuum, quemadmodu et per Comissa & Predecessores nostros Duces Masouie et nos vsq; nd fuerunt obseruata et custo

dita

De lecturis Litterarum

Jtem de innata nobis liberalitate Statuimus & Ordinamus dictis dominis Baronibus militibus Terrigenis

ciguis nobilibus exteriscq3 hominibus cuiuscunq3
status et Condicionis dictarum Terrarum, vl
quorienscunq3 aliqui, aut aliquis ex dictis
nostris, subditis, Priuilegia seu priuilegium
sub ultis, Litteras quascūq3 sub mediocri ac
Judiciales sub Judicum sigillis, apensione in Ju
dicijs vrijs Curialibus et communibus Terre
stribus vigore Cittationis, aut et decretoru
vis tantū prodixerint, seu prodixerit, Et
tunc a lectura Priuilegij sex mediocris
vero tres, et Judicialis Litterarum vnū gro
ssum in mediis grossis Cancellarius et nota
rij nostri Terrestres, et nostrorum Successo
rum tollant et exigant, a lecturis vero priuile
giorum et Litterarum quarumcūq3, absq3 Citta
cione et Jure eorum nobis, ac vbicunq3 pro
ductorum nichil exigant et tollant

De Cittacionibus et Salario earundem

Cæterum volentes difficultates et proroga
tiones terminorum nostrorum Curialium que pro
pter copiam Cittationis, cittatis non traditas
euenire solebant fieriq3 abolere sanximus et
instituimus, vt Cittationes tam in Cancellaria
q3 in Judicijs terrestribus cum Copijs scriban
tur, et postulantibus tradantur, a Citta
cione vero notarij Cancellarie grossum, Terre
stres vero medium grossum, eo ad datum q3 in v
na littera, tres continentur Cittationes et
non plus exigant, et tollant, Dor eriadi
cto, quod si partes, tribus Cittationibus
in vna littera contentis, pro quibuscunq3 Cau
sis Cittate p medium amicorum, ad vnionem et

concordia p̄venerint / Extunc non plus solu
vna pena Concordię ab huiusmodi tribus se
quentur Citationibus ac exigi debet

De rescriptis et queris Librorū Terrestrium

Ab Inscriptionibus vero quibuscūq3 ni Libri
terrestrem ni durendis / medium grossi / et a
rescripto / sue copia vnū grossi / a lecturis
aut et queris plurimū q3 vnius ainorū vnū
grossi / Cuui vero vnius nichil / et a qua
libet descriptione ternarii Notarii terrestres
tantū ni perpetuū rcigant et recipiant / alio
quin si aliquis ipsorū / Jor statutū ni parte
vel ni toto violauerit / Extunc vnū sexa
genū grossorū ni medijs prolabetur / Cuius
medietas pro fisco nostro / medietas vero
parti minūtis passe dare et deberc debet

De Foralibus

Prahera Capitanei et officiales dictarū
terrarū nostrarū a modo et dūreps nō
alia foralia vulg Targorue / Immo pat
a Carnibus / ollis et piscibus in Curro ductis
aut ni granibus allatis oneribus et nō lem
bus subertis / nūpta antiqua Consuetudine
exigant et tollant

De vagabundis et ad forestū Ducalem peccoribus porrectis

Verum et peccora vagabunda et in pigno
ribus ad forestū Ducalem porrecta et da
ta seu recepta p̄o usu suo ipsi officiales
nūi non debent habere / sed ad rationē

fideiussoria emitte debebunt in perpetuu, alio
quin si aliquis eius tenerario, eaus nostra san-
tione & predecessores nostros seruata in par
te aut in toto violauerit, Extunc sexagena
grossoru in mediis grossis, pene, medietate no
bis et alia parti inuriu passe, dandu in
cuerit, Et Nichilominus damnu, sup quod
pars patiens iurauerit reparari Iuxto, ter
soluere eidem sub pena quinquagenali tenebz

Auctoritas, Subjudicis & Rup

Insup Subiudex aut officialis **parioru**
seu Ruparii Judicio presidens, non alias pe
nas nisi sep narrand, et penas libris te
stibus inseruis, quinquagenales dreuen
et iudicandi plenas habebunt potestate

De Citacione monumenti

Preter hec statuimus, et concedimus, ut
quocienscuq; et quandocuq; unus subdi
torum nostroru alium inconuenienti Citare
ad Judiciu uoluerit, Extunc eum et Can
sam, ad pdicione non deuenen, talis Cit-
tatus in duobus diebus, pena quinquage
nali, et in duobus communibus sic narratu
supta antiqua Consuetudine puniatur

De Amissione Cause & pena xum non aflictione

Vltra hec ne quispiam duplici pena dam-
netur pro una re et afflictum, Statuimus
q quocienscuq; unus alio Citato in Judicio
causa sua in pdicione amiserit, Extunc
penis non debet grauari, sed tantu amissio

Curse pro sua pnuicione sibi sufficiat

De Emissione Litterarw per quemcumqʒ modum

Preterea pmissa statuimus et ordinedinus con-
cessimusqʒ, vt quorienscumqʒ aliquis, aut ali-
qui subditorw dictarw terrarw Priuilegia
Jura et Litteras suas, quocumqʒ casu infortuito
et infortuito amiserit aut amiserint vel de
tinearw aut furiw rouersione, aut diutur
nitate temporis consumpta, vel in eisdem da-
mnu quogquomodo properint tociens, ni libris
priuilegiorw Curiarw nri sine Libris testi-
bus, originis corw nirente, prout de facto
quezi fuit, simpliciter, aut als non inven-
te recepta et expedita, sux amissis litteris
plena testiw idoneorw approbatione nostris
ntis mediocri et Judicw sigillis mandare
decrenr confirmare et exhibere ni perpe
tuw debemus, et pollicemur pro futuro, et
nostri successores debebunt, nupta citw, et
consuetudine antiqua

Non debet extraneus fie
ri Capitaneus

Et eiad statuimus, qd nullus extraneorw
fiat de alicuius terris ni Ducatu nostro
preferatur in Capitaneu nisi indigena
nostri ducatus

Ab interrogatione Juris Juo
rossi non exigantur

Equidem Statuimus volumus et concedig

roncedimus de interrogatione, qne de Consensu
et vnanimi parcium voluntate, apud nostros Judi
res non fuit solucione duorum grossorum interrogan
tibus roncedebatur, vt quando et quocienscunqs
aucnerit, sit cuic omni cquatione pecuniarum
ac Justicia in causa et questione, ad vnguem
practicata partibus impartiatur et roncedatur
Quos quidem Articulos presenti
Privilegio inscertos, ac alios Articulos, dictis
dominis Baronibus, toti militie nobilitati et
communitati Warschavien et Varsovien ter.
rarum et districtuum eis annexarum, per nos con
cessos, et donatos, Statutaqs inscertos, et inse
rendos In omnibus punctis, Articulis clausulis
distinctionibus, et capitulis generalis vniuer.
sis observare, et inviolate, custodire volu.
mus confirmamus, ratificamus, approbamq
decernen ipos habere robur perpetue firmita
tis per presentes, In Cuius rei testimonium
nostrum Sigillum mains, de certa nostra scien
cia patibus est appensum, Actum et datum in
Warschawa feria 6ta ante festum Sancte Hed
wigis, anno domini 1414
Presentibus dominis Nicolao Wanscrg de Bo
gatze Palatino nazonicz Jacobo de Wisnio
rowen, Andrea de Rastzinze Warschovien
cu Alberto de Bartholmijcky Varsovien, Jacobo
de Golinijno, Czerschanowien, Niemak de
Bozukowo Wiscrzogrzadien, Castellanis et ali
orum plurimorum dignitariorum

Aliud priuilegium Domini Du
cis Boleslai ferre Sacrocinen

concessu Anno. 1. 4. 1. 8.

In nomine dñi amen, ad memoriā rei sempiterne, ne error oblivionis gestis sub tempore versantibus in posterū pariat detrimenta, alta regū et principū consilia decreverunt, ea, salubriter litterarū et testiū annotatione ꝑhennari Provide nos Boleslaus dei gratia Dux masouie Russie, necnō terrarū warssauien Rawen Sochaczonien Gostinen Barczorinen Brzesc q̄ dominus et heres. Significamus tenore p̄sentium q̄ tam p̄sentibus q̄ futuris, harū notitiā habituris, quibus expedit generalit universis, q̄ consideratis grate fidelitatis Judiciis, et studiosis virtutū meritis, que omnes et singuli magnifici, Generosi Strennui Nobiles dominj dignitarii Barones milites terrigene totiusq̄ militia et Communitas terre nostre Barczorinen ad nos duraturā q̄ nostrū dilectū vultū fidele habuerunt, et exibent, ac in futurū autentice eorū fidelitatis constantia, nobis Duratui et Reipublice ac nāt successoribus, gratiosa seruitiorū, et complacentiarū genera varia eorū posteritatibus, eo ferventius poterunt exhibere, Jorū intuitu, et charitatis affectū, quem ad ipsos fideles nostros dominos dignitarios terrigenas, totāq̄ militiā et Communitatē terre Barczorinen in visceribus habemus reflexione speciali, que ꝑfectissime dilectionis sortitur augmenta, volen ex innata nobis benignitate demulcere, et ipsos favore Ducalis gratie dignanter et munificentia liberalitatis nostre se agnoscat

prosequntos, fauoribus q3 et gratijs, tempore nostri felicis Regimis commitos, et pro tanto ad nos nostrosq3 suctessores gestantiozi ni ardeant constantia benivolentia et fidelitate, Et cu principu de et excellencia, innate pietatis affectu, nō solu vtilitate subditoz nr tendere, aut Jura eoz pergne teneutur, et ni suis statibus conseruant nūmerate conseruare, gnūmo ipos operatibus prerogatiuis, psertim honore, statu et nobilitate eozum prenominatibus consolari, unde petitionibus dictoz dominoz dignitatioz terrigenaz omniu q3 et singuloz militu et nobiliu torinsq3 communitatis terre nostre Jarorimen, nobis humiliter oblatis et porrectis fauorabiliter annuimus

Absolucio nobiliu et kmetoꝝ a labore Castroꝝ

Omnes, et singulos communiter, et diuisim universaliter, uniuersos, et singulariter singulos dignitarios, Barones milites Terrigenas et nobiles totaq3 communitate terre nostre Jarorimen speciali gratia visitare et Juribus nostris priuilegijs nisignijs cupiem, ipos et ipsoꝝ successores et kmethones, absoluimus, et liberamus ab oñibus, et singulis laboribus omniu et singuloꝝ Castroꝝ nostroꝝ antignoꝝ et nouoꝝ seu de nouo fundandoꝝ, ita q3 deinceps seruicia et labores huiusmodi ni antignis et nouis castris nūmine facere teneantur, nec nona castra pro amplius edificare nobis et vetera instaurare debeant perpetua et in eum

A pena Jedu anc absolutio

Jtem volentes nros terre prenominate ampliori

gracia et fauore consolari, predictos dominos dignitarios Barones milites Terrigenas et nobiles ipsos et eorum successores, a pena concordie absolvimus et liberamus tali tamen condicione interiecta, q si pars agens et pars rea, adinvicem se citaru. pro quibuscunq causis, antequa ni jus seu ni primus Juris terminum se ni dixerint, et concordia inierint. seu concordauerint, et una pars vel ambe, ni primo eog Juris termino, de facto dixerint eos concordia Judicio dixerint, Extunc ad soluendu, huiusmodi pena concordie Judicio nunc tenebuntur, vcm si post Juris primu terminu aut post Jurisdictionu concordia fecerint, Extunc partes ipse huiusmodi pena concordie solucre tenebuntur, Dicad et penas ratione pene contumacie nisi consuetudine antiqua

De homicidis eorum complicibus

Cetcm cupiens vt charitas et vnio int subditos Ducatus nri, magis ac magis excrescat, viam violentiis, Jurgiis, et auersibus eueratiis prohibendo sanximus et statuimus, vt quado aliquis nobilis, aliquē nobilem cm complicibus ni via. aut nisi gratiose ipsius violenti nouerit posse cessit vel obtinuerit, Extunc homicida nisi ex antiqua consuetudine priuatus et caput solvat, complices vero seu complices, qui inculpati fuerint si testibus idoneis et plenis quibz secus nisi fuerint nisi fuerint et purgati nō fuerint pro omicida capite p dcm sex agenas grossorum ni medietas grossis

nobis et nostris Successoribus, vigt quingꝫ et parti lese
rit pater frater aut amicus ortus est, alias quingꝫ Se
ptenas, toriens queriens id postea uoluerit soluere, et ut
ta p̄ sex septimanas, in Turri recludi debet et debe
bunt, Perpetratores vero aut violatores, aligue nivaden
et vulnerans, ni eisdem locis ut p̄missum est, similiter
testibus plenis ad nistificandi p̄ decem septenas grossos
ni medius grossis, nobis et nostris Successoribus medium
et p̄ posse medire, et vulnera secusse soluant, et teno
re p̄senti sint astricti

De violencia in Ecclesia Cimite rio aut hospicio tangꝫ pro invasione Domus indicatur

In eventu vero ni quem aliquis nobis p̄ se aut in
roadunatoribus, in Ecclesia, sue in Cimiterio, aut in
hospicio, aliqué nobilem violenter invadens occidere
p̄cusserit, vel vulnerauerit, Extunc volumus, et per
p̄sentes statuimus, ut Judices et p̄nciatores, penaꝫ
incurrerat, prout pro domus violenta invasione in p̄
statutis antiqm et Consuetudinem folio xxxv

Ne officiales Judicio p̄sidentes causas procurent

Preterea nullus officialis, Cappanus vel ministerialis
quocumqꝫ nomine vocentur, sue nuncupentur ni Iu-
dicio p̄sidens, sue p̄sidens, ni terenus communibꝫ
seu quibuscumqꝫ causa seu causas, alienas sue cu
iuspiā bonis p̄ amplius et deinceps sollicitare pro
curare, aut gubernatore, sue procuratore se nomi
nare, ac ni causa principalis constitentis, ipsum
constituere debebunt neqꝫ poterint ni perpetuum Po-
stremo omia et singula huiusca privilegia Statuta Con-
stitutiones, Consuetudinesqꝫ, p̄ nos et nostros p̄decesso
res Duces marchiones, p̄s dominis Dignitariis Baro
nibus militibus terrigenis nobilibus et dominibus
Status et Stirps utriusqꝫ terre p̄dicte nostre Zaco
rinen, et tenta sint institutas et laudatas in omnibus

punctis articulis condicionibus et clausulis generaliter vniuersis in vigore integre custodire conseruare et perpetuo robur obtinere volumus decernimus et tenore presencium pollicemur ffideq et in cuius rei testimonium sigillum nostrum maius de certa nostra curia publicis est appensum Actum et datum in warssowa feria quarta in vigilia visitacionis gloriosissime virginis marie Anno domini .1. 4. 1. 8. Presentibus dominis Nicolao wansch de Pobrzanskowo Palatino nasonie Johanne lipskij wisthinen Jacobo de Mijnsko Ceznen Niemak de Boratkowo wissegradien Alberto de Barthnijskij Jazorinnen Jacobo de Golinijno Cierszkowien et aliis Castellanis ac testibus fide dignis quam plurimis Scripto per manum venerabilis et Egregii viri magistri Petri de Chotzkowo medicine doctoris prepositi sancti michaelis et Canonici maioris plocen ac warssavien Lowicien et in Makow Curati Ecclesiaen necno Curie nostre Cancellarii qui presencia a nobis habuit in domissis

Quartus Privilegius Ducis Boleslaj terre Zacraczinen concessus Anno domini .1. 4. 8. 2.

In nomine domini amen ad perpetuam rei memoriam Nos Boleslaus dei gratia Dux masonie Russie et Nouogrodiaren Ploczen wisthinen Zazorinien dominus et heres et significamus tenore presencium quibus expedit generaliter vniuersis presentibus et futuris quod notitia habituris quod dum reuentem ac humanum desiderium nitor regis fidei et virtutis constancia diligenti meditacione pensamus quo magnifici generosi strenui nobiles prelati spirituales et seculares Barones milites pyreres ceteriq subditi et fideles nostri nec non Burgrabii nri masonie terre Zazorinien omnes et singuli erga nos et Rempublicam nobis diuina gracia commissam inclinantur et deferuntur nostrisq non re aliqua eorum obli

garione necessitatibus, sed sponte et benivole, de ipos ei
buerunt, et obtulerunt potissime ni consenienda contribu
cione nobis p quendt eorū seorsum, et speciale per
vna marcam, et eorū knetzones p quindecim grossis
numeri et monete Ciaconien solutos et contributam
derens ac debitū Judiramus, et p̄fati nostri Duratu
cunsrimgs status Condicionis nrole nostrā eis benivo
lenciā et gram seniant Munificā, et de aliquo sub
venionis p̄sidio liberalem, horū igitur nituitu et
aliorū contemplacione meritorū, q̄s excelsa dona no
stre gracie et Munificencie non indigen promerentur
volentes ipsos condigna et grata vicissitudine
et recompensacione remunerari et perpetuis tempori
bus consolatos efficere

De confirmacione Jurium & pri vilegiorū

Jmp̄rimis omia Jura ipsorū Litteras et P̄vilegia
ipis omnibus et singulis et eorū maioribus & p̄de
cessoribus, nostros p̄ p̄decessores et maiores ab
antiquis, et superioribus temporibus concessa et dona
ta p̄fati nostri p̄vilegio patrocinio ratificamus ap
probamus renouamus & confirmamus

De pena Jednane & vadio

Deinde omnes P̄latos Spirituales et Secularis
necnō nobiles Terrigenas Barones milites, et eorū
knetzones, a tota sue integra pena concordie dicte
Jednane, liberamus exeminus et p̄tibus, ex nunc
perpetuis temporibus absoluimus, ut quotiensūmgs p̄fati p̄lati nobiles et subditi nri, eorumgs subiecti
ad Judicia nostra terrestria, pro quibuscumgs causis et
ad instancia quarumcumgs p̄sonarū, tractati aut conuenti
fuerint, Causasgs suas, inter eos Judiciarie motas
& concordia et arbitrium bonorū virorū ad litem de
ffa sopierint et concordauerint, toties ipam pena
concordie, ads Jednane, nobis et nostris dignitariis
sue quibuscumgs officialibus in parte vel in toto nunc

tenebuntur, verum si post primum juris terminum aut post Jurisdicionem concordiam fecerint, extunc partes ipe huiusmodi concordie solvere tenebuntur, et ad id et penas ratione contumacij vigeta consuetudinem astringa

De terminis Generalibus celebrandis

Caterum promittimus et polliceamur civibus prelatis generalibus omnibus et singulis jam dictis expressis terminos nostros Generales pro quolibet adventu nostro in Jaroczin contra et warschania eundo tenere celebrare necessitate nostra speciali exceptata.

De oppressione Puerorum

Item sepe numero contingit q femine nobiles et plebee p Castellanu Jaroczinien. innocenter pro oppressione Puerorum et suffocatione fetus rittabantur preter culpa, et demeritu earu, que inde confundebantur, statuimus q reposit, et p amplius ipas mulieres, ffectus Castellanus Cittare nunc audeat, seu presumat, nisi illa oppressio, cui suffocatio fuerit publica notoria et manifesta

De Libera vendicione frumentoz

Preterea quum in Civitatibus consuetudo et oppidis nostri Curatus nazonis vsq in hodiernum diem tenta fuit et q p Capitaneos et officiales nostros et Cives diebus forensibus, frumenta villanorum ynta siliginis tritici, avene, ordei, et cuiusmodi grani et leguminis detinebantur et arestabantur, ne hospitibus ad fora venirent, libere p ipos et eorum nicolas, et villanos venderent, quonus ipi officiales, et Cives nostri pro voluntate et sufficiencia suis principalibus comparassent et emissent q quod nobiles et nicole nostri plurimum gravabantur, et damnificabantur Ideo ad tollendu et abolendu huiusmodi gravamen, et mandatum observandu, ipis nobilibus et nicolis villanis Curatus ac eorum knechtonibus damus et concedig

plena libera et omnimoda venditionis famentorū
ruinosorumq; grani et seminis existentium potestatem et fa-
cultatem p̄ cōtis ad Civitates oppida nostra rendu
tionū tam p̄ hospites q̄s per nos Civesve apud eos emi
tionū non obstante quauis arrestacione nostrorum offi
cialium et Civium impedimento nostra tamē neces
sitate pregnanti semper salua

Libertas vendendi mercatoribus

Item damus omnibus hospitibus pannicidis et mer-
catoribus pannos libera ni vlna iuste tamē mēti-
endi et mensurandi et piper atq; alios radices cu
iuscumq; generis existentes ni talenta libran et ve-
dendi facultatem et eis no obstante quauis contra
dictione officialium et mercatorum nostrorum nostris
tamen prouentibus et solucionibus consuetis nil-
gre reservatis de hospitibus prouenientibus et
proueniendis et Civibus et Theloneis

De foralibus

Item foralia ab omnibus hominibus et nicolis ad Ci
vitates nostras et ad fora venientibus no maiora
recipiemus nec officiales nostros recipere permitte
mus nisi tanta quod priuilegium primum continetur a
nobis omnibus terrigenis datum et ni antiquo Statuto
conscripto

De peccoribus vagabundis

Polliciemur eciā omnibus gratis spondemus super
scripte terre Barrorum nobilibus articulum
de peccoribus vagabundis ni Statuto conscripto hu-
gusmodi et plenarie p̄ nos et nostros officiales p̄
petue obseruandum Ita tamen q̄ huiusmodi pecora va-
gabunda Capitaneis porrecta non alibi seruari
debeant p̄ Capitaneos et officiales nostros nisi ni pri-
dius et foreste Capitaneorum et officialium nostrorū
cui ipsa pecora vagabunda pariter equos et
equas vagabundas mactare aut vendere nulla ha-

bebunt facultatem / sed ipa pecora / sic vagabunda
equos q̄s et equas porrectus vel porigendas / in pr̄y di
ib nostris Dnalibus et foxestis tam diu seruare dut
vsq̄ ad xtum q̄ equum et equam morte et obitum
q̄ si aliquis ex nostris Capitaneis aut officialibꝫ
sua pr̄sumptitate aliquod pecus marturerit vel equm
vel equa vendiderit / Extunc talis Capitaneus / of
ficienti virtus testimonio / pecus hmiſmodi marte
tum vel equm / vel equa venditat cui interest et
cuius pecus fuit / integraliter soluere tenebitur
Nichilominus in pena trium librarum hor primi le
gii / et Statuti hansfgredientis / puniri et coꝛigia
ri / damnum parti patienti dat / hor specialiter expss
q̄ ab hmoi pecoribus vagabundis / in pradiis no
stum et foxesta / sic ut dimissum est porrectis / vel
porigendis / non plus foxesta lium / vulg oborneg re
cipient solum ab equo vel ab equa duos / et a bo
ve vacca vnum grossum / nonete in terra cuncta
que pecora et equi vagabundi / sic porrecti et
dati ad pradia vel foxestam Dnalem illi cuius
erunt Capitanei restituere tenebuntur

De Dimissione furis per Capitaneos

Item si aliquis ex Capitaneis nris furem aut ali
quem malefactum Reipublice / et Carcere turri et
captiuitate / miserit / aut aliquem alium hominem
ad furandu occulte subordinauerit talis Capita
neus pena Capitis / illi cui interesset plures erit
astrictus

Littere non debent dari ad Judicia

Item Litteras nostras ad Judicia nostra Foxestia
ad petitionem quazumq̄ psonam descripto no
habito tenore / a modo et deinceps minime dare;

Obligacio Principis de non alie
nandis et obligandis bonis suis

abbrevig.

Item pollicemur et nos ipos tenore pr̄sencium obli

ganum q omnia bona nra Ducalia villas oppida molendina et possessiones quecunq et quascunq per eum his Jam contribucionum exactores ad hoc q nos deputati exemerint et libera esse erint, multi Jom vendere obligare donare et alienare ni parte vel ni toto a corpore et nitegritate dominii volumus casu quod id suadu aliquibus fecerimus, Ceteri tales vendiciones, donaciones obligaciones, et alienaciones, nullius erunt roboris, et firmitatis, ex cepto q omnes donaciones, et obligaciones in antea et prius factas, de Consilio nostrorum cosiliarioru, volumus ni suo robore conservare et ipas donaciones perpetuq firmitatis Jabere robur non obstan eo q litteras nras, sub medioni Sigilli concesseramus et orderamus, quas nichil valere decernimus q pntes

De testibus et fideiussoribus

Item volumus et pdi Privilegio decernimus q pro ni forestariorib, et ordine trestri, nullus subditor nostrorum germanu patruelem et amitale fres et Rivales ni fideissorem et testem ponere et ni ducere dt

Quilibet pro ordine trestri respo. dere tenetur

Item decernimus q omnes subditi nri Jura prerogativas et libertates ora Judicibus dominibus non respondere Jabeñ, si fuerint pro ordine trestri Judiciali ad terminos domines tracti et donenti ibiq Juri parere et respondere teneantur privilegiis et libertatibus q nos eis datis et concessis minime pficientibus

De Lecturis privilegiorum et Solucione eorundem

Item damus Jusq Jam libertate q fidelibus nris Baronibus militibus nobilibus proceribus, et terrigenis terre nostre Jamdicte, et quoriuscunq ordo nobis Jura ipsorum et privilegia ino cittatione

rompilsi Judicia, sed nostro Speciali mandato re
produxerint et monstraverint, tories a lectura Ca-
stellario nichil soluere debebunt Judiciariis Civita-
tibus quatenus eis notis signanter exceptis vi-
delicet quatenus dum vocati ad Judicia fuerint, ad so
lucionem lecture et redemptionem sigilli privile
gii et Juramenti Cancellario nostro omnino tenebuntur

Approbatio eorum & Articulorum

Quos quidem Articulos et libertates presenti
privilegio inseratis, generali omnibus et singu-
liter singulis nostri terre Sarroniem Juvolis su-
periris expressis in omnibus suis punctis conditioni
bus et clausulis universis per nos concessis et da
tis approbamus roboramus et puti privilegio con-
firmamus, decernen ipsis robur obtinere perpetue fir-
mitatis. In cuius rei testimonium Sigillum nostrum maius
de certa nra sciencia publicis est appensum Actum et
datum Varsauie Anno Domini Millesimo
nigesimo octuagesimo Sexto, feria sexta in vigilia Sancte Ged-
vigis vidue Coronacione generali Anno domini Millesi-
mo quadringentesimo octuagesimo sexto, presen-
tibus magnificis strennuis, Generosis et nobilibus
dominis Johanne de Lipa Varsauien, Johanne de Ra
dzymino Varsauien, Lienark de Robutkowo vi-
ceburgradien Alberto de Bartholdy Sarzorimen Ja-
cobo de Golinyno Cracouien Nicolao de Rogowo
Cracouien Castellanis, Alexio de Na
darzino marschalco Michaele de Ropana primerna
Nicolao Drazbicz de Sarnstorno vexilliferis Var
stouien Nicolao de Cyrzanowo Dersław de Par
zyczewo Surramerario et vexilliferis Sarorimen
Jacobo de Sabozewo Capitaneo, Alberto de Laskowo
Thesaurario Nicolao Brzeska de Swiecziche Subju
dice Michaele Oknicz de Conotopa Subprimerna
Varsouien, et aliis quamplurimis fidelibus fide
dignis testibus vicra premissa scriptis, per manus
venerabilis magistri Nicolai de Miszewo Scra

folio Liiii

Plorem archidiaconi et officialis warsrhanien ni
Eccl'ia posnanien i Camellariiq3 nr̃i qui p̃uia a nobis
habuit ni dimissis

finis Statutorum omnium Dnor̃ digñ
trez nasonię

Priuilegiu Serenissimi Regis Sigismundi de Anno domini 1.5.2.9. Terris & nobilitati mazo vię concessu premissa omnia Jura statuta & Consuetudines confirmans ratificans et approbans dei nomine nivocato feliciter /

In nomine dn̄i amen. Ad perpetuam rei memoriam nos Sigismundus dei gratia Rex polonie, magnus Dux Lithuanię Russię Prussię nasonia &c dominus & heres, Significamus tenore presentium, quorum interest vel interesse poterit vniuersis, Quod in proximo warsrhomien. Prelati et proceres Regni nostri ordinis vtriusq3 Consiliarii, ex mandato & dimissione nra, hujusmodi durante med nasonię, corpori Regni cum primoribus officialibus et nunciis terrarum Dnatus nri p̃fati tractassent, et mutuam hinc inde, allegationes et responsiones huiusmodi negotio vnionis p̃fate ferissent, ipos subditos Dnatus nri nasonia, ad vnione vtilitatem membrum corpori, Regni bonis rationibus nidurissent acceptis ab eisd3 rectis Articulis infrascriptis, Quos p̃ nobis nostrum Regia, illosq3 confirmandos y miserunt, supplicauerunt nobis p̃fati nri Regni consiliarii, et terrarum nunciis, vt cum res ipa vnionis ni p̃fato Comento, sub absentia nostra sit tractata, acta, tractata et gerata habere, dictosq3 articulos

et ni eis contenta p ipos Consiliarios nros ni con-
tenta subreptos, pro bono subditorum nostrorum Duca-
tus nazonis approbare et confirmare dignare-
mur, Et proinde ipsatorum Consiliationum precibus
inducti et adinati, articulos ipsatos, et ni eis con-
tenta approbare confirmare et ratificare, eisq3
perpetue firmitatis robur apponere dueximus
quorum series talis est

Depositio onerum Antiquorum

Imprimis onera omia antigna vzt census contri-
biones omnes Nupriales terrarum emptiones
et redemptiones, Durum raptinorum redemptionis
et alie omnes contribuciones, servicia ac labo-
res Castrorum et pontium, et vniuersi redditus an-
tiqui, quibuscumq3 appellentur nominibus, ad quos
ante nobiles Ducatus nazonis erant obligati, do-
minis suis Ducibus, ex priuilegiis testibus, et qui-
busuis ordinationibus priuatis et publicis, et om-
nibus bonis Fiditatiis, et possessionibus com ni toto
Ducatu nazonis pdicum ex tenore extinguimus
deponimus ac abrogamus ppetue et ni enum

Confirmacio Juxium

Omnia Jura, donaciones, priuilegia, Consuetudi-
nes libertates, prerogatiuas, et concessiones
omnes omium nobilium et quorumuis subditorum
nostrorum ni Ducatu nazonis, tam publice q3
priuate, iuste et legittime datis, et emanatis
in quorum aut quarum erant possessione pacifica in
vita Ducu et dominorum suorum confirmamus
et ni robore confirmamus perpetuo

Confirmacio Statutorw & cõ suetudinw Ducatus Mazouiæ

Omnia Statuta terrestria, eiusdẽ Ducatus, Consuetudines & Articulos, quo ad Judicia terrestria & Castrenw in omnibus Causis, Controuersiis et rebus quibuscunqʒ in suo ordine antiquo, statu tenore et consuetudine conseruamus et confirmamus nixta antiquas eiusdẽ Ducatus Consuetudines quibus nõ debent derogare nouæ constitutiones Regni perpetuo

Judiciw Causarw per Appellacio nes ad Regia[m] Aulem & uolutarw

Cause omnes nobilium et quorumcũq subditorw nostrorw Ducatus mazouiæ, ad nostra aulem et Conventus Regni p appellationes et quouis alio modo deuoluto Judicari non debent, alio Jure, et modo solus Consuetudinibus, et Jure ipius Ducatus, quibꝫ omnes subditi, ni sol Ducatu ab antiquo gaudent, et Judicantur, appellationebꝫ huiusmodi et fieri seruatiꝫ debent, nixta veterem consuetudine ni teis mazouiæ semp seruari solitw

Solucio poradlne

Nobilitas et subditi omnes nri ni ẏd Ducatu nichil aliud nobis soluere tenebuntur, nisi ẏt nobilitas maioris poloniæ, soluere consueuit, de qualibet wloka seu laneo, agri arati et possessi suos grossos census, ab poradlne, præter eos qui habent Jura census non soluere, aut eriã qui ninus ꝫl duos grossos, soluere consueuerunt, hi ni Juribus eorũ conseruari debent

Ex quibus Causis commissiones

Dande sunt

Commissiones nostre exepta Regia nra et officii
rausa non debent dari et tradi ad Ducatu majoris
plus in duobus casibus vnst pro diuisione int fres
et sorores germanas, et quosemmgs alios pro
prinquos, et affines faciendo, et pro limitibus
inter bona Regalia et nobilium seu quorumlibet alio
rum subditorum

De institucione contribucionu

Nulle Contribuciones et exactiones, ni ipsum
Ducatu majoris, nisi Communi consensu et decre
to, Comentus generalis niponi et constitui debet

De enocacione Judicis et libera appellacione

Judices Ducatus ipius non debent, enocari et
trahi, ad nutis nostre tribunal, pro male Judica
to contra Consuetudinem Ducatus ipius, nal et a
Sentencia Judicis, liberum est in Ducatu Majoris
uicemgs appellare, ex terminis communibus, adter
minos generales, ad comencionem generalem
Judiciaria in eog Ducatu, et ex comencione ipa
ad Comencione Regni, similiter et nobilitas
non debet appellare, non^a servato prius in Du
catu processu Juris consueto

De Palatino et aliis officialibus terrestribus

Et Palatinus viceregens Regnis in isto Duca
tu Castellani omnes, Judices subiudices Sucu
merarii notarii tresthes et alii officiales istius
Ducatus, sint semp bene possessionati, Juxta Te
ritorio, et ex subditis istius Ducatus et quorum

Capitali

capitali residencia in isto Ducatu residerent, Juxta
Consuetudinem antigna: istius terre et priuilegia ter
stria, exceptis solis capitaneis, quos Regia uestus y
seo ipius arbitrio constituet, et capitaneatus offi
cia quibus voluerit, conferret, et ea illis, qui
alibi in Regno suis uestis, extra Ducatu maioris
resident, dummo in illo essent possessionati

De Juscripciombus perpetuita
tum in Librum terrestrem

Juscripciones perpetuitatis uuiuersi nobilitatis et om
nis Subditorum Ducatus nostri Maioris in Librum
terrestrem inscribi debent, et ea p resignacione non
tantum per lapsum, non requisito consensu meo, quoad
preteritas et futuras resignaciones, et Juscripcio
nes, negs a talibus Juscripcionibus, et rescriptis
plus solui debet, quam uigesta consuetudine antigna
et stante et priuilegio suis nostri, una scyage
na tantum, a litteris vero mediocris sigilli duo
denim grossi in Cancellaria nostra soluentur

De Liberis foris

Nobiles uniuersi knetGones, et alii subditi mei
habebunt in Ducatu maioris foras libera absq exa
ctionibus et solucionibus in consuetis, in omnibus Ci-
uitatibus, et oppidis eiusdem Ducatus, mercesq sua
as et res omnes, cuiusuumq generis et speciei
existant vendendi et alias emendi absq omni
impedimento, capitaneorum et officialium illorum
lorum, et solucione absq extractione in consueta

De Judicio Capitaneorum

Capitanei et eorum vicesgerentes uniuersis et sing
dere debent, pro iniuriis factis, et obiectis p quo
bus fuerint Judicialiter reparti et conuicti rata ma:

Omissis

Palatino Mazonię i ant vicesgerente mo i et Consiliariis Ducalus Mazonię

De profugis restituendis

Homines ex Regno Polonię profugos i ex Mazonia dominis eorū Jure mediante i restituere absq; omi dificultate i tenebuntur i et contra secundū Jus forma et consuetudinē bine cāv & villis Regalibus meis et oppidis

De Libero transitu in Gdana per Vislam

Et liber esset transitus in Gdanū p vislam quēadmodum omnibus spiritualibus et Secularibus Regni ita e vniuersis nobilibus i et Spiritualibus ipsius Ducatus i cū frumentis e aliis rebus eorū proprii laboris absq; omi i impedimento e arresto Thorunen e Thelonei in Theloneis Regalibus exceptis i Thoneis nobilium qui Jura et priuilegia i ad ea ipa Thelonea habent e in eorū pacifica possessione et vsu sunt i et hactenus fuerunt i hii tamen nobiles Jura et priuilegia i ad ipsa Thelonea habeū i non debebunt i alicuius i Ecclesiastice i vel militaris psone frumenta i et alias quascunq; res proprii eorū laboris i Struibus et Scapzis i et aliis huiusmodi eorum nauigiis impositas et versus Gdanū demissas apud se continere seu arestare i sed liberā nauigationē et demissionē earunq; rerum vniuersarum et p dictis duobus ordinibus i Spiali e militari p mittent i et p mittere tenebuntur absq; vlla exactione Thelonei et quouis impedimento

De Auctoritate vicesgerentis Judicio

Vicesgerens noster in illo Ducatu habebit a nobis

a nobis plena facultate cū Consiliariis ipius Du-
ratus vnicuiq3 Justicia administrare, malefi-
os punire et judicare, secundū Consuetudinem eius-
dē terre ac eciā eos nobiles qui habent jura ni-
si tantum de-
nunciatis non comparendi, solum vocā presencia
principis, habebit judicandi potestatem, cū esse
Consiliarius dum fuerint Cittati, ad instanciā cuiq-
cunq3 pro quibuscunq3 causis et controversiis ad
curiā eius nostri vicesgerens, et consiliariorum
victa forma et consuetudinem Juris antiquam

De dictis inter vicinas Terras

Dicte et Judicia antiqua int Duratus Lithuanie
Russie et Masovie ni solitis locis pro omnibus inju-
riis et violenciis subditorū, et vbiq3 fiēri debet
de cetero et mandavit, juxta antiqua consuetudinē
et recessus tuos

De Cortizanis et clericis

Cortizani et clerici, quicunq3 jura patronatus
hominū spiritualiū, et secularium et nobilium in ipō
Duratu Masovie quomodolibet turbare et inquietare
in eorū volaribus et beneficiis nō audeant ne-
q3 presumant

Conservacio Jurium

Totā nobilitatem et subditos omnes istius mei
Duratus in his omnibus juribus, privilegiis, consue
tudinibus, libertatibus, statutis, articulis pre-
rogativis, vniuersis conservabimus, manutene
bimus, et defendemus, successores q3 nri Reges
Polonie conservabunt manutenebunt, et defendet
perpetuo et in eum

De electione Judicis Subiudi
cis et Notarii

Judicis, Subiudicis simile et notarioru tuo
rum, debet esse electio p nobilitatē et consiliarios

Duratus Mazouie Jureta obseruancia terrarum Regni preconario tamen bonorum nostrorum in eodem Duratu exist ad arbitrium nostrum sibi vel aliis notariis quibuscumque eam committere voluerimus

Ascripcio terre Mazouie terris maioris polonie

Consentimus vt iste Duratus adiungatur et adscribatur sicut alie tres maioris polonie quando presertim et tempore Ducum Duces ipsi exauctorauerint terris maioris polonie tempore belli nec ob aliam ob causam terra vissznew sit adiuncta ipsis terris maioris polonie

Benigna racio pauperum nobilium

Habere volumus semper benignam racionem Pauperis nobilitatis vt deinceps contribuant non a capitibus prout ante solebant sed de agris quos et quantos aliquis eorum possidet

Approbacio premissorum

Quos quidem Articulos per ipsatos consiliarios et nuncios terrarum in ipsato Comitatu varssouien susceptos et da diligencia et maturo Consilio ad longum discussos et approbatos ac omnia et singula in eis contenta in toto eorum tenore approbanda ratificranda et confirmanda duximus approbamus et ratificamus et confirmamus ac robore debite firmitatis perpetuum habere decernimus tenore presencium mediante Jugo rum omnium supra expressorum fidem et testimonium publicas Litteras sigillo nostro Regio communiri iussimus ad premissa omnia debito discussionibus et veneris Consiliariis Regni mei statutis et omnibus terrarum nuncijs quorum eius sigilla pro maiori parte sunt roborata

Datum

sunt appensa hic, Acta sunt hec in Comentu ge
nerali pistetoriens, feria 6ta festi sancti Jo Ba
nis apostoli, et Euangeliste, que fuit dies xx
vii mensis decembris anni domini Millesimi
quingentesimi tricesimi noni, Regni nostri An
no xxiii, Presentibus Reuerendissimo ac Reue
rendis in Christo patribus dominis, archiepisco
po Gneznen, legato, et primate Regni, Cracou
ensi, Wladislauien, Posnanien, Ploren, et pres
nislien, Episcopis necnon magnificis, venera
bilibus et Generosis, Castellano Crac, et Regni
Cancellario, ac Cracouien Posnanien, Sandomi
cien, Calisien, Lancicien, brzestien, Juuinoladi
slauien, Russie, podolie, lublinen, masouie Pa
latinis, Sandomiriens woijnien, et Regni mar
schalco, Calisien Lublinen, masouie Palatis,
et Cuiz marschalco Gnesnen Lancicien, Juuinoladi
en, Brzesc, Rudomien, Ploren, Dobrzinen Sol
nen, Succesio prioreua uicissore, dignitariis et
officialibus plerisq; ac aliis Regnis in litteris
priuilegii nominatis, et singillatim, descriptis et

Conuencio generalis warscha
vie pro Dominica Remissere
per serenissimu principem et do
minu, Dominum Sigismundu
deigratia Regem Polonie e
magnu Ducem Lithuanie Russie
Prussie Masouie ac dominum e
heredem Ad eligendu et conscribendu
statuta et consuetudines terrarum masouie po
sita et deputata, ac per magnificos venerables

et generosos, Laurencium de Praznorow Palatinum et vicesgerentem Regie Iustis, Adriam de Golinijno Cir nem, Johannem Loskij de Rzinowa wolia wisrzem Petrum de Kopitzowo warschowiem, Johannem de oborij wisrzegradiem, Stephanum de wodinije, Jaco rinem, Jacobum de Rzwenij, Cziechandriem Michaelem de Satinie, Linem, Castellanos, Alber tum popielzijnskij decanum, Paulum Dambskij ar rzidiaconum, Nicolaum Jutkowskij, prepositum Thomam Sokolowskij custodem, Stanislaum Stezelza Cancel larium, Stanislaum wojslaroskij, Linem, magnisrze wskij rozenam, Judices Stanislaum warsrzowiem Jo hannem wileszkij, Cziechandriem, Stanislaum Erdzi srzowskij Lomzen vepilliferos Petrum Targowskij Succamerarium Martinum oborskij Papiscum Jacco rinem, Cziechandriem Rozanem Lomzen nixem et Linem ad eand Conuencionem, a nobilitate eam dem terram, cum pleno mandato, et niscemari one ad premissa missos, et deputatos habita et ce lebrata, cu voluntacione dicem segnenim ad dominicam Letare anno dom millesimo quinge tesimo tricesimo primo

Et primm Consuetudines terre & processu Judiciario & termi norum observacione, quo tempo re Cittacio tradi debet reo ad terminos Communes trestres

Ex Consuetudine vetere et observacione com mi Cittacio ad terminos trestres communes fiue ad Judicia trestria debet dari parti Cittate p pre rone proprie, et ad bona eius vbi residet vel pro quibus actio venitur viferri, Deinde di ad minus, ante terminos et Judicia predicta Q si actor aut Procu fuerit negligentiens

habebit terminu primu cu huiusmodi Cittatione in
sequentibus terminis / et for dummodo / pars citata ista
negligencia / actoris vel preconis / Judicio manifestauerit in eog termino primo / et pcto ita apparuerit

Cittacio ad Conuencionem & terminos generales

Cittatio vero ad Conuencione Generalem aut ad terminos generales fit tradi et reportari / binis / p
Pcto one / ad bona eius / adminus in vna septimana
ante terminu in Cittatione pcfixu / nisi si alter
Pcto / rerogauerit / Terminus Cittationis istius
ad alia Conuencione / sint ad alios terminos generales differri debet et prorogari p Judicium

Cittacio ad pscncia principis

Simile Cittatio / ad pscncia / et Judicium principis
terre istius primatus fit dari parti in vna septimana
adminus / q si istud Pcto / aut actor fuerit citatus
neglexerint pfato alterius termino / ad Judicium citationis / erit voluntate ni principis

De Dilacionibus

Cum quib Cittatur / simplr ad Judicium terrestre p
quatuor causa admittuntur / ei due dilationes essoniales et Judicie / aut vtreq infirmitate aut
prima non prenuncione pcto nis in domo / Cum
cittatione / et seda dilatione infirmitate / huius
pcto nuncione pcto nis in domo non tenetur pars
cui facta est huiusmodi dilatio verificare p Juramentu corporale / dilatione vero sexta ob infirmitate facta / et libro inscripta / tenetur pars pcto
Judicio approbare / q tunc erat infirmus / dum sibi
sexta dies termini infirmitate differebatur

De Dilacione necessitate principis

Item admittit eria Judicium de veteri possessorio

dilacionem terminj parti Cittate, virtute necessitate primi
pij, et ista dilacionem huius primipis terre huius in
sequentibus terminis comprobare debet, qd si pars fa-
rere nō posset talis dilacio pro rijestane debet
reputari, per aut dilacio queriens fit, et litteris
primipis verificature inter alias dilaciones pri-
mas et essenialis nō connumerature

De Dilacione pro maiori Reo

Item admittitur etiā dilacio, sine prima sine secun-
parti Cittate, que vocatur pro maiori in alio Ju-
dicio tēstij aut rurali, et talem dilacionē pars
probare dēt, in sequentibus terminis, artis Judicij
alibi aut litteris officialibus, vbi pro maiori cau-
sa se fuberet dicit, quod si nō probaret ista di-
lacio pro maiori, sibi connumerā dēt et deputari
rijestane

De Dilacione Laudo terrestri

Postqua aliquis nobilis vel forsetto sibi simili
absentature a terra naturali et vsitata statuta
victa statuta antiqua, si vltra ea Cittatur ab
aliqua parte, pro quacūq causa, et minuta
potest sibi terminus differri et prorogari
huiusmodi laudo tēstij ab vocatoria, et actor
tenetur eū expectare, donec laudu exple
uerit, preter debita rijscripta, que nullā ha-
bent dilacionē

De Dilacione actori

Item actori potest differri terminus duntaxat
semel vsq a rijsirmitate, ad Cittationē sua sup
quam tamen debet fuisse, qd tunc fuit rijsir
mus, si pars ei nō rescripserit, aut pro maiori
quam dilacionē pro maiori verificare tenetur
archis illius Judicij, vbi causa se habere allega-
uit.

allegauit pro maiori sub amissione Cause ni
qua talem dilacione pro maiori faceret

De termino tercio ad Cittacis

Item post binas termi dilacione, essenia onem
lem pars Cittata ni tercio termino, stare in Judi
rio et ad Cittacione actoris nisi se facere tenet

Nyesthane Duplex

Item Cittatus omissis dilacionibus poterit absq
iactura Cause sue ni primo termino et ni secun
do non comparere non obstante q̃ rotrea eam
ni istis duobus termis, scribatur nyesthane, in
tercio vero termino, ut supra stare tenebit
Cittatus et Jure parere, sicut Consuetudine tex

De triplici Nyesthane

Si quis Cittatus ad Judicium trestre ni tribus
termis no comparuerit, et triplex nyesthane
aut tres dilaciones essenciales contra se in
libro trestrem, cribi fuerit, talis potest
conuittare ad ferendu sentencia, ex his tri
bus termis et conqueri ni p dicione Cause nisi
ttacione originale

De dilacione ad ferendum sentencia

Item quu quis Cittatus, ad ferendu sentencia
ex his tribus termis, non debet ei admitti
dilacio aliqua, sed sue comparuerit sue no
Judicium debet et debeat ut supra ni amissione

De dilacionibus in secunda 2 tercia instancia faciendis

Item cu aliquis Cittatus fuerit ad termios
trestres pro quacunq; Causa, et ni eoq; Judicio

ad talem Cittationē omnes dilationes Judicior
obſeruate ſunt, Si Cauſa p appellationē devolui
tur ad terminos generales, Et tanq ex termis
generalibus, ad Comunionē Judiciariā tam
plus dilationes terminorū illi parti que in
prima inſtantia, dilationibus vſa eſt, no dut
admitti, ſed debet procedi reniſo proceſſu Judi
ciario cuiſq Cauſe ad confirmationē, aut reſſo
tionē aut emendationē ſententie prioris a
qua eſt appellatū

De aſtitione termini in Judicio principis

Si quis Cittatus ad preſentiā principis ter
ant ad terminos generales, vel ad Comuni
onē Judiciariā in primo termino non appare
erit neq ſibi terminū legittime diferri p.
manerit, et pars actorea contra eū diligen
ria fererit in eoq termino terminoq aſtiterit
contra eum et in librū miſſ ipſe erit talis con
cittatus, ad ferendā ſniam, ex hac vnica ter
mi aſtitione in p dictione Cauſe conſuari debet
ſecūm cittationē

De Dilationibus in eodem Judicio

Simile in eoq Judicio poſſunt eſſe duę dilati
ones, vel ambe niſi limitate, vel vna et pri
ma nō preuentione preconis in domo cū citta
tione in domo aut in tris mansionē, Et alte
ra dilatio ſit niſi limitate, vtraq tamē ſuper
partis debet comprobari, admittitur ergo in
eoq Judicio dilatio pro maiori ſicut eſt ſupra

terminatu vtrigs parti

De Cittacione post morte actoris contra partem cittatam

Item cu actor morit̃ non finita cittacione & causa cu aduersario suo pueni et heredes dicti actoris si causa prosequi volunt debent partem suam aduersam reconittare et cittacione de to tid processu causg istius reminiscare ad illumg primitud in quo eadg causa remansit ni deisa aduersa suam cittacione adnocare tenentur.

Quo tempore debet tradi con cittacio

Si causa vertit̃ in terminis terrestribus ex tud post mortem actoris pueni sui seu legittimi hered sucb ad primos terminos ad secundos et similiter ad tercios terminos quinctos se deinceps sequen reconittere debent aduersa parte sua juxta consuetudinem veterem

De Comencione et terminis generalibus.

Si vero causa in Comenacõne generali aut terminis generalibus practicatur Extunc post mortem actoris tenentur heredes sui reconittere parte aduersa ad primam Comenacõne et sic ad primos terminos generales

De Judicio principis

Si aut actio fuerit ad Judicium introducta et presencia principis Extunc mortuo actore heredes et Successores sui tenentur reconittere partem suam ad prosequendu causa sua inceptam infra vnius Anni spacium

Negligencia concittandi

Quod si Successores actoris in psatis Judiciis

parte sua concittare / et processu reuinificare
nisi tempora supra scripta / neglexerint causa
totaq; inter eos pendebat / in diuisa tabulis te
nus huiusmodi et temporibus supra descriptis
p dent et amittent

De concittacione post mortem rei.

Si pars Cittata moriatur p endente et in diuisa
causa / actor teneatur contra pueros et curatores
eius cittatione et causa p concittatione reui
nificare / infra eta fatalia et tempora supra scri
pta / quod si actor dicte fuerit neglexerit / tam
sam. totaq; res qua actio inter eos vertebatur ut
supra est scripta p det in perpetuum ecclesie con
suetudine terre antiqua

De pluribus reis & actoribus in vna cittacione

Si plures fuerint actores et vnus rei in vna
cittatione / Et si aliquis eorum pendente cittatio
ne ex vtraq; parte moreretur vel plures aut
omnes morerentur / Extunc actores superstites
a de et successoribus defunctorum participium
suum / vel curatores actorum contra reos eius
viuentes / aut heredes / et contra curatores
defunctorum / cittatione huiusmodi et causa reui
nificare tenentur / totiens quotiens id actum fuerit
usq; ad finem Cause / nam si quis moriatur
cittatio una / et actio nisi fuerit reuinificata
p concittacione contra heredes et curatores
mortui

De his qui existentes in Cittacione extra terram morinntur

Quando aliquis existens in Cittatione / cum
participibus suis / non terminata eaq; cittatione

cet de terra majoria, ad alias terras ibi existens moritur, Et si pars adversa partici pibus, eius obicit, q̃ no reminiserunt Cittatio nem et processu Cause post mortem dicti sui par tris, Et hmõi mortẽ dicte partis cet tra ter ra majoria, non dt nocere sue parti dummo istud q̃ rio juncto approbauerit, q̃ de eius morte ad istud diem et actus p̃tem cessauit

Processus et contumacio penarum in re iudicata

In terminis omnibus, Judex prima pena ponit in sua sua, sex naraus, tunc pena quinquage nale, vsq; ad decem pena quinquagenalem inclusiue, vt sub dictis penis pars condempnata satisfaceret rei Judicate, Et si causa seu cittacio tangit violenciã, Judex ponit primã pe nam quinquagenale, Et tunc vsq; ad sex pe nas similes decreti sunt p̃ durãt, et continuat in terminis se sequentibus nisi ex dilatione an-

De pacone ad pignus aut intromissionem

Post quas penas Judiciales, ad finem contra ali quem p̃cedentur, Si pars decreto Judicii nõ obedit Judex aut quã pena maiorem appo net et decernet, deputat p̃mum Preconẽ, vel ad pignus, aut ad Intromissionẽ, aut designet ordinẽ, seu officiũ tertij, ad satisfaciendum rei Judicate sedm exigenciã, et necessitate p̃cedendi contra talem obstinatũ juxta iuris et terre antiqua Consuetudinẽ

Qui non curat officium nec penas metuit Judiciales

Si vero aliquis temerarius aut officium et preconis ex auctoritate officii missi refutaret

et admitti nollet, ad exequendu rem Judicatu, Et tunc Judicium propter inobedientiam partis condemnate ponit penam maiorem, seu alterum vadium de rem exequendum, ut sub dicta pena satisfaceret rei Judicate, ad duas vel aliquas vel ad sex septimanas, secundum exigentiam et valorem rei Judicate, Cuius vadii medietas pertinet Capitaneo illius loci et alia Judicii cui subtrahitur debet consuetudine terre

Qui non curat vadium Judicis

Cui aut aliquis homo condemnatus Judicialiter non curat penas, contra se factas, nec vadium mittit, Judicio nec vult satisfacere rei Judicate, Princeps terre hunc, ad querelam actoris coniuncte proclamis Juris, contra partem eius legitime facte, ponit vadium primum, secundum exigentiam et valorem rei Judicate, Et mandat per litteras Capitaneo loci aut Judicio, ut parte victa vadium illi publicaret, et ad satisfaciendum actori compelleret nisi eius plures, ad sex vel quatuor septimanas, Et si primum vadium non curaverit, ponit Princeps secundum vadium, duplicando primum, et nisi ad tertium vadium contra tales rebelles procedit triplicando primum, et cuilibet vadio prefigitur tempus, satisfactionis et si quis vadia huiusmodi non curaret, Ejus Princeps auctoritate sua, mittit Capitaneum loci ad exequendum plures, et eum in dicta actoris nisi Consuetudine, antiqua, qui nitro mittit se in bona partis condemnate, de quibus prius satisfacere debet actori pro eius plurimis et vadio ad eum spectantibus, residuum vero bonorum mobilium et immobilium idem Capitaneus, in vadiis pro Principe spectans possidebit et administrabit Si vero bona non sufficerent, Ejus pars de huiusmodi rebellem per totum recipere debet et tam

dm ni teneri seruare donec p̃missis satisfecerit

Modus procedendi in talibꝫ vadiis

Actor obtentis Leis a principe, exp vadio p̃rio conuittare tenetur parte aduersa ad p̃sentiam capitanei, aut Judicis, ad exaudiendu litteras huiusmodi, et sue comparenti sue non, Judex proredere dt, ad exequtione, et tempus p̃figere ad satisfaciendu rei Judicate, sub vadio in leis rotento, nyta niformatione earumꝫ litterarum Et simile de secundo et tercio vadio proreditur legittime et Judiciarie, vsqꝫ ad officiu capitanei nullas allegationes, et exceptiones ꝑfate parti rongnate tangꝫ ab initio negligentes, et omissas suscipiendo negzo dilationes quasrumꝫ admittendo

De valore penarum Judicialium

Pena Judicialis que vocatur sex naratu, rontinet in se septem cu medio grossos, Nijestane valet quindecim grossos Pena quinquagenalis habet quinquaginta grossos pena piatzna dzieszia valet tiginta grossos

De Diuisione penarum

De pena Nyestane, capitaneus habet dece grossos, Judex tres et subiudex duos grossos recipiunt, de pena sex naratu, capitaneus habet quattuor grossos, Judex duos subiudex medimu altem, De pena quinquagenali, Capit habet viginti grossos, Judex dece grossos subiudex quinꝫ Palatinus tres, Juramentis sex, vexilifer tres, Canellarius tres grossos

Pena aut Piatzna dzieszia parti semp ptinet et appropriatur, Que si hic idem in Judicio solui tur paratis pecuniis no magis solu quindecim grossos recipere dt

Articuli & Consuetudines Ju
diciorum infrascriptis in terris
Mazovie Longissimo tempore pre
scripte, vsuq; diuturno approba
te communi omnium Consensu &
voluntate concordi tam consili
axiorum q; nunciorum trestrium
in Conuencione generali supe
rius terminata, reuise, emen
date, et recollecte. ad communeq;
vtilitatem omnium priuilegiis &
Statutis Antiquis terrarum Ma
zovie Ascripte

De Cittacione pmutata

Cum Reus Cittacione alias p̄ ab actore arte
cepit, parti cittate tradiderit, et pmutauerit te
nuis Cittatus ad nullam pena et responsionem
actori obligatur, post q̄m Judicio ista exercere in
termino primo notificauerit, donec sibi actor re
plicam seu rescriptu cittationis sue tradiderit, et
ea facta alius terminus, debet sibi dari ad re
sponsione pro sequentibus terminis

Cittans percucions cittatm

Quando aliquis Terrigena, cittans alium
pro quacunq; Causa petierit cittari, stando se
cum in Cittacione, Ecthnus cittatus pro huiusmodi
petitione tenetur respondere ad Cittacionis per:

resp.

non obstante Cittacione eius priori, Et si se nisti non fecerit, causa pro qua processit cittanea tatr p det, Et nichilominus vulnera processi sol uere debebit, nisi Statutu et consuetudine terre et idem intelligendu est de pluribus cittationibus

Cittatus percuciens citantem

Simile ꝓgm cittatus processerit actione pendente cittatione iudicia, si testibus plenis se rite ab ea pexerit, causa pro qua cittatus erat p det et cite ni amissione, debet congnari vnacu solutione vni uersi actori iuxt consuetudinem terre

De Causis destruendi cittaciones

Omnia Consensu, cittationes a modo in quibuscunq; Judiciis nō debent per partē cittatā et Judicium cō. sari, et destrui nisi titulo Principis terre ni sufficiē ti nomine ꝓprio actoris aut Rei-permutato, de ta eiā et discordia copiandū in cittatione originā li, alios vero lenes et passus defectus ni cittatio ne suā Judicium nō debet admitti et suspicere et hoc iste est intelligendu, de concittationibus, quē sin nomine ꝓprio titulo et data cassande sunt

De pena cassate cittacionis & concittacionis

Quando ex p dictis causis Cittatio aut concittatio Judicium destruitur, actor in pena Judiciali con. demnatur, vizt si causa pertitur in terminis cōmu nibus in pena 60 ꝓ narratu, Si vero in Judicio pri cipis aut Comendatione vel terminis generalibus, Ex. tunc in pena q̄ngenarali decem mitur Nichilomi nus causa nō perdet, Si vero alicui tres cittationes pro una et eadē causa veritur, pars cittata Judicia li et legittime, destruxerit, actor causa simul cū cit tationibus, amittet, nec postea habebit locum p eadē

causa agendi, & cittationibus tamē destructis
cessat si plures fuerint destructe, unus tñ sequitur
causē amissio nisi pena Judicia Lis vt supra

De Cittacione ad Librum

Qui cittatur ad libm et Inscriptionem pro debito obligato, aut peremptis rescriptis, nulla debet sibi dilatio admitti, et cui comparenti non debet decerni ni dt Libm, non obstat cessat Juris et Inscriptionē, quod non habet vigore contra Libm et Inscriptionē, quousq se ab eo et a dilationibus tñ abscripserit

De Cittacionibus Sigillandis

In omnibus Judiciis actor a modo debet ex cittatione sigillata, aut Sigillo trestri, aut officii principis pmt consuetudo tex. observat contra partē cittatā agere et proponē, neq; deinceps Judicium cittationes p aliquas Junctas terminationes notariorum subscriptas absq; Sigillo debet suscipere et Judicare et idem intelligendū est de cittatione et tales cittationes et concittationes una nam et scriptura, a modo debent scribi et partibus tradi

Qui se recipit ad librum aut ad Jus aut ad prēconem

Postquā aliquis in Judicio vel in cittatione sua recipit et referet se ad libm aut ad Jus aliquod vel ad Prēconē in amplius causē suę, Et si Jor eum tñ adminabit, causā amittet pro qua cittatio venitur, Et dicit qui sibi recipit pro suo, et tñ comportabit eo q modo causā suā amittet quo hucusq; voluit

De Mandato & superdestinacione

Dum aliquis proponit sup alium, quia tu mandato et commissione mis, hoc vel hoc est mihi factum, cit tatus si negauerit proprio facto enadet, Si aut proponit, quia cup destinasti facere mi hoc vel hoc ne gans testibus plenis se adure debet nicta dsueta dinem terej

De vna Data et pluribus antidatis

Quando vnus cittauerit alium, et cittatus fugit alias cittationes contra actore, et proponit datas priores in eisdem, volens ex per hoc, ab ipius Justicia deterere, Cetum si ita pro ro quod postmis sunt sibi date cittationes p dicte a parte cittata, et postmis sunt exhibite contra actore debent huiusmodi cittationes in antidatis suspendi et prorogari, tandiu donec actor finiet, et p duret suas cittationes proni prius datas, ad effectu, Et si vtraq; pars, tam actor q; reus, habuerint contra se cittationes, de vna data ad prim Judicium et terminu, debent huiusmodi cittationes, in diuari in eoq; Judicio et termino vna post alia, et vnus alteri respondere tenebitur, absq; aliqua prorogatione Si aut actor cittat reu, et reus eid actorem, ad idem Judicium et terminu non proponendo datas in Cittationibus, Cetum cittatio quam prius pro parti exhibuit prius debet Judicari, et tanq; cittatio posterior in eoq; Judicio et termino indiranda est, Si vero vnus cittauerit, alium ad Judicium tresty et cittatus actore, ad Judicium principis aut econtra pro vno et eoq; termino, Cetum Judicium tresty deferre debet Judicio principis, et no Judicare cittationem actoris, tandiu donec cittatus ad Judicium principis actori suo ad cittationem eius respondebit Nichilominus tamen cittatus, ad Judicium tresty, debet manifestare eiq; Judicio, q; est cittatus pro eoq; termino

ad Judiciū Principis, ne una pars contra aliam terminū niſi haberet

Actoris contumacia

Quando aliquis citatus reū, ad quod dūgs Judicium, ſue teſtre cūe Principis pro quacūgs cauſa ſolus ut actor in termino non comparet, negs ſibi terminū diſereri aliqua dilatione Judicia prorogauerit, cauſa pro qua reū citauit propter contumaciā ſuā, que maior eſt q̄ rei pōt et amittet ipſo facto preter debita niſi capta et obligata, quibus nō obſtat negs norit, aſtitio terminī per reū contra actorē facta, ſed ſemp citatus adſolucionē regi debet, nexta eius obligacionē, et terre conſuetudinem.

De renūciacione a proprio diſtrictu.

Si aliquis q̄ ſpecialē Juriſdictionē, renūciauerit proprio diſtrictu et terre in qua p̄ſonaliter reſidet, et niſi ceperit ſe reſpondere, obtentūgs citatus fuerit, talis ſecūm Juriſdictionē ſua, debet Judicari in illo diſtrictu, et Judicio, ad quod tractus fuerit ſecundū eius abrenūciacionē, et poſtq̄ actor propoſitionē ſuā, ſup ea plurabus fuerit, in illo Judicio talia plurea, idem actor in diſtrictu et Judicio ſuo, que victus reſidet exequi et ad finē p̄ſequi debebit, Citatio tamē debet poni et diſſerri q̄ Curiā proprie ad bona eius ubi capite manet nisi conſuetudine terre.

De Teſtibus inducendis

In Cauſis damnibus et violenciarū, Nullus teſtis debet eſſe conſanguineus inducentis in proximis gradibus vel patruelis, amitalis, avunculatus, ſororinus, gñer et vinalis germani, negs

de armis paternis ni durentst, et potest esse testis de
quongs distrctu, et terra istius Duratus nazonia
ner obstat sp haberet patrem vivos, dummodo esset
bone fame, et ni honore suo nd suspectus, qui ve.
ro fuerit ter testis ni uno Anno, et Juramm prestit
terit. Judicibs ni quongs causa, de quo ni libro
testii nota esset, talis eog anno quarta vice te.
stis esse non potest, Anno computando a festo nzna
tionis dnm, testes aut pro honore et stenodijs p.
prijs, prout ni Statuto antiquo continetur fieri de.
bent

Testes Graniciales

Testes modo supascripto ni Causis adurendi et pro
bandi granicies et scopulos antiquos, aut po
sessione et pariete antigna, nitez aliquas heredi
tates possint esse non tantu de terra, et distri
ctibus istius Duratus nazonia, sed eiam si necesse
fuerit, de terris Regni polonig, ad maximu duo
qui vere sirent, demonstrare, et testificari, de
Justis veris et antiquis signis graniialibus aut
de usu et possessione antigua alicuius hereditatis

De testium nominatione

Testes in Judicio testi deneti ni qualibgs cau
sa non debent nominari et consciri, hic idem ac
ta decreto ni eisdem terminis vsqs ni sequtibus, seu
ab ni sermdis terminis, qui tangt ni alijs terminis immé
diate sequentibus ni durendi sunt, nizta decretu vl
pars testes summoneri ni dnctura, sub Jur tempore
ni quirat, et ordinet sibi viros bonos, et nd su
spectos ad testimoniu et auxilium sue causé, Et eiam
observandu est ni Judicio principis terre, de testibus
terminoru generalin et Comunionis, aliqui parti
dereché, quoru nominatio et ni ductio spt remitti
ad Judicium testes ni propriu districtu sodum Cu.
stodinem terre antigna

De receptione primi testis

quando aliquis nobilis i quicunq3 alius testes ducere
dt i contra quemcunq3 alium i ex decreto Juris i ex
tunc primum testem p̄ miserunt nominatu pars
aduersa recipe tenetur i alios vero testes i ex ti
bus nominatis vnu eligere et suscipere dt i quod
tunc circa Juretum et cuc ex legitimis causis po
terit retractare nd obstat quod eos susceperit e
elegerit circa nominationem nisi consuetudinem
l terez antiqua

De retractacione testium

Si quis testem vnu vel plures i ex nominatis et
conscriptis testibus circa Cuc i et Juretum ex aliq̄
causa legitima retraxerit i et ad Juramentu no
admiserit Judex3q3 retractione huiusmodi i be
ne et legitime facta inuenerit i talis causa pro
qua testes ducere debuit i amittet Judicatu i si ve
ro illegitime i et illicite retraxerit pro p̄ductione
testiu i debet Judicari i nā vnde habere de
buit vnde p̄ductione Cause accipere debet

De dominacione testium

Si pars vna testes alterius aut testem i dominario
ne aut aliquibus signis i aut verbis dominatoriis
a p̄hibendo testimonio deterruerit i Et si istud
esset officio aut Judicio testis manifestu talis
ni p̄dictione Cause i que inter eas3 partes verti
tur debet Judicari i si vero id fecerit i extra Judi
cium i Extunc rittatus i si causa est levis i et duma
dexem sexagenaru non excedens solus Juxabit
Si vltra dece ad viginti sexagenas i vtterius i si
aut causa fuerit maior vltra summa viginti se
xagenaru i Extunc testibus plenis i si pregabit
p testes aut testem parti sue no est dominatus alt

De teste mortuo

l vijsodgrosil

Si testis alicuius nominatus / et ni libro testi bus ptus / antequ Juraverit moreretur / non debet alius ni eius loco / substitui et nominari / mortuus tm testis pro ꝑducto haberi debet / et Judicari solum Consuetudinem terre

De Teste excusato

Si aliquis nobis / admittit se alteri scribere / et no minari ni testem / certificando et promittendo adm vare Justicia et veritatem cause sue / postea vero noluerit eu nominare / neq Juretum ꝑstare / talis po test rittari pro huiusmodi collusione / et damno / qui si negaverit / debet se eoq modo Justificari / prout su pra terminatum est / de nominatione testium / q no consuevit ut eu ni testem nominaret et nisi haberet

De Teste excomunicato

Nullus excomunicatus potest esse testis in qualibuq causa / et si quis talem excomunicatu / nichil suos te stes nominaverit / et conscripserit / Extunc actor vel pars contra quam testes Dari debent / Si huiusmodi testem / a Jureto retrahere voluerit / debet habere recursum / aut procedendo excomunicationis / Juris de paratos contra eu / aut a rectore Parochialis Ec cle sie / ubi excomunicatus et denunciatus / testimonia les Litteras in Judicio producere debet / et istis pro bationibus / pars talem testem excommunicatu / in du. reus ni ꝑdicione Cause conqueri debet nisi ea con suetudinem tenet / Si vero obtinens testi excommuni cationis paratis recursum / hic idem do probaverit solus ni perdicione Cause conquerendus est / Quia quo lucrari debuit / causa deficiente probatione ꝑdicta solus eaq causa amittet

Quamdiu Citatio non extin; guitur

Quando aliquis citat alium pro quadam causa

ad quodcumq3 Judicium, et cittacione no prosequitur contra quam cita cittatus nichil facit, negz tamen eos atentat, talis cittacio durat tam diu ipe partes vivent, et non extinguitur, terminis prolapsis, donec vna pars contra aliam terminos abbreviat, et nisi ipsa cessit, vel si cita aliqua pars aut utraq3 moritur, et huiusmodi successores eoz nisi ea tempus, a Jure concessu cittaciones suas no reuocauerint, extinguuntur huiusmodi cittaciones ipso facto

Cittacio super cittacionem no ponatur pro vna re

Si aliquis cittacione sup Cittacione pro vna re et eaq3 contra aliquem extra diderit, et ad bona pris cittate p Regem importunet no terminata prima cittacione huiusmodi talis causa finalis pro quo cittacio prima, et secunda veritur petet, et annulet

Si vero aliquis existens cum alio in cittacione pro aliqua causa aut violencia, et non terminata ea Judicialiter facit parti alia nova violencia, aut iniectione in eaq3 bona, pro quibus prima cittacio pendebat videtur, Extunc potest talis cittari, alia nova cittacione pro tota violencia et iniectione, facienda mencione in ista cittacione tota de prima, Jor vigz modo stando nullam in Cittacione priori, pro eisdz bonis, seu pro eadz violencia, et non finito Jure, pro eaq3 cittacione priori, et Jor facere potest licite, quoniam in eisdz bonis violencia nova fecerit, cittacionibus prioribus non determinatis, nisi Jure finito pro eisdem absq3 iactura causi et cittacionum priorum

De cittandis impossessionatis

Si aliquis nobilis impossessionatus fecerit aliquem excessum, contra quemcumq3 alium talis no statim debet rapi aut detineri p Capitaneos et officiales tenet:

2 vide

preter causas Criminales / aut excessus in Judicio vl
die terminoru perpetratos / sed prius p partē / debet ad
jus vocari / et si comparuerit / et pars ei reddere nolue
rit poterit in jure arestari / et detineri / donec cauri
one pstiterit / de parendo Juri / et rei Judicate / Si vero
no comparuerit totu jus et pene Judiciales / contra eu
ab actore debent pduci / quibus pductis / ei parti suq
satisfare nollet / vel si non habeat / unde actori soluat
potest capi et detineri / p auctoritate principis / et tam
diu teneri et seruari in carcere donec pluribus et rei Ju
dicate satisfaciat. potest eciā trahi / auctoritate principis
aut Judicii parti suq / quem licite seruari poterit ni rapti
tate donec sibi satisfecerit Si vero manus eius effu
gerit / et de raptuitate eximerit industria et fortuna
sua ipso facto ab hmōsmodi consignato liber esse debet
pactu id si aliquis violent et manu foreti eu effre
gerit / et de raptuitate dimiserit / aut si quis ipsi officiō
principis repugnauerit / nam hoc casu talis pro eo omna
pluraa soluere tenebit / Exigitur tamē fureti debitu
quod semp manet soluendu / eciā si de carcere effugerit

De Dilacione ad conuictacionem ferendi sententiam

Si vna pars contra alia terminū aut terminos assiterit
huic vocationē extraditā / et conuictario ad ferendum
sententiā / de hmōsmodi assistione promiserit / parti suq
terminū diserri quadrāgē dilacione Judicia / tenetur in ta
li casu / si ipa pars conuicta allegauerit non debet Ju
dex procedere ad ferendā huiusmodi / sed actore compellat
ad prosequendu causa / et vocationē suā a pfata dila
cione terminū ab eo ad proponendū de nouo contra partē
citata / no obstante pfato terminū assistione / que post di
lacionē terminū postremo fatā / et ad conuictacionē huiu
admissū extinguitur / et nullius roborit

De posicione citacionis

Quando pgro infert citacionē / in bona aut domū pa
rentū contra filiū eorū impossessionatu / Extunc
si volunt penas / et plura inducere / contra filiū
eōrū decreta / debent in termino citationis / et finaliter

ante sententiā prima, citatione huiusmodi, de bonis
suis et domo sua in Judicio deponere cū allegatione q̄
apud eos citatus nichil habet, quam depositione tri-
butariorum, in eoꝝ termino libro testes inscribant, nam
postea depositio haec nō habebit, si vero alicui alteri
citatio inferatur in bona sua, vbi citatus nullā pos
essionē habere videtur, talis simile eandē citati
one, deponē tenetur, allegando citatum nichil hre
ri in bonis suis, vbi in eoꝝ termino vera depositione pro
duce debet Jura sua in Judicio et probare se possesso
dictorum bonorum, p̄z dictis Judicibus suis, si vero in
primo termino pars vtraq̄ tam actor q̄ reus compa
ruerit, et ad ferendā sententiā consenserint, et de
positore ibi comparente, protunc tam subito Jura sua
ad probandū depositionē suā, habere nō poterit, de
bet ei terminus prorogari, ad sequendū terminos dum-
taxat, Et simile erit deponente citationē mariti q̄ bo
nis dotalicii sui, debet in Jure hoc ipm dotalicium pro
ducere, ad magnum ante sententiā, alias talis depositio
citationis, absq̄ Judicibus, et possessionis probatione nō
debet a Judice suscipi, et admitti, Nichilominus tamē
actor contra talem citatū, non obstante Judici depositio
terminos observare et ad finem nō p̄duce potest

Condicio crimelis post mortem feminę.

Quando mulier accepto crimili post morte primi
viri secundi maritum acceperit, et prole relicta
decesserit, totum crimile circa pueros remanet, et
nichil unde exinit revertī debet, Et si terciū aut
quartū virū acceperit prolemq̄, ex eis suscepерit
illud crimile equaliter inter pueros omnes dividi
debet, Et si mulier absq̄ prole, vel si proles de
cesserit, et mulier huiusmodi crimile, alicui nō in
stituerit, et tunc revertitur unde exinit, quantū no
bilibus rebus illius mulieris, si que mobilia exta
rent, et nō fuerint consumpta p̄ illa

Vulnera nobilium recenda preconi demonstrentur

Ad euitandu pena calumnie nobilis q alium sibi similem lesus et vulneratus, Preconi terrestri vulnera recenda, sue sint cuenta sue lini da ostendere tl lq si preco vulnera non conspexerit pro talibus vulneribus, nullu debet fieri Judiciu

percutiens aut occidens aliquem in vadio

Item si quis occidit aut vulnerat aliu habens se cum vadiu, per Principem aut eius officiu aut quouis alio modo, legitime inter eos positu et publicatu, talis rittatus pro rapite aut vulneribus simul et pro vadio ipsoq; q parte lesa conuinty poterit tenetur, vtrumq; rgt reportet, sue vulnera et vadiu nigta Consuetudinem terre

De Pueris contra parentes excedentibus

Debet observari Consuetudo Terre huius q quando quis aliquis filiu vel filia, parentes suos, patre vel aut matre ponusserit, aut de domo et bonis eoru expulerit, seu aliquas displicentias, violentias et iniurias, enormes ac inhonestas eisq; parentibus fecerit, Et tunc tales ad supplicium que ellet parentu suoru debent turri aut carere puniri et castigari q Principi terre aut eius capitaneus nisi ad sufficiente Cautionu de securitate et pace dictoru parentu prout princeps voluerit, Ita tamen correctio et castigatio erit ad voluntatem parentu

Qui non ostendit damnu fide iussori

Si aliquis petrora alienus nisi restanerit et damnum fidemissori non ostendit, ille huiusmodi

quia Item Judicio et parti cuius pecora ni forestauit
prius amittit forestale et fidemissor erit liber ab huius
modi fidemissione; et simile recipiens equm, aut bo
ves ad Curiam, aut secum ni Gario, si non ostende
rit damnum fidemissori, similibus penis tenebatur
recepta restituere qui libet

De Rapis

Item a rapis que non sepiuntur, aut Ramis
non siglantur, aut non custodiuntur ni rapis
nullus forestale plui debet

De Glandinibus

Quilt homo a Glandinibus ni bonis et hereditate
sua potest ni forestare suopte et porcos a quibus
forestale exigere, sicut et de aliis fructibus su-
pta cuesu antiquu poterit

De conditacione ad ferendum sentenciam

In conditacione que recitatur ad ferendam senten-
tiam, ex quibusdam legibus et conditionibus ad
stabatur ni fine Judiciale responsum, sed simple
ni fine rondendo, conditacione ante data sta
batur Judiciale satisfactum, nam si stabit Judicia-
le responsum, ad tres dies, ex quibus
sentencia ferri deberet, ni nichilum reddidisset
et parti citate veniet, ad respondendu, sup citta
cione originale nicta consuetudine terre

De prescripcione fidemissionis non inscripte

Quandocunq aliquis homo fidemisserit alteri
pro quocunq alio, aliquius debiti solucione aut
catalicium, aut aliqua alia inscripcione fare
et retinde, et talis fidemissio nd esset inscripta
in libro testi, aut aliqua finitate roborata, Ex-
tunc si pro huiusmodi fidemissione, infra dece an-
nos fidemissore non citauerit, fidemissor lapsis

decem Annis, erit liber et absolutus ab ea tanq3 debito simplici non nistripto, Secus est de fideiussione ordinis testris, quam si nisrea vnus annus iurend prosequitur, talis erit fideiussio extinguitur elapso vnico anno

Qui negat fideiussionē non nistri-ptam

Citatus pro fideiussione nō nistripta, si negauerit ingta exigentia, et valore fideiussoris debet se expurgare vigt pro decem sexagenis solus iurabit, vltra decem ad viginti sexagenas exclusiue mitteretur, a vigiti vero sexagenis et vltra duobus testibus plenis nominatis se nistificabit

De Rebus et pecuniis mutuatis

Quando aliquis mutuauerit alteri res aliquas aut pecunias, ad simplicē verbum eius, absq3 omi scriptione, talis citatus si mutuū negauerit cogi nendus se nistificare dēt Judiciale prout pro fideiussione non nistripta, secundū exigentias et valorē rerū aut pecuniarū mutuo receptarū

De irreuencia super officiales in Judicio presidēs

Cum aliquis nobilis aut quibuscūq3 alius, contra capitaneū Judicem, Subiudicem aut quemuis aliū officialem in Judicio sedente, verbo inhonesto et contentioso irreuerit, aut ad percutiendū euoluerit, et ipse de Judicio fuerit manifestus, talis ibidē rapi dēt et priuilegium amittere excludi ac irremissibiliter puniri, Si quis aut percusserit aut vulnerauerit, aliquē ex dictis officialibus in Judicio residens talis hic ibidē rapitus collo primari dēt, Si aut effugerit collo et honore priuandus est, et vt misanis de terra debet exbannari ac proscribi

Vbi non sunt certe Graniries

Si quis Citatus fuerit pro extensione lignoru aut roborū in silua et forte alterius, et ide

rittatus, responderet se nō habere, rectoꝝ grauiries, cum actore, et ita lignā cecidisse, in silua aut terra eōr non dum limitata, si ipse rittatus responsionē suā p̄dcō Jnsto approbauerit, debet esse liber a rittacione huiusmodi nec in tali casu non potest Judicari pro cōtumacia

De pignoribus distrahendis

Postqm Capitanei, Judices, Subjudices, aut cōmissariales aliquē pro penis, Judiciarie latis nō pignorauerint, huiꝰ pignora non statim nūt se distrahere et diuidere debent, sed ad duas septimanas, in foresta p̄incipis, integre seruare, Et si infra hoc tempus pignoratus nō satisfaceret pro penis, et pignora non redimeret, Extunc huiusmodi pignora prima perdet, et nichilominus secundo pignorari debet pro eisdē penis et tamdiu donec satisfaciet

Quo tempore, et quo modo pignorandi sunt nobiles

Post latā sententiā a qua nō esset appellatum elapsis sex septimanis pignora debent mitti ad pignorandū in penis et multis ad bona partis condēpnate, vbi nichil aliud, preter eqūs bonis et pecora in pignoribus recipienda sunt, Ciuitas tamē et alias res nobiles tangere et recipere non debet, Et ista pignora non debent recipi in viis capitalibus, nec in Ecclesiis, aut de rebus, sed tantū ex foresta Stabulis et domo partis condēpnate

De penis suspensis non pignorandis

Nullus debet pignorari pro penis Judicialibus que adhuc ex appellatione partis pendent, ad quod cuius Judicium superius, et si partes pendente huiusmodi appellatione, et causa in discussa, nūt se deposuerint, nec una pars contra aliā Jus pro

sequestretur / in casu ramsa / tales eciã non dut pe-
nis / sic pendentibus / compositione parciu subse-
quuta inquietari preter penas vadii fracti et ter-
minoꝝ / alis obstrigia inqta Consuetudine tenet
que absq; speciali consensu / et admissione principis
tꝫ quadrigꝫ contrarias partes abolirei nõ possunt
inqta Consuetudine tenet

Qui pignora non admittunt aut repercunciunt

Si aliquis noble / vel pars querẽtis nõ admitteret
pignoꝝ missos ab officio et potestate Principis aut
Judicii pignora recipere / talis in pena quĩ lr / ex sola
pignoꝝ recognitione / prima vice / debet solui-
re / et si bis / pignora bis recusauerit / in dupli
ri pena quĩ lr / Si vero ig terio facere psumpserit
in triplici pena simili coꝫgnandus est / Si aut pi-
gnora / data et p Pignore erepta / in villa eade
vel extra villa / in via aliquis expunxerit / et vio
lenter pignori ademerit / Si ista expunctione / Pig-
ro cũ duobꝰ nobilibꝰ coram Judicio recognouerit
talis expunctor incurrit penã irremissibilem p
fisco principis soluendã / que pena tanta natura
est / quanta raptus expunctoris inqt Consuetudine tenet

De prescripcione sepis

Si quis possedit / et construxerit sepem in fundo
et hereditate alterius / et dominus hereditatis huiꝰ
tacuerit ad annũ et sex septimanas / neq; dominũ
sepis ad jus vocauerit infra hoc tempus / extunc
tacẽ est pro suis sepe in perpetuũ / Et simile est in
telligendũ de aggere in alterius bonis extento
Si dominus sepis aut aggeris / ad jus vocatus te-
stibus plenis / id approbauerit / q dicta sepe aut
aggeꝛe retinuit in pace / anno et sex septimanis
que est prescripcio sepium et aggerum

Judicium inventoris

Si aliquis in culpatus et ad jus traditus pro alig

re aut pecunia inventa et no restituta, negantibus Jura
mentu pro expurgatione decernitur, q no invenit
nec ista pecunia ad usu eius devenit

De pace et sede viduali

Mulier nobilis suie habeat dotalicium suie non de
gaudere pace et quiete et sede sua vidueli vbi
eam maritus reliquit, ab omnibus actionibus
et impedimentis Judicialibus, a die obitus mari
ti sui, ad unius anni et sex septimanas deinceps
suie habeat sup ista sedem vidualem litteras
speciales principis terre ad Judicium suie non ne
sedem vidualem Judicium debet ad confirmare, et
patificare nisi ta terre Consuetudine, et ad absq; hu
iusmodi litteris vidualibus

Que sit Jurisdicio Capitanei

Capitanei Generales omnibus terre a primi
pio constituti quatuor Articulos, ex officio suo Ju
dicare et discrete debent parte nisiente, vgl y
violencia feminarum, pro depredatione, et ces
sione viarum, et stratis publice, pro incendiis
et iguis missione pro violencia et ninazione
domus, nisi ta diuturna terre Consuetudine, in cuius
Judicio eos modo terre observantur prout in Judi
cio telschi

Pueri masculi resignare non possunt bona sua.

Item ex Consuetudine Antiqua terre Majorice
observatur, q Pueri masculi suie opinionis sint
suis iam annos discretionis adepti non possunt
nec eis licet vendere et resignare bona, et he
reditates suas alteri, absq; presentia et consensu
amicorum suorum consanguineorum, donec in etate
adulta constituantur, alias Justi priores et studio
ores isto nd p Pueros forte, multum emi eorum
et fimitate Juxta hui Consuetudinem

Virgines et pueri nobiles bona sua distrahere non possunt

Puelle vere et nobiles virgines parentibus or bate, qui absq; fratribus aut eorū filiis masculis paternis, aut matris vel quibuscūq; hereditatibus sole remanserint, cuius habeant annos discretionis fuit non, non possunt alicui bona sua vendere alienare et obligare, erūd cū consensu et scientia amicorū et consanguineorū suorū donec ad matrimoniū p̄veneriant

Puelle nobiles de bonis propriis non possunt exemi compositione

Quamdiu aliquis nobilis, et terrigene filie puelle in virginitate p̄manserint, et ad matrimonia nō p̄venerint, tamdiu fratres et p̄pinqui earū non possunt eas movere, et pecuniā de bonis illarū compositione tocti hereditatis assumere

Mulieres maritate aut vidue libere possunt bona sua vendere

Mulier nobilis cū consensu et voluntate viri sui potest bona sua p̄pria vendere obligare et alienare, cui et quando voluerit, sine requisitione amicorū et consanguineorū suorum, Et simile vidua nobilis, bona sua hereditaria, devolutiones et quicq; possederit vendere potest inscribere et alienare pro arbitrio suo, absq; aliqua requisitione consanguineoz

Uxor marito non potest bona sua inscribere perpetue

Uxor bona sua propria nō potest de jure vendere, donare, et inscribere perpetuate marito suo absq; consensu, et scientia amicorū consanguineorum

omm

frorem, et si inscripserit, talis Inscriptio censetur
esse invalida, et nullius firmitatis, preterea id
quando maritus inscribit uxori sue, et donat bo
na sua, et vita eius, seu dotalicium, sibi assignat
in bonis suis, tunc uxor bona sua, si habet pro
pria, vel illa dote sua, aut dotalicium, respectu
donationis mariti sui, revocare potest inscribe
ni procuratoris Judicio, et libro testis, proprii distri
ctus et donare sibi simile, ad vita eius Dutyrat

De Arestandis pecuniis

Non debet fieri et admitti arestacio homini
possessionato, in pecunia ipius Judicialiter sibi
exibita, aut obligata, preter id si parua po
sessione haberet, et minore qs illud esset pre
qua cittatur, vel cittari dt, poterit tamen talis
pecunias huiusmodi ex aresto fideiubere, q
Juri et decreto Juris parebit, Si vero ex admissi
one Juris, aresto tale, alicui ponerentur, debet
illud prosequi infra sex septimanas, q si non
prosequatur, ante hoc tempus aresto debet ple
et relaxari

Portio Mulieris et Dos non inscripta decem̄o prascribitur

Consuetudo terre firmissime tenet, q cu aliqua
Mulier viro tradita pretendit se habere Jus
seu interesse, ad aliqua hereditaria portionem
inter fratres consanguineos qs suos, et si negli
git movere causa Judiciale, infra decem annos
post inscripti matrimonii, negl possessore infra
hoc tempus, ad Jus vocanerit, tacere dt pro ea q
portione, et possessore non inquietare, in prem
Et simile intelligendu est de Dote ad inscripta q.
simile decennio extinguitur seu prescribitur

Praconis pena

Si Rector in favorem vnius parti negaret

m Judicio : q sibi p alia parte in visione demon-
strat est : vel ad quod erat receptus & Juret ac
recognosceret : q vidit : Extunc talis pro-
p parte cui fecerit munia, testibus plenis fuerit
remictus : officio primari et ni facit : ad p̄ma
nota sue falsitatis aduri d̄z

Qui dat occasionē vulneris aut Damni

Item contentione facta inter aliquos remissio
extinguit : et eo extincto alius vulnerans &
nescit p quem in tali casu Consultudo tm observ-
vat : Qui extinxit ignem pro vulnere indiran-
dus est : eo q occasionē vulnerandi prestitit
et idem est intelligendū : de his qui occasionez
damni p̄stiterint

De expulsis indurendis in possessionem

Qui aliquis violent fuit eiectus : et expulsus de possessione : et tenuta alicuius he-
reditatis aut cortis bonorū qualiumcūq : absq
omi Jure : et Judicio : quam sorte et hereditatem
tenuit pacifice : ordinem sua Juscriptione : et mu-
menta : aut eam nupta sua descendione legitima
vel Intromissione : talis ad simplicem querelam
p auctoritatem Principis : debet induci in possessiō
dicte tenute et hereditatis : et vadio competenti
firmari : ne in possessione inquietetur : Et si pars
negaret eiectum fuisse in possessione : et ipsi dicto
rum bonorū : Eiectus plenis testibus approbare
d̄z sua possessionē : et tanq restitui p officium Prin-
cipis : ad eanq absq omi appellatione : et preroga-
tione Juris : Eiectorq in penis : et damno ad quod
eiectus : Juraverit rationari d̄z : Si vero talem in du-
ctionē : quē impugnaret aut admittere nollet : qui-
busvisq modis : et coloribus : Extunc preco d̄z
utriusq partis terminum peremptorium : ad presentiam
Principis aut Judicium prefigere : cui omnibus Ju-

ribus eaꝝ, et ibi p̃ncipes aut Judicium p̃n
tes Justicia inter dictas partes facere d̃z, absq; o
ñi dilatione, sedm̃ Consuetudinē ri talibus fie
ri solitā, Et sciāt est intelligendū de mulīere
vidua electa de possessione Dotalicii sui, Et ge
neraliter de oñibus electis et expulsis, Si vero
Domina dotalicialis, aut aliquis tenta̅ris in
aliquibus agris, aut pratis aut rebus comodis
impediretur p̃ aliquem, talis nō egit nitro duri
one, sed Jure pro suis iniuriis et violentijs d̃z ex
pellit, p̃sertim cum ni principalibus bonis et Cia
pacifice resideꝝ

Vendicio et perpetuitas bonorū extra districtū p̃ciū fieri nō d̃z

Quicunq; aliquis bona et hereditate sua pro
pernijs vel aliis rebus seu bonis, alteri vendide
rit, aut permutauerit donauerit, et quouis alio
titulo in perpetuū alienauerit, talis vendicio nec
huiusmodi, et assignationem p̃petuā p̃dictorum
bonorū suorū, sue fuerit solēnizata, aut rodicio
nalis, sue vera et p̃fecta, ni suo p̃prio distri
ctu, vbi illa bona sita sunt, remanet et a modo fa
re d̃z ni Judicio tenēti p̃cio districtu, aut Ge
neralibus terminis illius terre, in qua illa bona sunt
et non alibi, neq; extra districtū p̃cium, p̃eter
officiū, et Cancellariā p̃ncipis terre, et Comū
cionē generalē ni tēa nasoria, vbicunq; posita
et vnicunq; liceat contractus suos p̃petuos de bo
nis suis inscribere et introducere cui voluerit

De Inscripcione lapsus p̃petui

Ex antiqua tenet Consuetudo terre, q̃ omnes p̃
alteri inscribere et reformare bona et hereditā
tem suā, in certa summa pecunniarū ad tē
pus determinatū, modo lapsus perpetui, vt pu
ta ad decemnotū septimanas, vel ad quodcunq;

aliud tempus. si illa summa ad ide tempus nõ
solueret. qui scripsit lapsus si infra tempus p.
dictu nõ redimitur. finitissima est tunc ipsa vendi
cio et resignacio ppetua. potest tamẽ renouari si
cut et vendicio. infra triennium nicta Statutum
traditur. si vero aliquis post talem lapsu ppetuum
bona huiusmodi ab Jurisdictione. suo triennio im
pune retinuerit nunquã talia bona renouari. et exe
mi possunt p quoscunqꝫ proprietarios nicta Consue
tudinẽ terre

De Juramento super sumas pe cuniarũ in renouacionibus

Quando aliquis proprietatis Jure renocat bo
na aliqua vendita. aut ad lapsũ inscripta. et
non credit tantã summã emptore debere venditori
que in inscriptione continetur. si emptor habet pri
vilegium. Reinipsis emptionis aut Jurisdictionis
sui cum Sigillo maiori sup dicta bona. credit
priuilegio. absqꝫ oñi Jureto. si vero habet tras
maiori Sigillo munitas. aut Jurisdictionẽ in li
bro testi. aut Litteras Judiciales sup dicta em
ptionẽ. tenetur emptor pstare Juramẽtum. sup vera
et iusta summa. quam pro ipsis bonis debet
venditori nicta consuetudinem terre

Consuetudo limitandi vbi ãn Granicies non fuerunt

Cum aliquis monet alterũ suo vicino actionẽ et
sexui granicies faceret. inter bona eorũ contin
gua. vbi aute nulla signa granicialia. recta
fuerunt. solum vsus et possessio pareiũ. Judicium
inter talios dirimit. et mittit officiales. ad lor
remediũ. et que pars coram eis. melius proba
uerit. et p sensus ac testes. de inpercit rem et
parisiũ possessionẽ. in suis bonis. quantũ et per
que loca teneis bona sua. et officiales ipsud su:
scripserint

ibi debent poni Scopuli noui et Granicies constitui, absq; contradictione, alterius partis

De renovacide Granicieu

Quando aliquis citat alium vt secu renovaret Granicies et Scopulos erigeret p antigua signa Granirialia, int bona sua, et ipius, que signa et parietem antigum, et Scopulos in citacione nominat et offeret se probaturu, tales re Jures debet inire deducti et probandi, p Senes Scriptos, talia signa que si ordo testis custepezit parte alia negante artor testibus approbare dt, in ptu Consuetudine terre, p ista sint signa vera, et antigua granicialia inter ptdicta bona, aut pariet antiquus, aut meta granirialis, et Scopuli antiqui, et secundum que signa possessione sua et usu sunt edute dt et prout in testibus ptransibit, istue Granicies, et Scopuli debent poni et renouari, Quos testes artor in Judicio testi nominabit, et conscribet in Notha Ju loro vero diferenciatu, in cuius testibus ptransiundo, ab angulo ad angulu Juramentu pstabit, ro ad eoq ordine testi, Que tanq omia ordo pfatus Scopulis, et Signis Granirialibus, factis seu de signatis, coram Judice referre et recognoscere dt ar inscribere, vbi vero aliqua pars, habeat priuilegiu, aut aliquas littras, seu Inscriptiones sup Granicies et loca recta Granirialia alia noua confecta, Jor habet inicia probandi testibus et supportandi huiusmodi Granicies, et loca recta munimenta sua, et consuetudine terre, Et Jor si a talibus Juribus, p nouas granicies postea nd discesserit

De via Granicali

Item quia int multas ptditates vie habentur p spacio pariete et Granicie unde, si quis pgra, negans

negans viā fore Graniciale nigerit se ni bona e agros alterius ptranseunde huiusmodi viā granicialem contra talem, habet actor, habet nicin et y. barione pro pfata via granicili tangz pro pariete et signis antiquis Granicialibus, si eam a cittaros posuerit et nouauerit

De angulis et scopulis aliquot ni pariete

Quandocūgz inter aligna bona et hereditates ceperintur anguli Granicialis recti et abrupcigz partibus agnoscuntur, ni pariete vero int prefatos angulos pauci scopuli, duo vel tres fuerint, quos si credo susteperit, ceptur ab angulo, ad angulu pilu parietem et scopulos ab uno scopulo, ad alium. Et si scopuli non fuerint int angulos, ceptur ab angulo ad angulu, quanto directius ads tribem Granicies et scopuli inter huiusmodi hereditates debent poni et exigi absgz omi contradictione par:

Vbi angulus terminat plures hereditates

Quando ad unu angulu conuenerit plures hereditates, et ibigz terminantur, si circa limitacionē dictaru hereditatu aligna pars st nō agnouerit ad istu angulu circagnoscunt, Ceptur si due partes aut tres conroditer agnoscunt, angulu illu esse veru hereditatis latu, tercia pars aut quarta necessario eundē angulu susteneat sic inpta consuetudinem hz

De fluuio Granicciali Consuetudo

Statidit int uultas hereditates fluuios deuenire pro veris limitibus et Granicibus esse ita gz medietas talis fluuij cu una ripa ad una hereditate, et altera medietas cuiusgz fluuii

cum alia Rippa, ad alia hereditate spectat et
ptinet, fitq; talis fluminis cursus alueo naturali
et antiquo tanq; limes et pacies ppetuus, inter he
inuicem hereditates. Si vero fluminis huiusmodi gra
uitatis, propria virtute et absq; omi ministerio
hominis relicto priori et antiquo alueo p alia loca
nova conuerterit cursu et meatu. suu, et ni alterius
hereditatem usurpauerit, Extunc talis fluminis nouus
totus erit illius cum utraq; Rippa, ni cuius bona in
trauit et usurpauit, necnu et insula seu pars terre
quelibet fuerit inter antiquu alueum et nouu ipsius
fluuii, cuiusq; erit cuius antea fuerat, cui medieta
te fluuii seu aluei antiqui, cui alueus antiquus
semp erit, et esse debet limes perpetuus, inter hu
iusmodi hereditates, et utraq; pars potest eoq; alueo
et flumine antiquo, uti et pistabatur ni ea fuerit
prout ante faciebant, et utebantur, dum eoq; alueo
p dictus fluuius, decurrebat, Aq; si idem fluuius
a cursu suo et flumine, siue alueo priori ni industria
et opera hominis, auersus fuerit, et aliud alueum
antiquu, nouo meatu ni aliu alueu desiuerit
Extunc iste alueus nouus et fluuius eo decurrens
erit limes et Gramicies ppetua inter easd here
ditates, cuius fluuii nouu erit medietas cui una
Rippa uniuscuiusq;, et altera medietas cui, altera Rip
pa alterius hereditatis ni ppetuo, Et hoc ita omni
totus alueus, antiquus cum tota terra et agris
inter eum, et aliu antiquu, et nouu fluuium
existens, ad illam hereditate, et cuius dominium
a quo auersus est fluuius hoc dictus iste modo ope
rabit et ptinebit pleno Jure in perpetuu

Consuetudo Limitandi bona principis ab hereditate subditor.

Quando Principis hereditas ab hereditate Sub
diti dat limitari, commissarii p principe deputati
simul cu subdito Principis ceremonie ad loca

limitarionis / debent primus deputare Senes boies
sriolos ex vtraq; parte / ad eligendu vetera et antigua
signa Graniriali aut predictas hereditates / aut po
ssessiones veteres et antigna dictarum hereditatu / qui bi de-
fecte fuerint / Graniries et scopuli secundum eorum
transitus debent fieri et erigi / absq; omni fraudo / si vero
defecte fuerint / debent alios Senes idoneos / et
fidedignos designare pro alio termino adiq; faci
endu / qui bi erid defecte fuerint / Et hunc Capitu
lor illius / aut possessor huius temutatis bonorum Pri
cipis / cui ex veteri consuetudine / et dignitate Pa
tui iuris ad pascud / conueditur / q; que hora tra-
sibit / et laborabit cum testibus plenis / istas Graniries
debent poni et erigi / Et si Capitaneus / aut tenutari
us laborare nollet / cum testibus plenis / et tunc subdi
tus ille / prout transibit cu testibus supte nominat
et laborabit primus transitus terminos / et bricas bonorum
non transgrediendo neq; ampliando / graniries / et
scopuli fieri debent iuxta conuentionem generaliter
factam / anno domini / 1 . 5 . 0 . 1 . Domini Consilia
rii aut Domini Duce Comendu / et Ratholdu rei
sujoroskij occasione limitationis bonorum Slomino
et Preselaija / de transitu Ratoldi alte decreuerit
tamen postea q; multos annos distessu est / et hoc de
recto tempore Domine Duisse amici / et emo fi
liorum Dni nasonis / et vigta antiquam Consuetu
dine supra scripta ni huiusmodi limitatione
processu est et modo prout dictum

De persona Principis circa limitacõm aliorum bonorum

Observatum est ab antiquo circa limitationem
bonorum Principis et Subditorum vbi princeps
personale interesse dignatur / et per quandoq; hora
solus Princeps arguitauit / cum Consiliariis suis
istas Graniries et scopuli ponuntur et fiunt absq;
omni recusatione Subditorum vbi eciam multum laborat.

2 mentes

exigitur propt excellentē dignitatē principis

De excisione Graniciorum

Quando aliquis rittatur pro excisione aut de
structione Granicierū, aut Scopulorum, si testibꝫ
plenis se non abdurerit, exturc quot Granicies
aut Scopulos destruxerit tot penas gñales Ju
dicio, et tobꝫ penas parti prathꝫ pari bonā
bet, Et Nichilominus ni prius sub dꝫ rondurere
ordine terrestrem et illam Granicicm seu Scopu
lum destructū unū vel plures ni eosꝫ loco repara
re et consuetudinem terre

De Remissione Granicierum

Ex Consuetudine terre potest quis recepto pigno
re ab officio demonstrare ingranicies et signa
graniorialia int bona sua, et vicini sui, unde sint
signa illesa, sue erad destructa, auttꝫ rittatione
extradet, contra destructore, et ab hoc multas
penas et damna a vicino suo Judicialr debet su
stinere

De kmethone pro Granicicbus rittando.

Quandocunqꝫ kmetho alicuius Granicicm una
vel plures, exaranerit, destruxerit aut exrade
rit potest rittari ad Judicium terrestre, ubi respon
dere tenetur, et si testibus plenis hominibus bois
vicinis suis, sibi similibus in genere se nō ex
cusserit, tunc Judicari et condignari, sicut nobles
Judicari solent ni eosꝫ rasr

De Granicicbus et signis abssꝫ parte

Quando aliquis abssꝫ omni Jure et partis volun
tate, ac scientia Scopulos aut signa aligna gra;
niorialia

ponit et facit in hereditate sua, et virini sui ap
probando sibi bona sua esse, Citatus si negauerit
plenis testibus, se teneture, expurgare: q si in expur
gatione defieret, a quolt scrupulo, et signo grauis
ali, luit pena quinquaglen, Judicio et parti dam
nu quod ex cittatione juraunt soluere teneture, Itligs
scrupuli et signa debent destrui et annichilari

De agua infra molendinum

Si quis in bonis suis propriis infra limites here
ditate sue, construxerit molendinu aut pisinaz in
vio proprio pro usu suo, et si agua ex demissoriis
eiusdem Pisine infra decurrens agros prata et
pippas vicini sui damnificaret, aut destrueret
actio Judicialis eidem vicino contra dominu ipsate
pisine, et molendini pro huiusmodi damno non
debet admitti et Judicari, Quoniam talis agua no
est in potestate ipius, sicut illa, que aggerei et
demissoriis concluditur superius, ita tamen q agua
ex demissoriis dicte pisine fluens transeat et
fluat p bona dicti domini, cuius est pisina et
ad aluenum antiqum reducatur intra graniries
bonoz eiusdem dom, ne bona vicinalia p hmoi
aquam destruantur

De remisione inundacionis aquarum

Ex veteri Consuetudine cum aliquis Pisina
sua Salta aut elenacione postici, circa molendi
nu suu, aut quouis alio modo, exquisito inun
daret, vicini sui bona post Gramia perpetua
Extant si actio intra diuitur, ad Judiciu remisio
ordinis testeis, cuz tali inundatione, primus
est decretu, que remissio in talibus semp fit et
obseruatur duabus septimanis ante aut post fe
stum Sancti Johannis Baptiste, ds aliquo dierum

sub isto tempore quatuor septimanaꝝ, quando
aqua illius lõ esset et staret in suis Rippis, et cur
su suo naturali, Quoniã si aqua violenta et gra-
berans et fluuius fuerit, visio debet ad aliud
tempus diferri conueniens, et prout ordo de isto
riendatione recognoscet ita Judicium procedere debet
uigota terre consuetudine

De alluuione Ripparum

Quandocuꝝ inter alignas hereditates fluuius
mediat, et pro Gramine ꝑpetua habetur, si in parte
uniꝰ hereditatis, idem fluuius propria uirtute
alluit terrã et Rippã suã, paulatimꝝ, et insensi-
bliter, adicit, de eaꝝ terra, alueo suo, dilatando
fluxum suum, Extunc uirina hereditas, a qua fluuius
iste graminalis, tali fluxu alluuionis, uidetur ali
quantulum discedere, et dilatari aquã et eius cursũ
sequi dꝫ, et semꝑ medietatem eiusdꝫ fluuii habe-
bit ꝙ ut ante absq; omni contradictione domini eiusdꝫ
hereditatꝪ, uiuꝰ Rippa isto modo alluitur, et ꝑfu
sile absorbetur, secũdum antiquã Consuetudinem
terre

De absentibus Citatis

Quando Reus testis uiserit citationẽ ad
bona rei et tradit eam aduocato, aut uillico aut
eam in domo citati reliquit, absente reo, si citã-
tus pro termino non uenerit, aut si terminum diffe-
rri non procurauerit, talem absentia sua non ꝙ-
sabit debet enim omnq; in discussu bonoꝝ citati bona
sua prouidere, et semꝑ ibi ordo fiat et riueniat[2]

De his qui non habent Jus culmen

Quidã aliquis nobis super bona sua nõ habet Jus culmen
et kuetho apud eum subripere uoluit agere in
bonis suis, aut ortu, Extunc rirea suspreptionẽ kue-
thonis

thonis poterit to rare jus polonicu, vgt duos nobles
prosudice, et subjudice, qui postea erunt testes, si ille
kmetho, ad cuius uo transierit, et duo isti nobles ju-
rabunt. de subreptione kmetho tenebre soluere omisse
ni vigta quantitatem agri subrepti et consuetudine tex

Que summa inter mobilia com putatur.

Decem sexagene et infra pro bonis mobilibus reputantur, summa vero ab undecim sexagenis et vltra supersit, procedendo nisi bona inmobilia et hereditaria summa communicatur, ex antigua consuetudine

De penis soluendis a complicibus

Item preponit contra alium, q eum met bonis cum sibi bilibus ni genere, et tobis dissimilibus inuadendo consilit, et vulnerauit, si se testibus uo nisi fiauerit, extunc a quatuor ssona si bimbi sicut et a deipo, pena quadrem, et a dissimili pe nam ex narrato uadu vulneribus soluere te nebitur, vigta consuetudinem tex. et sic est obseruandu in aliis casibus vbi complices mingant cum principali.

Ex Citiacione pene procedut

Item pene Judiciales non debent ni aligue derer. ni absq; citatione, preter prefinidena ni Judicio aut odbytga, vel du ordo aliquas penas vero quoset contra aliquem, iuste decretas in visione vigta consuetudinem tex

De queris nouarum Inscriptio: num

Item quando aliquis refert se ad Judicium et libros Notarios a quera Inscriptionis, que est introducta

in proxie pfis terminis et ab vno anno nichil exigere dt, sed gratis legere tenebitur, prout consuetudo terre obsuat

De violencia nobiliu femiarum

Si quis nobilis alicui mulieri, aut vidue nobili violenciam intulerit, aut eciam puelle, virginitate violaverit, raptus in recenti hui rei crimine, et pro femina commissus, plectendus est, et collo pendendus, Si aut talis violator, ad Judicium attractus fuerit pro huiusmodi mulierem violata, et testibus plenis, ab hoc viro se non expurgauerit, talis inculpatus femine violate soluere dt, Sexaginta marcas pro huiusmodi violencia Principi vero pena similem pagabit

De violencia per Rusticu nobili persone facta

Si quod absit, Rusticus vel ignobilis, consimile psonę nobili violenciam inferre presumpserit tunc simile quandoquidem capi poterit, no alia pena pretergm capite plecti et puniri dt, Et idem obseruatur, post quam Rusticus filiam aut mulierem Rusticam violauerit

De nobili violantem Rusticam

Si nobilis inferret violenciam similem alicui psone et mulieri Rustice, et si in recenti crimine capi poteit, ibidem curia Capitanei, illius loci, dt Judicari, qui si pro mulierem violata conuictus et damnatus fuerit pprio Juuato no dt dimitti et tenere debet sed tenet in effectu eidem mulieri, octo Sexagenas grossoru pecuniis paratis, et quatuor Sexagenas Domino, cuius est pdicta mulier, alias vero quatuor Sexagenas Principi, aut eius Capitaneo, vel fidel;

2 insoles

insorem sufficiente de solucione ꝑdicte summe. Se
deim Sexagenam uistituet, imponet aut inistabet uigt
voluntatem partiu

Subditus contra Principem no habet districtu

Quando Princeps terre rittauerit, aliqué sun Sub-
ditu pro gnacuqz rausa ad Judiciu Consiliariou sue
ou ciam extra districtu Subditi, Extunc Subdity
non dt se excipe, ad districtu ꝑncipis, sed ubiuqz
rittatus fuerit, dummo Princeps, intra limites Pro-
vincie Maconie fuerit tenetur respondr, ad rittam
principis, et Judiciu consiliariou eius no potest
detinere et recusare

De Mediatoribus et arbitris consuetudo

Mediatores et arbitrii, de Jure dati, inter aliqs
partes, pro gnacuqz controuersia componenda
aut diuisione facienda, si postea ad Judiciu pro
rogandu composicione ꝑ eos facta, ꝑ aliqua
parte fuerint vocati Judiciale, extunc dt eis ple
na fides adhiberi, absqz omi Juncto, et cuplicit pte
arbitros et mediatores, ex eius parte locatos
ad Jus prosequ, Si vero aliqué partes, extra
Judiciu, auctoritate ꝑ rectos arbitros suos con-
cordia aliqua inter se fecerint, Extunc pars can-
dem concordia negans contra aliam partem, debet
se mediatoribus suis, sicut cu aliis testibus, et for
ma obseruat consuetudo, Si non fuerit vadium
in tali concordia ꝑ arbitros apposit, nec in tali
casu actor seu pars probans concordia contra pa-
tem negante, debet arbitris suis, et testibus cup
plet, mediante Juncto, tam arbitroru qz testiu
et isti mediatores possunt esse frees et consangui
nei in dueutis usqz Consuetudinem terre

De prescripcione obligacionis triginta annorum

Obligacio alicuius hereditatis non redempta
in triginta annis, perpetuatur nisi sta Statutum
antiqui, quod p multos actus, et consuetudines hoc
uo observatu est, Si talis obligacio post elapsu tri
ginta annoꝝ p uetura terrestrem, aut priuilegiu
principis fuerit confirmata, et ratificata, nam
si cittatio preuenerit confirmacoꝝ, tenebuntur
uetur recipere precunias pro tali obligacione et
redere de hereditate illi cuius est ad obstantibus tri
ginta annis, ita dominus nantimus, cꝫiuen et
warsoniens, Judex Generalis in Judiciis suis obss
vauit, allegando Palatinum Boglenstij, ita fuisse
p antiquos istius terꝝ consiliarios, Judicatum

De Minoremibus

Licet ex Statuto veteri Pueri naturali ad quin
decim, puelle vero ad duodecim annos completos a
nativitate eoꝝ non teneantur respondere, in Judicio
Tamen in rebus casibus Judicialiter attacti de
parere et respondere teneantur p suos tutores
et Procuratores, antequam annos discretionis
attigerint, Primo tps quando alignis, patri
eoꝝ obligasset bona aliqua, et eaꝫ post mortem
pris, a pueris eius redimere vellet, tenentur
Pueri Jurei parere, precunias pro obligacione re
cipere, et de eaꝫ obligacione redere Judicialiter
Item quando alignis pro pue eorum fecerit
ratione, et nisi ipse erit de quadam satisfactione
patre mortuo Pueri minorennes p quos pa
tris sui, ad talem remittacione remittati, Jurei
pare tenentur et Cittacioni paterne satisfacere
Item Si pater eoꝝ, nisi ipse alicui certu debitu
aut aligna fidenissione, seu obligacione in libro
fecerit pueri eius licet minorennes, tenentur Ju-

Ysnipsioni

scripcioni paterne et obligacioni satisfacere et in istis casibus minorennitas ei non capit, nec statutu ex consuetudine terre

De incerto homicida

Si pars lesa, aut pueri et sucessores occisi nō possent reperire certu et verum homicidā, patris fratris, aut amici sui, ita q̄ non possit fieri p clamorio infra tempus a jure concessu, Extunc quicunq̄ eum receperint, possunt ipsum adjudicare, pro eo q̄ homicidio, infra tamē viginti annos, secundu quod statutu disponit nō obstante proclamacione, non inscripta nec̄ publicata que tantu obligat, ad custinendu exilium a curia et als na wrogsba

De die cū knethone assignando

Quando unus alteri diem assignauerit cū suo knethone pro quadā causa, quam tunc exprimere tenet p amissore, Extunc ille qui diem postulauit, debet knethonem p signu, advocati aut scabinos domini knethonis illius, pro illo die presigere tribus diebus ante terminū huiusmodi ei ad eū die et termino, dum ipsum dirigens in Judicio statuerit, ubi si actor plus non comparuerit, nec̄ actione sua ui eo termino pro segnubus fuerit, Extunc ip̄s knethō tenet absolui a toto pro quo dies data fuit assignata, teneturq̄ cum dominus knethonis, toto die illo expectare cū jure suo, Si vero nō fuerit citatus, tunc nō tenet absolui, nec dominus suus tenetur aliū diem sec cū assignare, ad requisitionē ipsius actoris, iuxta consuetudinē, Nichilominus prefatus actor pro impensis et collacione, hmōi tenet̄ solvere illi nobili, qui diem assignauerit pena piatalia pecuniis paratis, et si ui die assignato, jus non coluerit, et Justicia parti non fecerit, talis citatus,

tus ñ Judicio penal quinquale, et parti penal
Plat3 bria, succumbet Et Nichilominus diem ali
um cū eo3 kmethone assignare et Justicia parti
ñstrare tenebitur, Si aut non satfecerit pro p
cussione aut pro rapite, Extunc kmetho citta-
no dz, sed dominus die assignato Jus habere ad
meridiem et stabere ñ Jure kmethone sud ad
quo diem assignauit, als totu pro eo soluere de
bebit, prout de hoc Statuto dnoꝝ Bolestai disso
nit latissime et consuetudo tꝫ observat

Kmetho tradens viro filiam extra Ducatu Mazovie

Dum kmetho filiam sua extra Ducatu tradit
ñ matrimoniñ tenetur domino suo dare fertō
nem grossoꝝ als kommego nupta Consuetudo tꝫ

Circa violencia detenti kmetones

Quando aliquis ñ bonis suis, detinuerit bona
alterius circa violencia manifesta, omnes ut pri
cipalis ex eis, dz Judicari pro huiusmodi violen
cia, alii vero ñ pecuniis pena Judicentur se
cundū Consuetudinem terꝫ

De cognomine triennio preseri;

Si quis alio nomine seu cognoñe ꝙ ꝑ rio pto
quod sibi ñ Baptismo nuposit est ꝫ triennio
vocaretur, talis potest scribi ñ cittacionibus co
gnomine isto, et ñ testimoniis quadrum ꝙ tū;
quod ꝑ rio nomine absq3 oñi obiectione et iactu
ra nusꝫ

Laudu kmethonu de edificiis

Kmetho recedens a domino suo, ꝫ fidelissimo
et modu Terrestrem tenetur sepes reformare
et construere pro festo Sancti adalberti, Domos

foreſtam / et alia edifficia kmethonalia pro feſto Penteroſten / allodium vero pro feſto ſancti Michaelis / ita p̄ront Srabini aut Rego ſuſcipe rent uigta conſuetudinē terre / Et ꝯ p̄miſſa non complerēt / ad tempora p̄dicta et fideiſſores ad feſtū Simonis et Jude / pro p̄fatis edifficiis nō rettanerit / Extunc elapſo ſuōr feſto / fideiſſores et kmethō p̄dictus erunt liberi ab ſuōr edificiis

De Dampnis frumentorū et pratorum

Si quis neglexerit cttare vicinū ſuū aut feſtū ſancti / nocet pro dampnis p̄ pecora ſua in frumētis aut pratis factis et illatis non debebit poſtea eum pro eiſd̄ impetere

Nobiles in Gaiis dampna facien non debent rapi ſed jure conuinci

Quandocūq; aliquis homo nobilis in alterius ſilua dampna faciens reptus fuerit nō debet rapi ſicut kmethō / neq; in equis pecoribus et ſeruis ibid̄ pignorari / ſed jure pro huiuſmodi dampnis conueniri d̄bt / Et ſimile ꝯ nobilis / ſtaret p̄ſens / vel factor eius / et grueret nobilizata kmethones ſuos / ligna robora rubetu / aut aliqua alia in bona alterius expiden / kmethones et eorū pecora tunc non d̄bt rapi / ſed ille nobilis pro huiuſmodi violenta exactione / debet adſtringi ſtatim iſto modo / q̄ ipſe et ſui kmethones / nobilizati quos plus p̄ſens aſtabat / vel factor ſuus nobilis / dampnū fecit in bonis ſuis / Si vero familia vel kmethones ſui domino / aut factori huiuſmodi dampnū fecerent / Extunc poſſunt rapi et detineri p̄ minus q̄ uigta ſtatuti niſi omanē.

De inhibitione bonorū

Quando aliquis deprehenditur in bonis alterius

p prerone treſtrem prohibitis et exclamatis
damna faciens tenetur ſolvere damnum paſſo nec
dic narrat. Si vero bona non fuerint prohibi
ta, extunc ſentone tantu ſolvere dr Gaiomgo

De viarw extradicione

Omis homo p ſua bona et hereditatem tenetur
ex conſuetudine veteri iſtas vias extradere vi
cinis ſuis et alijs hominibus vgt ad Eccleſias ad
fora, ad molendinu, ad nauigiu, et viam
que vocatur Strata publica, vbi opportunu
fuerit, quilt eam extradere tenetur, negz pro
hibere, et ſi talem via p mutare vellet, alia
viam extradere debet ita bona ſicut prior fuit

De preſcripcione propinqui tatis acquisite

Quando aliquis emit adquirit propinquita
tem redimendi aut revocandi aliquod hedita
tem a quocunq; p̃ſona, non currit ei preſcripcio
ab empcione ſed ab apprehenſione poſſeſſionis
et effectuali nitromiſſione in eam hereditalem
agna poſſidens pacifice triennio niſtal p̃ſona
acquirit et p̃petua firmitate

De equacione dotaliciorw conſuetudo

Quando vnus nobilis habet plures vxores
et omnes habent equalia dotalicia ni cũmib pe
cuniarn. Extunc Pueri q nobil fuerint ex
dictis vxoribus omia bona paterna inter ſe
dividere debent equale ſedm rapcta dotali
cia hmodi, ad partes reposita, Si vero
alicui vxoris, dicti nobilis fuerit, dotalicium
magis tenentur pueri alicui vxoris dota
licia hor maiora pueris earundem vxoris adequa
re ad diviſionem

De introductione heredu

Cum aliquis recesserit ex seculo honestis aut de captiuitate, ad bona ppria, et fratres aut amici sui nollent illud admittere ni possessione bonorum eius, talis eo modo sicut electus ni duxisse ni bona ppria ꝛ principis auctoritate, sed vadio comendenti, Et si amici negarent eum esse heredem dictorum bonorum, Et tunc probare tenebitur amicis et consanguineis de tribus annis vnius, q sit legitimus heres p dictorum bonorum et sic introductus ad obtinebit possessionem ꝗ pfectam uigore consuetudinem

Judicium familie

Familiares dominum nobiles pro violencia aut furto rittati, tenentur ni jure hoc Judici pare et respondere pro suis excessibus, Et hoc si habet possessiones, et bona in eo districtu vbi violenciam et excessus fecerint, alis dominus rittatus, debet pro familia sua respondere, sed si plebei fuerit dominus tenebitur de eis Jus et Justiciam ministrare

Quibus pueris debentur bona mobilia pg mortem parentu

Apud quem filium aut filia pater aut mater mansionem sibi elegerit, et illg mortuus aut mortua fuerit illi filio aut filie bona omnia eorum mobilia que vxor eor fuerint, redunt et redire debent absq; omi contradictione aliorum pueros nunc uigore consuetudinem hui

Quibus datur procurator a Judice

Quidam minores puerus oppanis, et qui causas sua propone aut defendere nescierit vel in lis:

gra impeditus fuerit, et qui amicu pre se hoqui valente habere no poterit Judex ex officio suo et non fuerit vocari promittens petentibus dare et deputare debebit hominem bonu et idoneu

De arestacione kmethonum in oppidis

Quando kmetho alicuius tenetur aliquod debitu, cui aut oppidano, cuius sit tale debitu liber Civis nisi ciphus, suis non talis kmetho in Civitate no ds arestari detineri aut vitari pro huiusmodi debito, sed debet seruari pcti et querens Justicia, apud dominu cuius in hereditate sua, vbi talis kmetho residet vigta consuetudinem tre, Et si dominus Justicia fure nollet cu dicto kmetho pcedere dominus conueniri et vitari p dictu Civem aut oppidanu, ad jus tre ordinem p dicta

Disiunctio simplex non misceri; pta

Disiunctiones nude, et simplices non misciple et que nullo vadio fuerint firmate non habent locu in Judicio, nec vnus contra aliu pro talibus disiunctionibus agere potest Judicialiter nec eis defendere

post visionem vitacio non destruitur

Quando aliquis recipit ad visionem super qualemcunq vitacione in Judicio, et facta visione et in Judicio tertii p ordinem terrestrem requisita vellet parti sue vitacionis, ex aliquibus causis et defectibus desistere, aut ducere causa ad pdictione Judicii, defectibus vitacionis, aut cuicunq pcedat Judicium non ds illud cuscipere quittegz

sed visione exandita rogat talem parte ad responsionem buj rittarionē, si vero visio cū rittarione originali in essencialibus non concordat, hoc est in rittario pro istis bonis veretur, et visio in aliis bonis demonstratur, et ista causa legittima seguitur amissio rittarionis et causē, juxta tenorē consuetudinis, si aut aliqua parte rittarionē post dictā visionē emendaverit et damnū alterius partis incamento pro ut ipse approbare, qd non emendavit, et si ad juvamen causa admittet pro qua rittario veretur

De termino contra emictore

Cittatus pro aliqua fideiussione per emictorem vel aliud requisitus, si petierit sibi dari terminū et tempus agendi contra emictorē et principalē suū pro qua talem fideiussorial prestitit, Detur a judicio ipsi tempus rondi, ad tertios terminos seguentes, et interea cū suo principali jus experiatur Salvo Statuto antiquo, de ratione adimplenda si vero qui promisserit, et terminū recepti sue fidei iussionis determinaverit non detur ad emictorem cum de ipsi termino satisfari eidi possit

De penis fideiussorum

Cum rittatus fideiussor pro non completa fideiussione, et jure conveniatur, in penis qs, judicialibus condemnatur, talis tenetur solvere easdē penas, juxta jus et privilegium principalis, pro qua talē fideiussionē prestitit, prout hoc latius continetur in libro trinitatis warsovien sub anno in vigilia Sti Matthie apostoli Anno dñi. 1. 5. 2. 0.

De valore nobiliū et kmethonum membrorum

Manus nobilium personarum, valet medietate ca:

pitis

vgt trigʒnita Marcas, Nummi et Monete Crard et ita
quilt digitus in vna manu valet 6ex Marcas, pes
simia, lingua oculus, et alia membra principalia
valet quodlt seorsim medietate capitis, et eo mod
Abscissa et amputata violent, seu a vulnera de
sturba, debent solui dimet nipta consanguinea
terez, Dentes vero excisi aut excussi violenter
debent solui nipta tax vulnerum cuentoru nobi
lium pro quolt dente seorsim, Et simile manus et
alia membra principalia knelthom respectu ca
pitis eorum debent solui, et taxari de jure pro de-
tibus, eria dicut pro vulneribus cuentis kne
thonalibus debet ipsis stipendi solucio

De contractibʒ Nupciarum

Cum aliquis nobilis filiam suam aut Sororem
aut neptem vel quamcuʒ aliam consanguineam
viro matrimoniale conditauerit, et sup dote et
parafernalibus, seu mundo muliebri, necnon de
stalino et abrenunciatione, certos contractus p
amicos et conditatores, cum genero suo fecerit,
hoc totum debet firmari, ab vtraʒ parte, p suffici
entes fidemissores, in quoꝝ recognitione tota vis
et fides dictorum contractuum consistit negʒ talis
mulier, isto modo viro tradita, potest a fratribus
suis, aut aliis consanguineis petere portione, tam
mobilium quʒ immobilium, sed in sola dote dlt esse con-
tenta nipta conditame, et postqm isti contractus
Nupciales, coram principe terez fuerint, aut Judicio
testi fuerint recogniti et insepti, fidemissores
eunt liberi, negʒ vltra recognoscendi dictos con-
tractus habebunt facultatem, nec obstat Decre
tum Dominoꝝ in terminis Generalibus wacrsyow
ew et Jarocinen factum Sub anno dom. 1.4. 5. 6.
in causa huiusmodi inter nobiles margaritam Lutho
Horzenska, et fratres suos Paulum et Jeronak dictum:

/sequitur

quod postea p multos artus contrarios et consuetudine alias abrogatu et immutatu

De abrenunciacione feminaru

Si fidenissor neganerit fidenissione / et femina debet fratribus aut quibusuis / aliis proxis abrenunciari uigta roudictaue / Extunc fres seu ppinqui illius femine possunt ea rittare et probare roudictatoribus / qui fuerunt presentes circa contractu et debent cribi in rittatione nominatim / et prout illi medio Juto recognoscent / debet p Judicem femina rogi ad abrenunciandu fratribus / et amicis suis sdm terr consuetudine / Si aut in rittatione roditatores no fuerint / nominati descripti / nichil ligat eoru recognitio / immo femina contra rittacione suoi pprio erabit Juto / Ita dominus Martinus obrstij Cirnen et warsoviens Judex generalis in suis Judiciis observauit / et tanq consuetudo terr approbat

De Responsione negatiua p9 visionem

Quando aliquis rittatur pro rultura agri aut p rontrafractione prati violenta / seu pro aliquibus violentiis in hominibus in bona aut porciones bonoru / et rittatus ad visionem recipit / tanq post visionem negat propositionem et violenciam in capitulis nullu jus sup dictu agru / aut prata / vel bona alia / pro quibus rittatur in Judicio demonstrando negq producendo / talis p duobus testibus / ab huiusmodi violencia / et damno absolutus / Nichilominus p dictu agru pdictu aut prata / vel alia bona / pro quibus rittatio restatur / et actor obtinebit eande agru et omia in rittatione huiusmodi posita / nigta consuetudine

l terr

De condicione viduarum super debitis viri sui

Vidua nobilis sine habeat dotalicium, sine no post mor
tem viri sui, nichil habet ad subsidia knethomun
als da salgak ni bonis dotalicii sui aut sede sua vidu
ali, que subsidia pro feode spectant et conveniunt
et sinule ad debita viri sui, nullum jus vidue pti
net, que licet eripere non possunt, bir ea solue
non tenentur preter debita viri sui, aut eius dues
sent prius inscripta q̄ eius dotalicium, nec ad talia
debita, soluenda vidue pro parte sua ex dotalicio
suo tenentur.

De vsu dotaliciorum

Nobiles vidue habentes dotalicia a maritis suis
in bonorum ipsorum, neq̄ possunt neq̄ debent dicta bo
na deserere, aut illorum silvas gaiiaq̄ exgoia
re, sed tantum pro sua necessitate domestica in eisq̄
bonis dotalicii sui vti debent secundum consuetudi
nem terre.

De cittacione viduarum post mortem viri

Si Pueri aut amici cittaverint, aliqua vidua
nobilem pro vereprione perminarum, aut juriu seu
aliarum quarumcumq̄ rerum post mortē viri sui et
patris, aut consanguinei cittandum, talis vidua
ad cittationes huiusmodi in Curiis et bannis perminarum
quantarumcumq̄ magnis sola dumtaxat q̄ juretum pro
prium se dzi justificare, et hoc est intelligendum
ante diuisionem vidue cum Pueris aut amicis na
si vero diuisione, dicti Pueri, aut amici, cum q̄.
fata vidua post mortē mariti eius facta transierint
pro premissis, et talem vereprionē perminarum et
rerum aliarum non exp̄sserint, tacere debent pro
eisq̄, nec ipsa dicta vidua nigmetare

De termino peremptorio

Dū aliquis rescribit et obligat se alicui stare et parere ad rationes eius ī primo termino vel tam ad peremptorio et si rationes non comparuerit actoꝝ rota eo diligencia sua et terminū nichil obstante sine ulterius ī librum Terrestrem rescripserit potest ratio ad petendum contra eum ex hoc uno termino peremptorio et Judicium ipsa rit ratione actoris et suam obligacionem

De damno ad simplex verbum

Si quis ī obligacione sua rescribit alteri damnum soluere ad simplex verbum ipsius absq; Juris ordinali et talis ī ratione sua tenetur exprimere et specificare damnum huiusmodi verbo suo cumplicii juxta obligacionem partis sue et quod si non fuerit ratione expressum non tenebitur rationi ad responsionem et solucionem damni postea cumplicit absq; Juris partis

De condicionibus obligacionum exprimendis

Postquam unus alteri se obligat et rescribit aliquid debitum soluere vel quodcumq; onus aut obligacionem sup se et bona sua habuerit et subligna quam obligacione et vel aliquod gravibus et strictis condicionibus que ī eadem obligacione descripte fuerit Et si tunc dicte sue suscripcioni non satisfecerit cum ī toto sue ī parte talis simplex potest rationari ad eius obligacionem pro hoc vel hoc quod complenerit et non est opus ī rationem describere omnes condiciones ī obligacione contentas sed sufficit tangere pro dicta obligacione et rescripcionem quam ī Judicio hic ī Curia rationi et unde actor tenetur sub amissione rancie petendi

Finem

De Memoria officialium

Judex et officiales, judiciorum non teneantur rationes partium et actiones coram eis in judicio notas et productas, aut quodcunque allegatas in memoria sua tenere, neque partes ipsas, de memoria judicare, solum quod dicit in judicio reperiunt, sed quelibet pars debet suas positiones et responsiones aliaque et facta in judicio producta et allegata in libellum testium inscribere

De oneribus antecessorum

Si quis in bona et hereditate quam acquisierit et per justinianeum authenticum firmaverit aliqua onera virtute sui cuiusdam alterius pleniora sustinenda in perpetuum, vel pars omnium alienationis alienationem vel pignoris aque alia jure vel, et cetera his similia, extant successoribus suis juris naturalis successionis, cum jure non et acquisito, tenetur ad illa omnia onera sustinenda, et adimplenda, neque potest exonerari ab istis oneribus testimonii et panitentia possessione, et quia onera sunt dictis bonis perpetuo imposita et inscripta

De necessitate Intromissionis

Quandocunque aliquis acquisivit bona aliqua per hereditatem sine titulo perpetuo, sive emit obligatorio aut per rei judicata sive quocunque modo de necessitate juris per legem testium seu instrumenti per eum ab officio testium exceptum est videri et intromitti in talia bona manifesta aut multum latentia nomine dominii in illis bonis possessionis, cui aliquod jus aut interesse de habere prætendat ad eam et per intromissionem ex recognitionem prejudicis est inscribi et videri in libellum testimonium sub ordine judiciali

ni terris communibus, et distincta propria vbi
p dicta bona consistunt, a qua Jutromissione
prione, omnes presumptio et dictum tabellionum
ni omnibus bonis ipsius acquisitis, antiquitus
num et finitatis, qua Jutromissio licet ab antiquo
non observabatur communiter, tamen a quadra-
ginta annis, citra vel ultra minime dicta est, et in
presenti Consuetudine, de Consensu omnium tam
Consiliarium qz Nunciorum tertium est, Jmmo qz
et necessitate vigorem qz presertim in oblibus ipsi
pitantibus a modo accepit, et habere qz in ipsum

De impugnacõe Jntromissiõis

Si vero aliquis vellexerit, et impugnaverit Jn-
tromissionem Jmoi coram prefone, sive in bonis pre-
dictis, sive in Judicio Tabellionis, citra Jurisdictionem
Jutromissionis, nolens sibi p dictam Jutromissionem
admittere et quibuscumqz rationibus talis debet
impugnationem suam in libris tabellionem inscribere ci-
ta prefonis requisitionem p dictam Jutromissionis
Et si utq; voluerit impugnare citra requisitionem
prefonis et inscriptionem Jutromissionis, poterit
idem facere, in sequentibus tamen terminis
ad maximum, et causas sue impugnationis, ibidem
inscribere, et ipsi debebunt tunc esse citra Juris
dictionem Jutromissionis facte, Et tunc parte pre-
dicta, ad primos terminos, aut ordis, et sinaliter
ad tertios terminos, citatis pro Gesta Jutromis
sionis, et prefonis inductione, ad eius bona, Et
si citatus infra hoc tempus negligerit, Jutromis
sio p dicta erit firma et valida no obstante
p dicta impugnatione, que ex Jmoi negligentia
partis impugnantis extinguitur, et ad nichilum
redigitur, Si aut possessor primus vel quisqz
alius, Jure suo non impugnaverit p dictam Jutro
missionem, extunc pro ea ad Jus Jutromissor de nisea-

tempus supra scriptu attraxit cogitur reddere
ffato Jutromissioni Nichilominus primus possessor
Jure mediante poterit quod et respondet sua Ju
stitia, ni eo qui se intromisit ni predicta here
ditate, nisi ea Jure fortuna

De his qui non habent Jntromis sionem inscriptam

Quicumq; sup bona i nono Jure et titulo acqui
sita non habuerit Jutromissione in libro tem
pti inscripta i a tempore supra posito ad hu
iusmodi, licet eaq bona realr possideat
magnam & meritu presumptio et diuturnitas
fructus in illis bonis i que semp recuperi possunt
p Wignos tanq obligatoria

De Jntromissione inporationes Sororu

Quando sorores et femine nobles faciunt ab
renunciationes fratribus et consanguineis su
is i de bonis suis paternis et matnis et deside
rijs i Juxta tem consuetudinem nd est necessaria
Jutromissio ni talia bona i que Jure hereditu
rio et paterno dicti fres et consanguinei
possidebunt

De Autoritate officialium

Dum Surrameratus i aut Ballyo partibus rec
tum diem ad visignem ffecerit et libro tem
pti inscripserit i si aligna pars diem ipsu
p visum assignatu non attenderit, nisi
rone ffato Judicio ni loco et termino vi
sionis comparuerit i talis ex elongationes
dicti officii ni p dictam causa i pro qua visio
fieri debuit i decernit Dns et Judicatu i si
vero una pars alia minus aut aliquibus,

violenciis a visione repelleret vel verbis iniuriosis et contenciosis inuaderet contra talem officium predictum habet plenam auctoritatem penas Judiciales de rematu quas Judicium approbare et confirmare tenetur ad relacionem dicti officii et eundem violatorem visionis ad respondendum sue vicinitati compellere Juxta Juris formam absque alia visione

De coadiutoribus kmethonum in occisione kmethonis

Placuit omnibus Consiliariis et terrarum omnium nuncius vt de cepo nit kmethones fiat pena coadiutorum sicut est inter nobilitatem ita vt kmethonis interfector kmethonis vicinus Jure soluat penam capitis ingressa antiquum Statutum coadiutores vero simile pro parte lesa omnibus quotquot fuerint quilibet eorum seorsum a se unam sexagenam partis lese et alias sexagenas vigil dominus ruine kmethonis fuerit ortisius medietatem et dominus ruine kmethonis fuerit coadiutor alias due sexagene soluere tenebuntur et publice erunt astricti vti pena

2 ossibus

De recepcione aque

Cui aliquis in sua hereditate habet flumina totum quicquid rum extra ripam poterit huiusmodi flumina et aquam ex eisdem et alueo eius antiquo recipere in bonis suis et ad aliud alueum seu cursum nouum trahere et ipsum flumina nouam fossam ducere pro bona sua pro utilitate et commodo suo eo tamen modo quo eadem flumina et aquam int limites et Granicies hereditatis sue predicte tenebitur et debebit restituere et emittere in alueum antiquum quo prius ante tale recepcionem aquam currebat et fluebat

vigore consuetudinis terre

De nobili coadiutore occidē di kmethonem

Si nobilis homo prestiterit auxilium alteri alterius, cuius nobili siue kmethoni aut oppidano occidendi kmethonē, seu oppidanū, non dz nec potest trahi ad Judicium talis nobilis pro huiusmodi coadiutorio, sed ipse solus homicida pro ūte ejo rapīte ortiso vindicta dz vigore Statutum

De vadio Arbitris approbando

Si quis rittauerit alium pro vadio decem Sexagenarū, et referet se in rittacione ad verogurione vnius arbitri sui, rittatus vero negauerit, attor ex consuetudine antiqua solus cū vnico arbitro suo alijs nec secundus supposita summa vadii decem Sexagenarū docere dz, Et cūste de vadio minori de rem Sexagenarū intelligatur, Si aut esset vadium maius dz ab vndecim Sexagenis ad viginti Sexagenas inclusiue, Extunc dz actor nichilominus docere debebit et jurare cū arbitris suis, si duos habuerit et si vnus arbitrus fuerit, habuerit, Extunc solus cū dicto arbitro, et vno teste nominato jurare dz, vltra vero viginti Sexagenas, ad quatenuscūq summa se extenderit vadium, actor nec plus cū arbitris suis et testibus nominatis coniurare dz, rittatum et sic vadium obtinebit vigore consuetudinis terre

Filius viuente patre non potest agere pro propinquitate paterna nec vendicionem patris revocare

Si aliqua propinquitas de jure proximior, seu aliqua

nobilem in bonis quibuscunqs filius eiusq nobilis
viuente eo non potest agere Jure dire proxag Hinqui
tate / Si eam sibi pater operiat / nisi liberet et do.
mitteret / et sic si pater vendiderit et alienauerit
bona sua filius venditionem paternā reuocare
non potest / presertim cu talis pater ad secundas
nupcias nō pruenerit

Caput aduocati nobilis in Jure Culmen residentis

Si aliquis nobilis obtinuerit filium aduocatum no
bilis generis / sed in Jure culmen residentis obti
nat si testibus Justis se non fecerit caput ortius
more nobilium soluere tenetur viginti Sexaginta nu
mos numeri et monete Cracouien / et hoc si talis
filius a pre suo nō fuerit diuisus / nec tenuerit
portionē / aduocatie predicte / quia ni tali casu no
bilitate sua non offendit / alias si fuerit a patre
diuisus / et resideret ni corte aduocatie solutiora
pitis modo Culmen impendi debet

Mulier ex Inscriptione paterna non potest redimi compositi one a propinquis

Quando pater nisi habuit filiū suū aliquā summā
pecunie aut in bonis suis hereditariis / et sue pos
sioni ei tradit / siue non in vita sua / talis mulier
non potest / exemi de predictis bonis a fratribus et
quibuscunqs aliis propinquis compositione et tuca
testi / solum solutione summe predicte p patre
suum Inscripte / idem est intelligendum de aliis Justis
portionibus de quibuscunqs rebus nō Mulieri
bus factis et donatis

Qui statuit alia persona in Judicio

Cum quis cittatur ad Judicium p alia psona Statuit in Judicio loco alterius psone et debitu mutuu, sibi aut aliam Jusnpcone in libro ei ptinentem mutata psona et one consensu presentia et voluntate cuius rasaret aut petunias levaret aut aliqua alia Jusnpcone nomine ipius faceret et talis negans propositione debet de plenis testibus et duplicibus animis edine tangs proficuo p quo testes pli juraburt ipe vero ad

Appellacio pro ordi ne terrestri non debet admitti ad terminos generales neq ab Inscripcione Debiti

Jn causis et cittationibus ordinem terrestrem et debita Jusnpta tangentibus cenoraciones et appellaciones ex Judicio terrestri ad terminos finales non debent admitti ideo in eo Judicio terrestri aut simili causa terminari si aut Judex aligna temeritate aut fauore partis ni tali causa sententiam puniaret ministat et Juri nicommenientem. Principe tenetur talem sententia ad querela partis ex processu causa emendabit et Judicem suis informabit quem pares gravat poli rittuce dgi et bros affere ad maximu pro terrius terminis a sententia p dicta

De prascripcione in capite aut vulneribus

Cum quis tenet aliqua bona seu porcionē et hered
itatem ni summa rapitis ortis aut valuerit
suis id fiat, ex decreto Juris, cui erit extraneus
ne partis ni hmōsmodi possessionē, nunq̄ pmūerit
pressnpcio testatis, et quandocūq̄ hered dictorū bo
norū voluerit, dicta summa rapitis aut valu
nerū soluere et reponere possessioni, Idem possi.
sor teneat pernias, hmōsmodi recipere, et
de possessione p dicta hered redere debet q̄s p.
dicta, et traditionē possessionis ni libro rassare
et describere debebit. Inmod talis possessor
ni libro testis, aut litteris autentic nota ap:

/. parcat

Actio depositi et condicio

Si quis alicui amico certa summa pecuniarū
et rerū quarumcūq̄, ad seruandū reddiderit, et ad
fidelem manus deposuerit, talis si depositū negā
verit ita se Justificare debebit, Judiciali sermone
prigenuali, et valore depositi, cui qui negat pe
cuniā mutuatā aut fideiussionē nō ni scripta
qui aut confitetur se debere depositū, sed con.
ditionē depositi, aliam dicit p depositarium sibi
remissa et redita sup hmōsmodi, sup hmōsmodi
exposito extendendo, aut conservando, stabit ver.
bo et fidei sue, absq̄ oī Juicio, et subscripto depo
sitarū tenentur reddere sibi cui eam patere, aut ali
ter fidem ipius probauit, et elegit ner p aliqua
ratione depositi obligatur

Jura absq̄ possessione

Quicumq̄ habuerit aliqua priuilegia Jura
seu muniumenta, cuiuscūq̄ Jurisdictionis, et tempo
ris antiquitatis, ni quatibuscumq̄ omissis sup aliquo bo:

2na

hereditaria, Et si infra tres annos a data huius Inuisitionis & subscriptionum ppetuarum, fuit erga a lapsu ppetuo nam apprehendet possessionem dictorum bonorum negs se p ministerialem terrestrem in eas bona Intromisserit, talis ab huiusmodi priuilegiis Inuibus et subscriptionibus quibuscunqs ppetuis radicet et tal Jura p dicta qs erga summas prerumiatur in eisdem volentes amittit ppetue et in eum

De Subsidio et Debitis kmethorum

Probatio contra kmethones pro subsidio, et debitis omnibus non potest esse maior ni omnibus terris masonia, vltra summa orto sexagenarii, non tenetur kmetho vltra hanc summa magis soluere pro premissis alii domino, a quo recessit nisi ex antiqua consuetudine terre

De Arbore Graniciali

Quando Arbor Granicialis inter alignas hereditates, vetustate aut ventorum impetu, euellitur et ad terram corruit, ad quam partem illa arbor radicitus illius esse debet, non tamen huiusmodi Arborem granicalem recipere qs de loco, quo usqs ad viuum suo, aliam Granicem in eodem loco mutuis impensis faciet, et constituet, Talis erga arbor Granicialis, potest ab vna parte nisi per medium tamen, vt vltra medietatem eiusdem arboris, sit libera, ad alteram partem.

Vbi Due partes vel pleures cittant terciam pro vna re

Quandocunqs aliquis cittauerit alium pro aliqua re, aut bonis aliquibus, aut debito et alia pars eiusdem cittauerit, pro eadem re cittatus non tenetur nec debet rogi ad respondendum

vtrigꝫ rittationi, et partibus diuersis, donec partes
artorez de Jure suo prius, inter se experiantur, que
illam sit ꝓpinquior, et maius interesse habeat, ad ſi
insmodi debitu, aut bona et res alias, pro quibꝫ
dicte rittationes vertuntur, Et interea rittatus pa
rem habere ꝯt a ꝑdictis rittationibus, aut vtrozꝫ
parte artorea, ad vnã rittationẽ se ministrat, et vnã
artorem se, contra ꝑdictu rittatu faciat, Ner alio
modo rittatus ad responsionẽ, dictis partibus et ri
tationibus rẽdã debet compelli

De vendicione Dotaliciorum

Si aligne vidue et mulieres nobiles Dotalitia
sua alicui vendiderint, aut gratuito ministrauerint
possint tamꝑ redimi, et liberari a pinquioribꝫ
et ꝓximis legittimis, illorũ, qui pinquioribꝫ Dota
litia ꝑdictis viduis et mulieribus vxoribus sub
ministrauerint, et reseruauerint ni bonis suis, soluta
summa pecuniarũ vere dotis ni Dotalitio expres
sa, nec ni tali vendicione Dotaliciorũ emptoreꝫ
ꝓscripto tẽstiꝫ Jmunes potest

De Dotaliciorũ Deuolucione

Dotalitia mulierũ nobiliũ, litteris Principũ
aut libris terrestribus firmata, que nõ fuerint
exsoluta, aut quolibet extincta, si absꝫ prole
decesserint, aut si proles eaꝝ extingueretur possit
vnos fere ꝯt Dictarũ mulierũ, sup quos huius
Dotalitia ꝯpertant et ꝓtinent Jure Judiciario, que
si et repeti ꝑdum ni stat deuolutione, negꝫ ni tali
bus Dotalitiis Diutur nitas et ꝓscripto tẽstiꝫ
noceat quin dicta illa bona ni quibus Dotalitia Jmu
nita sunt apud fores ipsius legittimos, a
quo dicta Dotalitia ꝓcessit, successione natura
li ꝓmanerant, vbi vero dicta bona vendita
aut quo ni sub alio titulo ꝓhibito ad alienas mag

deueneret, et pro huiusmodi Dotalicio p̄ hered̄es et Successores dicte mulieris, ante tres annos actio nata non fuerit Dotalicium huiusmodi propter p̄ scriptionem triennalem extinguatur et loc̄u in Judi cio non habet

De superdotalicio als prziuia nek'

Mulier nobis post mortem viri sui si ad terminos rationabiles potuerit uitegret summam pecu niarum in Dotalicio suo expressam, tam vere dotis q̄ superdotalicii als Prziuianek tollere et recipe de bonis sui viri priuris, rationē tamē sufficiente fuerit, et nisi fuerit q̄, Quod dictum superdotali cium, post mortem dicte mulieris deueneret tm totaliter ad bona p̄dicta vnde illud acceperit, tale aut superdotalicium als prziuianek, vel Successores p̄ dictam mulierem luccari non possunt, nec de bo nis vbi nisi pactum est tollere et recipere secun̄ Consuetudinem antiquam

Qui errat in persona posses soris

Quicunq; in tempore a Jure constituto ponit vitta tionem in alienibus bonis contra possessorem q̄ ali quod debitum, aut onere in illis insistendo, vel re vocando petita bona, alegna q̄ pignitate re. dens illud possessorem fore heredem bonorum q̄ dic torum, Si q̄ heredi verum, aut q̄ vittatu talis vittatio impugnaretur, eo q̄ erraret in q̄rio nomine veri heredis, non nocet Juri suo error huiusmodi, et luendo pena solita, propter vit tationem illicitam potuit causa interpellationis alia meliori contra verum heredem bonorum q̄

folio xxi

illorum prosequi et continuare; Juxta juris forma

De taxa Pignoris

Pignora in penis Judicialibus vadio et damnis
simplicibus; debent taxari p Prætorē; taxa soli
ta; hoc vsq modo; quod stat et valet pro sexa
gena; taxari dt pro duabus sexagenis duplī
cando verum valorem rei cuiuslibet; ad pignꝰ
exposite; Pignora vero in damnis p hujusmodi Ju
dicialē et juste compositis; aut in damnis ipsis
pris p parte ad taxandū deposita; debent taxa
ri prout verum et justum valorem; non duplicando
pretium rei exposite; ad taxandū; Quoniam tale
damnum pro assueto premia computari debet
nisi ex consuetudinem taxꝰ

De Citationibus extra Ducatū

Nullus debet alterum citare et evocare ad Judi
cium Regium; extra Ducatū citatione nova et
que in Judicijs taxꝰ ipsius non fuerit primo p curiam
et Judicata nisi in Causis p appellationē aut re
missionē ad Judicium Regale dumtaxat; Sub pēna
decem sexagenarum; Cuius pene medietas spectā
bit p principe et alia pars emolumenti

De Commissionibus Judicandis

Nullus audeat expedire commissiones; nisi in duo
bus casibus vsq pro divisione facienda; et limi
tatione bonorum; nisi ex privilegium nomi. ipsi tri
et concessum; Et si quis in contrarium fecerit pre
sumpserit dt congnari in pena dare sexagena
rum; quę pena spectabit vtilegre pro Principe
aut cuius vices gerente

De termis Generalibus et co
vention celebran

Cum Gonzalis in qualibet terra p dom Pala;

Item

et vicesgerens ntis Regie cui Castellano et di
gnitariis eiusq; terre debent quolibet anno, semel
celebrari in locis consuetis, et terminari. Comuni
o vero Judiciaria post quartos terminos generu
les ni hoc septimanis, aut put hoc tempus con
veniens ad id obtulerit, debet poni et in omibq
terris Majorie, publicari, que Gt alternatine
in Jacorim et warfagonia celebrari Jupta ausi:
/ qua Consuetudinem

De termis terrestribus Judicum
/ dis

Judices et Subjudices terrarum omium in quolibet
districtu, terminos suos debent Judicare in qua
tuor septimanis, et cum diligencia eosq; terminos con
tinuare atq; terminare non faciendo superfluas
et preiudiciales dilationes in damnum parcium
et Justicie petencium, et Jor faciant sub pena de
cem Sexagenarum, pro principe teq; istius appli
cem
randa, preter in firmitate et grane regentemq;
necessitate, Jta tn q partibus proposiciones re
sponsiones allegationes, replicationes, et omia
que in fori dixerit aut deduxerint, pserti ante
prolatam suam, scribere in libris admittunt ar
cta appellationes parti petenti et granate no
prohibeant in allegationibus et Juribus factis
et productis sub eaq; pena decem Sexagenarum
Judicia vero et termios Jupparionum, tanq; nichi
les et vanos Dominus Palatinus cui consensu ca
mere omium consiliariorum et Nunciorum teq;
stium a modo delevit et abrogavit in omibus fis
et districtibus majorie

De marca Memorialj

Judices terrestres nd audeant denicps / eptorque et reripere / a gnopia Maroa / que vocabatur me noriales / a rejudicata / et fertone ab Jusaipriori bus / quibusrumgs / ner alignos aliud prius exi gant nisolitu / a nobilitate istius terre et quibg rumgs aliis ppis a reformatione ppetuitatum nisi a Judicialibus leis / recipiant orto grossos et notarii terrestres quatuor / dum eas nobili tas recipere noluerit / qui notarii nigra Consuetudine peregamen / et rera debent de istis qua tuor grossis / ad hmoi litteras Judiciales dare et ordinare

De Juramento actoris et pro: curatoris

Procurator habens ab aligna parte mandatu sufficiens ad postandu Juta ni Judicio quocumgs potest Jurare pro suo principali / ni anima eius ad summa decem Sexagenarii vel minora duntaxat / ad maiorem vero summa solus actor seu Principalis eius tenet postare Juetum

De Responsione anima

Dum unus alteri ni Judicio / ex rittatione differt Juetum / et anima eius obligat / Ethnus in talibus non Procurator sed Principalis cui Juetum debetur est tenet Jurare

De kmethone aut famulo per: cusso

Si alicui kmethe aut famulus prohibeat / et si pro eius prossione dominus non agit Judicare / quidiu apud eum residet aut servit et exit ad alium dominu / ad primus Dominus no poterit agere pro pena prossionis / sed ille dominus / ad quem exit habebit ista pena

De Juribus non responsivis

Qui habent Jura non responsiua ni terminis co
munibus / et rittari ad eosd terminos / tiplex Nji
stkane contra se inducere p̄mittunt in liber
tatem / tales possunt rittari prout supra exhi
bi Nijstane / ad ferendu sniam / Et simil
si terminū sibi / diferri procurat / quacūq
dilatione Judicia / ad suū rittarione ni Judi
cio testi tenentur ni cod Judicio respondere
propter nicognoscom / p talem dilatione facta
virtute p Nijestane tiplex

De anno prolapso

Si nobilis attam nobilem pro aligna violen
cia / ad quod cum Judicium rittauerit / talis
rittatus non dt se defendere anno prolapso
vgl q annus violencie iste iam pretexit / cui
simpte / ad rittariam respōde tenetur / quem
annū dominj consiliarij omnes Consensu / expirat
rappauerit et abroganerit

De octisione kmetoris in villa

Nobilis villas et bona alterius violent invades
et eius hominem occidens / si rapitur vita ces
sione p heredem dicte villy / aut suis fautor
potest sibi Judicium / cui Consensu tame et si
encia capitanei illius tri / vel ad Judicium eiusd
capitanei / tradi et poni vt raput occisus et
violenta invasione capite suo exoluat

De p̄cussione et octisione nobi
lium circa laborem

Si quis nobilis alium nobilem in labore eius riz-
ra ageus, messem prata et alios labores ipius sta-
tem riua kuethones suos in bonis suis aut tenta
sua, cuius ipse laborante riuaserit violeut et pu-
serit, talis rittatus, si se testibus plenis de expur-
gauerit vulnera nobilia duplicata soluere pri
lese tenebitur, vgl pro quolzt vulnere quento
tres sexagenas grossoru, et pro limido media al
tera sexagena, Et si ei manu aut pede abscideit
vel de in membris principalibus mutilauerit simile
duplicata taxa talium membroru soluere tenebi
Si vero eum riua cuius labore ibidem interfecerit
Extunc Pueri, aut amici ipsius interfecti kuentur
statim illa violencia interfectione, et recente San-
guine in loco vbi facta est pizroni et duobus no
bilibus, ab officio receptis, demonstrare, et si
talis interfector, ad quod in gl Judicium ipse pfato lo
mitibio fuerit rittatus comparuerit ipse parte lesa
plenis testibus dzt conuincat, quo facto dzt verbi
di in Dueri et seruari ipsum animum loco laudi
antiqui als vocatbij, quod in isto desse dominio-
silium, de commni consensu omnium Nunciorum
abrogauerunt, et post elapsum annum in cessione ui-
pse nobile ortisse dzt soluere eius parti lese, Just
Statutum antiquum, et iste interfector, in termio tre-
mino rittationis, tanqz peremptorio comparere dzt
nogz se Jure no responsuro tueri et defende, sed
vbiuqz rittabitur stare et comparere tenebitur absqz
oni excepcione et remoracione, Si vero rittatus
no comparuerit in termio in termino, aut de terra
aufugerit, Extunc talis profugus dzt pronu-
ciari infamis et de tra prosmibi ac exclamari

Et nichilominus offitiū Principis terre istius
Dzt se intromittat in bona dicti hominis, et teneat
ea ad manus Principis, de quibus parti lesē re-
put solvere debebit, Et si bona talia nō essent
tanti nec sufficerent, ad solvendū p dicto reput
debent tradi parti lesē et dicto rapite tenenda et
possidenda, Prefatus vero malefactor profugus
et violator atq3 transgressor statutorū istius rē
et pacis communis p officiales principis quera
tur et capiatur ubicūq

De fidemissione kmethonū extra terra

Ad conservandū bonā vicinitatē inter terras
vicinas, non debent a modo mitti, et dari kme
thones de tūs Mazonia, ad alias terras sup fide
missione terre ipsed qualemcūq3 propt multos dispen
tates et damna que ni talibus segui et exhorini pō

De fidemissione kmethonum (debant) conformata in omnibus terris

Omnes domini Consiliarii et terre and Nmorii
vnam consensū narrauerunt, vt in omnibus tūs
Mazonia conformis esset fidemissio kmethonū
modo et ordine tēsti et ordine tēsti in ordine sta-
tuto dzt a festo Sancti Michaelis, ad festū Sancti
Simonis et Jude apostolorū duraturū inter Principē
terre Mazonie ex una, ad quod requisit omō
astitterunt, pro minicio vero kmethonū fidemissio
potest, quoniā tempore inter antigua Consuetu-
dinem
De Restitucione molendinato;

toris profugi

folio xxv

Dum aliquis molendinator sue profugus apud
aliu ni bonis eius inuenerit et prestiterit. Ex hac
probatione fine suo aut p scabinos suos facta. q sig
esset molendinator et ab eo aufugit teneat ipm
sibi restituere. sub pena debite narrata polonia.
lini p principe teg applicanda

De libris Castren abolen

Libri Castren Judicii a modo fieri nd debent
sed omnes capitl actus suos et Judicia sua. in li
bus operiali terrestrem sub actu suo aut vic capi
tanei sui aut Judicis Castren q vice notarius tes
timen nisi ibere et inde debent. rescripta q par
tibus sub sigillo testi eo tnde. nisi ta prius re
quisierint. neq istos actus et libros apud se con
seruare ac de loco mouere. et recipere quam aut
officios dimittit. sed in manibus notarii testis eoq

libros relinquant

Auctoritas notariorum terre:

Strium

Ex Consensu omnium nota
rii testes ni quacq terra Mazouie possunt et de
bent suscipere et inscribere pactiones pecuniarum q
temporibus et ratis ni obligatione descriptibus ner
no diligentius partibus inscribere et quitantias fa
cere in libris testibus sub actu suo. et capitanei
aut vic capitl illius loci nisi prius requisierint
nem. vbi idem notarii ni prius et de consensu
parcium potuint cassare et relingere. Instrumen
originale seu obligationes sup dicta summa
pecuniarum seruientes et solutas. et si pars a q
recipiendi pecunias et quitandus aliqua a se mi.

2 scrit

rū ſufficienti mandato, notarii diligent cuſto
diant et prouideant. vt ſi nō fuerit poſſionaty
prorumatore ſtatuat aliqūe alium poſſionatum
et fideiubeat, ac ea nichilominus ſtatuere principalem
parte ad quietandū de nouo aut ad approbanq
quietanciā p̄ſul Prorumatore ſactā in termino
proxis

De Solucione penarū in recenti

Quandocūq; aliquis nobilis vellet euadere in re-
renti pēn Judiciales contra ſe, ad inſtanciā aliquius
partis in omnis terminis decretas, Eatur hic ide
poſtib in eodē Judicio quinden grossis in recenti
termino parate ab omnibus penis iſto mō contra
en decretis. dē abſolui et pene in libro caſſari
nigta veterē obſeruanciā

De perpetuitate Dotaliciorū

Quando mulier nobilis habens Dotaliciū a viro
ſuo moriture Pueri ſui q̄ viro p̄dicto nati bus
reddunt et hereditant in huiuſ dotaliciō matriſ
ſuq; nec poſſunt exemi de eodē dotaliciō p̄ preq
et gueris aliud, licet fuerit in eo deſcripta nichi
lominus p̄dicti Pueri patrem ſuū, in uſu et po
ſſeſſione eiuſd Dotaliciū, quadiu ad ſeruandū
impias non procurerit impedire et mouere
non debent, dō expreſſo, q̄ pater nullo mō
pueris Dotaliciū matris eorū p̄dicē et dimi
nuere poteſt, Et ſi talis mulier nobilis Pueros
non haberet ſuccessores, et conſanguinei eiq
ſpectarēt, in cūcta tamen permutatiōe in dicto
Dotaliciō expreſſa debent eſſe conſentiē, reliquo bu.
p̄dotaliciō alq̄ preſentiaueck Jugata Statuta et conſue-
tudinem terre

De Juramento vnius persone

Ꝙn Jurtum deferetur alicui vel parti ab alia parte deferetur, tunc potest fieri an, vel post meridiem, ats gudex Judicium debet prio die terminare, ni esset vel sequentibus teris ipsu Consuetudinem terej

De Jurto plurium

Quando deferetur alicui Jurtum vel testibus aut arbitris, seu eid dimissoribus tale Jurtum pr tis et testib, ex antiqua Consuetudine debet fieri ante meridie, finito primo die terminoꝝ

De Dilacione testiu

Si Pars inducens testes aut arbitros, seu dimissores termino Jurti adueniente terminu eis co inuertin omnibus ꝓ se vel alio nobilem, quamꝝ dilacione Judicia distulerit tales inducens testes arbitros seu dimissores, poterit solus no Jurare eo die quo terminus testibus, dilatauit ꝯ eisꝫ testibus insimul

De Dilacione vnius vel plu: rium testium

Si aut testes inducti vni testi vel aliquot ter mini distulerit, solus vel aliis testibus quibꝫ termin non distulit, Jurtum prestare debet ante meridiem Jurꝫ dotal et consuetudinem terj

De Morte parti intra terios

Si pars habens actione ad quod rem ꝫ Judi cium pendente moritur intra terminos, vel alio die quo dicta actio debuit Judicari Cohe pars adversa, hinc dit actor huic reus no ꝫ

non dz prosegni causa huiꝰ, propter mortem
patris sui, in eisdem terminis et Judicio, vbi prede
bat, nisi p̃missa remissione, contra successores
mortui ꝛpta consuetudine. Si vero in tali casu
attentaret terminu' et causa prosequetur rota
defuncti' haur pacte y signentem ad venetabit

De insordescencia oppidanoꝝ et kmethonum'

Postquam a ligna ꝑsona Juris Ciuilis, huius
sit oppid' anus sue kmethꝯ sustinuerit remissas
Ecclesiasticas, vltra annu' a quocuꝫ Judice
emanatas, talib' excommunicatus, punit' et ni
carc' p dominu' sud teneri dz tam diu donec
parti sue satisfecit pro quo excommunicatus Ju-
xta consuetudine in talibus fieri solita'

De numero Cittacionu'

Ex Consuetudine veteri, non potest unus de
tra alium plures cittationes extradi, ad unus
terminos sue ad unu' Judiciu' tantu' tres, huius
sunt sub uno titulo, sue sub diuersis, et si de
plures cittationes, ad unu' Judiciu', dz tres ex
tradiderit, non dz Judicari in his terminis sed
dz ad alios terminos differri

De Quantitate forestaliu'

Ex Consuetudine terre, ab equo seu equa v
num grossu', a bove medium grossu', a sue
uacca, a quatuor pecudibus grossu', a quatu
or scrophis grossum, sic' quatuor auib', ab
equo vero si rumpedo forum capto in damno
suos grossos forestaliu' quidz plenere tenetur

folio xcvii

De invasione nobiliu'm domo aliena

Quicunq; alicuius nobilis alium nobilem aliquem violent invaserit, ni domo knetzoris, seu quocunq; alio hospitio ni Civitate aut villa ex pressuate ibi tunc existente, et ibiq; eum prostraverit aut occiderit, invasor talis, est Judicandi tanq; pro invasione domus gerit Si vero talis invasio, fuerit ni domibus nobilium personarum, Ex hinc actio ipsi huiusmodi invasione competit illi cuius est dom illi aut qui p dictu invasore pressus est p vulneribus suis aut armis eius pro rapitt suo actio competent vigore Statuti Durch conradi

De impasione Molendini nobilium

Quando aliquis invadere presumeret alium: ius Molendinu, et ibiq; aliqua violencia fecerit, eoq; Statuto Judicandus est, Sicut pro invasione domus nobilium

De excommunicatis et ni sorde sentibus ultra annu

Inferende Consuetudini antique ni omnibus hic Maronia fieri observate, omniu Consiliariorum et Nuncioru consensu, ita Statutu est, q; si aliqs nobilis, cuiuscunq; nicola tej istius regionisq; status et conditionis existens, pro quacunq; re sua debito aut nuncia, sententias ex communicationis, contra ipsum latas et publicatas p triennium ultra annum sustinuerit, et absolui se no procurauerit in Scandalu et corruptu malu aliorum fidelium, Ex hinc anno elapso, ad Judicium Castri

seu officiu capitanei loci illius, cui talis excommunicatus ptinet, vbi Capitaneus aut ipius Judex, vel vicecapitis, remissis processibus excommunicationis, a quocunq3 Judice spirituali emanatis si rittatus compareret, debet ipsum detenu ad sessione, et tradere in turri aut carcere, studiose partibus satisfaciet totale pro quo excommunicatur, absolucq3 de pcurret, vt deret vendicari christianu iste excommunicatus in Judicio Castri pdicti in tercia terminu tunq3 pemptorio, stare teneat et Jni parere, nullis exceptionibus aut Jnibus non responsionis se protegendo, si vero no comparuit in tercio termino, dz decerni vt veniat ad sessione turri infra duas septimanas, sub omnibus penis Judicialibus simul junctis, Et si pdcs non venerit, et ad sessione venerit, Capitaneus tori dz illu p ollu recipere et tandiu in turri tenere, donec hmissis omnibus satisfecerit et si apprehendi non posset, dz capitaneus bona eius possidere dz, et parti satisfare iuxta do na eius possidere dz, et parti satisfare iuxta do
natam eius possidere dz, et parti satisfare iuxta do
fiebitudinem in talibus fieri solitam

De Divisione et Tomensuracoe

Actiones et carte pro divisione et commensuratione, sunt relegationes bonorum inter fres et participes vnius hereditatis, vertentur in terminis communibus terre sitibus, debent Judicari et determinari no obstant Jnibus no responsionis, a quibus omnis tal consiliarii qz terram nunciu, in istis duobus casibus dissentiunt, in quibus erit ad nulle appellationes dst admitti

De prarogatiua absenciu

Cum quis bona et hereditatem sua alteri vendiderit, aut lapsu tpis no recipserit, ipam qz hereditatem

emptor triennio pacifice possederit et prescripserit. fratres aut propinqui venditoris fratres aut propinqui venditoribus qui tempore venditionis huius et prescriptionis tunc annos, extra terram natalem et Regnum Poloniae in honestis beneficiis aut captivitate rebellii detenti fuerint, redeuntes ad propria possint dicta bona et hereditate, per fratrem aut aliquem propinquum eorum venditam, infra tres annos a die reditus sui in patriam renovare, et re habere, iusta perennia emptori restituta, preter donationes et puntariones, qui contractus sunt irrevocabiles, Et si emptor non redierit, renovandum fuisse extra terram, id debet renovantibus, plenis testibus approbare, per vero Gratia et prerogativa non conceditur, his qui extra terram natalem et Regnum Poloniae, domicilia sua habent et alterius Regni seu dominii efficiuntur, subditi et incole domestici

De contractu verbali

Non debet trahi quisquam, ad Judicium nisi Judicium pro contractu verbali, quia nullo testi vadio aut aliqua subscriptione firmatus et signatus proprio manu hereditarii

De Procuratorio officialium

Officiales Judicio presidentes, non debent causas Judiciales, aliorum promovere preter orphanos et viduas miseras, a quibus sunt rarius, de veteri consuetudine vel quem Judex deputaverit, causas dirigere et defendere tenetur

De equirea

Decem equi et ultra ad unum pro mobilibus bonis computantur, et quod magis esset ultra de:

Item

pro equitea ads Sthado inter bona hereditaria
et mobilia connumeratur

De perurio

Nobiles et quicunq3 alii nobiles ejusdem terre non
debent trahi et vocari ad jus spirituale / aut secu
lare pro perurio ni quadrupl3 ramsa / juree et judicia
de transacta / nec erad vocari debent pro ramsa et
expensis Secretarii / ac Judicio teneshi plincte / ad
pdictu jus spirituale / sub pena decem Sexagenar
grossorum Domnis Novi / quor medietas parti ut
tute et enorab plincebit / et altera pro Principe
aut suo viceggerente

De pena officialium

Quociens Capit notarii officiales3 tenestres no-
tro jura et priuilegia hereditia / exercebunt in
exactione penarum pignorum foralium / et quadrup3
minista et illicita deportatione / a emptoribus / ab
Justiciariis / et aliis quibuscunq / insolitis anga
riis nobilitate et nocivis ejusdem teq3 comprimerent
teneant teneti tocd Principi / aut eius vicegge
renti / decem Sexagenas grossorum pene incumbet
Cuius pene medietas pro Principe / et altera pars
si nuncial passe plincebit / parabis perennis soluet
Et Nichilominus damnum parti restituare tenet[2]

De litteris impedien Justiciam

Nullus audeat portare litteras ad judicia tenesta
que impedient Justicia / et judicia protraherent
in prejudicium alterius partis / precipim litteras
prohibens solutiond debitorum inscriptorum aut exem
ptionem bonorum obligatorum / et quibuscunq rumpi
et modis. exogitatis sub pena plicita decem Sexagenar

Cause simpliciter remisse ad Judicia superiora absq3 sententia iterū remittuntur

Cum alique pārtes de mutuo consensu suo ex admissione Judicii causas et litationes suas ex terminis communibus, absq3 oīi cognitione et sententia, discernat et limitent, ad terminos Generales, aut voluerint ione, tales possint eorundem remitti ad primū Judicium ubi dicte Cause et litationes prius Judicari et practicari fuit, et tanq3 ex appellatione partis gravate gradat ad superiora Judicia procedet et &c.

Infirmis non debet negari officium

Cum homo alignis infirmitatibus positus vellet aliqua ordinatione de bonis suis mobilibus et immobilibus facere, aut Creditis suis histore relinquere, vel que Salutis anime sue, vtiliora videretur, disponere et providere, Talibq3 infirmus ad Judicium venire non posset, Ecclesie ex vicesgerens aut Judicium Testes, Si ei dari et deputari notarius testis et Surrogatus, vel alique alie psone de Consilio testari, coram quibus predictus infirmus poterit libere recognoscere sua voluntate et deliberationem, tam de bonis mobilibus q3 immobilibus et sic tanq3 recepta recognitione, ab eo in Judicio testi recognoscere ac in libro terrestrem inscribere debebunt, nulla forma in talibus fieri solita quę ita erit valida et firma tanq3 coram in Judicio psonaliter recognoscet

Pro quibus Causis homines Domini agere debent

Quando nobilis vel grisonus q3 alius exceptis subditis ac hominibus alterius rei aliqua

vel veria aut aliqua alia Instrumenta agnatica
ni flumio vel alijs locis, pro quibus inter partes
pdictas Controversia fuerit, non knuthones illi
agere debent pro tali violencia et injuria, sed
domini eorum, quia actio hereditaria est, que
non competit knuthonibus, Et simile intelligen-
dum est de alijs locis vigt Silvis boreis Gaijs
molitinis et sijs similibus

De Judicio et termis vicesgerew

De Consensu omnium Consiliariorum et Nunciorum
tocius Judicij domini vicesgerew altis Regijs
tale dgt esse ni observacione terminorum prout est
Judicium tocius, ni quo due dilaciones, aut duple
injuste esse possunt, ni terio vero termino qui
libet rittatus, ad Judicium vicesgerew dgt stare et
Jura parere sub amissione Cause exceptis pareiti-
bus, Ita tamē q dominus vicesgerens remorarijs
ad distrctus proprios ni Judicium tocius, cuigt pe
tenti et remorati admittere dgt pro rausis here
ditarijs et simijs magnis dumtaxat, ijsq tamen
modo vt se obligaret et promitteret ad rausi ritta
cionē ni termis dominibus respondere, absq3 om

V. de Cave

De appellacione a Judicio vi-cesgerew

Appellare liceat cuicunq3 volenti a sententia
dom vicesgerew, ad terminos Generales dicti
tocius ppij, et tausi gradatim ad Comencionē ge
nerale Judiciale ni Curia Maioris cubicunq3
futurea, et que item ad Comencionē Regni si
mil et ni alijs rausis appellare cuigt licebit

Solucio ordim a Gramicibus

Anno domini .1.4.4.4. In terminis Generaliby
warefhanid, Dominus Dux Bolefaus, cu Conſilia
eius ſuis conſtituit et decreuit vt Capit ab vtraq3
parte non plus reciperetur a Graniebus que de
Jure finiri inter nobiles et ſubditos iſtius Dura
tus, ſolum medi ad Sexagenal, et ſimile Surarum
rarum terreſtris, Conſuetudo tamē terre obſeruet
de Graniebus, que de bona voluntate parium
finiri, a quibus non plus debetur, teneatur ci
ra recognitionē et Juſtificationē earū ni libeat terre
ſtrem tantū medietatem Granirialem, Dor eſt gē
erim groſſos Capitaneo, et quinder Surrario

Pracin Surcameratii a viſione

Quando Surratius Capitalis alterius terre recipi
tur p aliquem ep Jure, a d viſionē pro aliqua
hereditate, Sexagenal groſſorū precii habere tē
ab eo qui eū recipit, et conducit, Si vtraq3 parte
recipitur vtraq3 pars vnal Sexagenal ſibi ſolue
tē et non plus

Nobilis euadit kmethonem ſo lo Juramento

Quando kmethe rittet nobilem, ad quodcūq3
Judiciū ſeculare pro qualitercūq3 cauſa, ita ne
quaeat Juſto ppio abſolui nec preter rittationes
et cauſas poſſeſſionis, aut oriſionis, pro quibus
teſtibus plenis ſe juſtificare tenetur

De Nupciis Sororū ſine conſen ſu fratrum ſororū

Quando virgo nobilis absq3 ſciencia et Conſenſu
fratrū aut amicorū Conſanguineorū matrimo
ſibi adoperit, nupta ſua voluntate, talis virgo

tota porcione bonorum suorum, que ad eam inter
fratres et consanguineos euisscinet, mariti dote
sua ꝑdicta et amittet, ad eosdem fres et consanguineos
suos, nisi tu statutu antiquum, si vero frater aut
patruus, aut alius dicte virginis consanguinei
nollent eam tradere viro, et ipsa nobilis esset po
test talis requisitis eisdem ꝑ alios amicos et consan
guineos suos, recipere sibi maritum, et ꝑ hoc por
cione sua, aut dotem commeliute nō amittet
Dum hoc fecerit cū consilio et consensu propin
quior et consanguineorum suorum defunctor.

De nijesthane post Dilationem

Solebant aliqui in Judicio tēstri primo termino
rittationis ꝑ aliquam dilationē Judicial repo
sito in sequenti termino contra eandē rittationē
nijesthane inducere, et ꝑ hoc parebat adferendū
sententia rittata in ꝑdicione causa indicabat[2]
tamē consuetudine ista, Domū consiliarii cum
nuncijs tēstribus communi omnium consensu et
voluntate abrogauerunt et ꝑpetuo cassauerunt
tanqꝫ superstitiosa et captiosa

De proclamatione homicidarum

De consuetudine antiqua et sta
bito tēstri proclamario, et ꝑtibita in vulgario
homicidium, a parte lesa ꝙd fieri et observa
ri post patratu homicidium per ministerialem
tēstrem in tribus foris famosioribus oppidi seu lo
ci vbi tenū tēstres, ad quos ortus ꝑtinebat so
lent Judicari, infra sex septimanas, et post ulti
mā proclamationē in primis terminis tercistribꝰ
aut castrum predicta in vulgario homicidii, sub

uno actu ex rerogurione pratonis in librum fe
stem aut Castrew nisribatur, semel duntaxat
a qua Justripsone prorlamationis inculpatus ho
micida potest in domo sua pmane, parisire et
p sex septias, et de rebus suis intra providere et
tamen mox post elapsu sex bebdomanarum de bis
nasonia et regno polonie exulare integro ano
et sex septimanis, Sub quo tempore pfatus homi
cida non potest rittari pro rapite ortiso, donec
laudu hor epilii expleuerit, roaditores vero
cuiusq hominidii possint rittari a parte lesa, stati
post ultimas prorlamatione inscriptas pro pena road
itorii in cta Statuta

De laudo violato

Si aliquis interfector, laudu huiusmodi susti
nens extra terra p regionem tiestrem et duos
nobiles, ab officio tiestri parti lesi deputatos
visus esset et approbatus in istis terris nasonie
laudo no expleto talis potest rittari ab eadu par
te lesa ad judicium tiestre pro pfato rapite ortiso
cui nulla dat admittit jmidia dilatio, et ex sola
rerogurione regionis ac nobilium debet judicari
et decerni, ad sedendu in Curia p integrum anno
et sex septimanas ratione laudi violati, unde
dimitti no debet, nisi rapite soluto, in cta Jnforma
tione Statuti tiestris, Si vero idem interfector lau
do no expleto nona nocumentu et violentia fece
rit parti lese, seu amicis ortisi, et rittatus testibus
plenis, pro Jure nona violentia se non Justificare
rit, talis si percusserit duplicata vulnera, et si
ortiderit duplu pro capite eius ortiso, parti le
se solvere tenebitur, et preterea duplicatum
laudu vigt duos annos et duodecim septimanas

pro pdicto capite sedo occiso ni Emere sustinebit irremissibiliter et nide nd exibit misi prius pro missis et capite prius occiso satisfecerit

De Judiciis Jura producendi reo

Quando cittatus ni Judicio tenetur Dominu re fert se ad Jura et priuilegia sua pro defensio ne Cause sue contra cittationem actoris pfigitur sibi terminus p quem ipsi Jura ni sequentibus terminis / si vero allegauerit / illa habere nec pro polonia / sine alias vbicunq3 extra Duca tu / debet li prorogari terminus / ad alios sequent terminos tenestes / et sic tot sine ad tercios terminos / ad producendu pdicta Jura que si nd produxerit / aut si pars cittata nd venerit contra cittationem parte sue amittit causa pro qua cittatio venit / Et simile observatur de Jure nd responsio / ad quod se cittatus recipit nal si illud nd produxit / aut ex nd relevat contumaciam ni pditione causa nisi cittationem

De inforestacione kmethonu

Cum kmetho perora alienius terrigene sue alterius rumq3 de frumentis aut pratis seu alb de damno suo niforestauerit talia perora dus dimitti ad rationem kmethonu de cuj villa / et si ibi nd essent kmethones vel quod nollent fidenibere / Extunc ille rums perora sunt niforesta ta potest ea fidenibere p vicinu terrigena a do mino kmethonis pfati seu a fautore aut ab officio ejus ad jus tuetur / que perora ad talem fidemissi one dus dimitti nisi consuetudine terre contrem

De Inscripciombus Suspectis

Dnus aliquis inscribit alicui bona sua quadam titulo sine ffeto sue obligatorio, et si infra annu, et sex septimanas a data huius Inscripcionis et possessionis acceptę aliquem excessu patrauerit in istis tres promisserit aut interfecerit, Exturpare lesa in istis bonis eo modo inscriptis, Si alia bona non habuerit huic delicto equiualencia inuicem et damnum sum volucra et rapax ordine recipere poterit Judiciale, non obstante pdicta inscripcione bonorum pfatorum, que in tali casu non obseruatur neq3 habet vigore, Si vero post elapsum annu et sex septimanarum aliquod delictum et excessu ppetraret, sub pretextu dicte Inscripcionis bonorum suorum et esset manifesta suspicio, q3 huiusmodi Inscripcionem fecerit, sub condicione alia quamodolibet sub color et intencione Inscripcionis predicte audacius faceret violencias, excessus et inuasiones contra homines bonos, Exturpare ille qui talem Inscripcionem suscepcrit ipsi testibus plenius se non educerit, q3 non sub condicione aliqua mala ut damnum et fraudem alicuius partis, sed de contrario vero et Justo pdictam Inscripcionem susscepit, nichil frens de aliqua mala intencione dicte partis sue sup aliquo excessu patrando, satisfacere tenebitur parti lese pro pdicto excessu, de pfatis bonis inscriptis, Si aut id comprobauerit, a petitione erit liber, et Inscripcio pdicta semp erit firma et valida, neq3 deinceps aliqua deinceps approbacione indigebit, Et nichilominus ille homo violentus pro suo excessu potest conueniri a parte lesa et inpossessionatus Juxta terre consuetudinem

De coequacione bonorw

Vbi inter aliquos nobiles uirum et eaq villa ac bonis ipsorw non fuerint posita recta signa Graniciatia aut scopuli nisi cortes et diuisiones eorum i unaq; inter se comensuracom et coequacione prohibere possint Judiciale, sed vbi aliquis eorum magis possederit, teneatur alteri p comensuracom uista, in omnibus utilitatibus, adequare; p tot areas antiquas, in quibus triennio p scripserit quas mone no debent solui in quantitate coequare vbi vero Granicies in tali sexte dimte fuerint posite inter sortes, et diuisiones nobiliu, uel si una pars alteri a comensuracione se abstripserit comensuracio d coequacio nisi eos amplius locum no habet, Si aut prout sepe accidit unus ex diuisor accepit agrum, aut aream uel sorte meliore, sed minore, et alius accepit maiore, sed deteriore sor quoq; inter se aut suscriptione aut diuisoribus et arbitris per vadia firmauerint, sedm sor debent Judiciali et consuetudinem recta Justicia

et consuetudinem

De Duplici actore in una causa:

Si quis rittaueri aliu reuocando aliq; sa bona ab eo uel alis praquarumq; alia causa et ex aliqua occasione Judicia rittacione amittere Judiciale, et interea, aliquis alius pro eisdem bonis et eadem causa parte ex parte rittaueri uoles actori primo uia agendi in omissis precludi Exhinc in tali causa consuetudo hec obseruat primi actore habere locum causa recepta continuandi tractione alia melioris, et sor infra fatalia, de Jure.

Loquela

cessa: non obstante citatione actoris sed q
modo supascripto locu no habet in Judicio de
nec actor primus actione incepta ad finē ad
ducet

De Divisione perpetua

Cum unus citat aliū vt secū divisionē faceret
perpetuā in bonis hereditariis ad eos pinentibus
et citatus allegauerit divisionē antiqua per
ipsos aut antecessores eoru facta et triennio ni
pace pscripta: suis fuerit niscripta divisio huic no
testibus plenis supportare dt suā allegationem
et isto no erit liber a citatione: si vero citatus
in sua Responsione divisores nominauerit et
divisionē triennio prescripta allegauerit his si
bus sunt approbare dt: prout et mediatoribus
adiunctis testibus Juncta forma Juris: Et si citā
tus dixerit se divisū cū actore: solus cū solo
de mutua ipsius voluntate: et divisionē ni pa
re triennio retinuisse testibus: simile vt supra
dt id comprobare: ubi vero tres anni divisio
ne facta no preterierint: suis fuerit niscripta sue
non: potest unus aliū movere pro eadē divisione
ante tres annos: et sic ita observat consuetudo
tē: Si vadiū in Jurisprione divisionis no fuerit
appositū: quia talis divisio niscripta et vadio
firmata perpetua est et inviolabilis: Si no fuerit
niscripta: Cetum soluto vadio potest talis divi
sio p parte ni videretur iniuria moneri Judi
cii ante tres annos

De Dotaliciorū Diminuti-

one

Ubi mulier nobilis consentit marito suo
ad venditionē seu quatenus dt Jurisprionem bo-
noru eius: ex dotalicio suo quod habent in.

cis dt.

eisdem bonis amittit Dotalicium suu, quo ad ista bona Inscripta dumtaxat. Et si idem Maritus sit alia bona seu portionē bonorū Dotaliciam uxoris eius cū totali summa ui eo contenta remanet, et conservetur in medietate huiusdi bonorū, seu portionis dicti mariti sui. Et sic observetur in obligationibus bonorū p viros factis, de Consensu uxoris p quas non tollun-tur nec diminuūtur Dotalicia earū Juxta consuetudinē terre

De allegaciombus parcium post sentencia' factis

Postquā aligna pars, a sentencia Judicis ap pellauerit, et nouas allegationes ac replicas in sua appellatione post factā sentenciā fece rit et in scripserit, que ante sentenciā ab alia parte in deductione Cause dicte et producte non fuerit, tales noue alterationes parte ap pellante admittere non possunt, neq; eas Judex superior, ad quem appellatū est considerare et Judicare debet, dumtaxat illas que in actiōe ista ab utriusq; partibus producte, et allega te sunt, ante sentenciā, et quibus dictus Judex superior sentenciā factā confirmare aut immu tare debet

De percussione Pracomis in officio

Cum Preco Terrestris, aut eius vicepreco ni officio et seruicio Principis, aut terre sti existens p cussus fuerit ab aliquo nobili ta lis p cussor Jure victus, tres marcas usua les et vulnera more nobilium, eiq; minis trialis p cussi, Principi vero seu Capitaneo illius loci, dignita marcab usuales, p medi

antigua Consuetudine terre, Dare et soluere te
nebitur, Si vero idem Rector ni tali officio exis
set aliquem occideret, ortisor Juxe victus rapue
nobile Pueris aut amicis eius soluere tenebi
at Principi penas prefessi Milosofna sedum ar
bitrium ipsius

De obiecta falsitate Juriu

Si quis in Judicio alicui obiecerit falsitatez
litterarum, aut Juramm, et Inscriptionum contra se
Judiciale produxerit asserens talia Jura a leges
seu Inscriptiones fore falsas, et suppositas, sine
ni Sigillo, sine inscriptionis, aut quibusuis ali
is defectibus, Extunc Judicium debet de
bet parti inculpate per testes plenos, et triplici sua
Genologia veluti pro facto expurgationem
qui testes pro eo Juxabunt, solus aut no inxabit
nisi tota Rotha et forma Juris per Judicium tunc
extradita, et purgatione facta tenebitur, ille
inculpatus, solue sibi valore capitis sui pro infa
mia, Juxta consuetudine antiqua, et litteras seu
Jura et Inscriptiones huiusmodi valide et firmi
per iuxabunt, Si vero in probatione seu expurga
tione defecerit in pena per Inscriptionis et
amissione Cause, debet conuinci et decerni

De percussione in visione aut Gramiebus

Quando aliquis in presentia officii Ecclesiastici
in visione, aut Gramiebus parte sua aduersa
aut eius testem vel seruum violenter percusserit
et officium istud in Judicio vero ignorauerit, talis per
cussor, causa et actione pro qua visio fieri
debuit, et sui per arbitratu, ab quo petitur
ad eum pertinebat, ipso facto perdit et amittet, ita
per pars lesa habebit arbitratu ab ipso cui Jure

transeundi et eundi, signa et bona Gra
niarum Juxta antiquam Consuetudinem

De prescripcione Patrimonii

Si quis cittaverit pro possessione et tenuta ali
quorum bonorum, allegans ista bona esse propria
et jura sua eaq bona produxerit, Cittatus vero
eaq bona sua Patrimonium sum ni responsione
nomanerit, asserens ea tenere et pacifice pos
sidere, post Patrem avum pregavum et ultra
post Predecessores suos, Jure naturalis Succession
et legittime tenuq; rerum Patrimonium sum
qui semp fuerunt ni continua et pacifica possessio
ne dictorum bonorum absq; omni impedimento et
ni quietationis actoris et eius auctoris ni quibq
bonis prescriptione terrestri satis longo tempore
retinuerit, Judicium in tali casu decerni debet Citta-
to plenis testibus, Cuppertare sua possessione, et
prescriptione terrestrem Juxta responsione, qui pa
tenet se prefato avo patre ni pacifica possessio
ne probata actori silentium, et cittato parem
ptem pro eisq bonis Judiciali ponni debet
Juxta consuetudinem terre

De abnegatione repositoris

Quando quis reponit terminum parti cittate
quadrageq dilatione Juridica, et eaq pars nega
ret repositionem allegans eam fore factam sine
eius scientia et consensu, Extunc repositor de
congnari in pena quinquagenali, et contra
talem partem predictam cui talis repositio termi
nus fuit facta debet scribi nijostare in terminis dom
nibus, In terminis vero generalibus aut Conven
one et in Judicio Principib pro assistione ter
mini. Et Judicari

De penis inscriptis

Quicumqs se submittit, et aliquid inscribit solvere aut facere sub penis Judicialibus, talis Jure victus suas penas nitegue solvere tenet[2] sdm̃ suã obligacionẽ nõ obstante suo Jure, Si quid haberet non solvendi penas, a quo per tale Inscripcionẽ videtur recessisse

De Officialibus ad visione

Quando Causa vertitur pro Fidelitate et visio Juri communicus videtur Surramerariis capitalis Camerarius capitalis illius terre ad talem visionẽ, Dñi deputari, pro alijs vero ruralis vñt pro reparacione, agri foloracione prati et pro alijs limitibus violencijs et minutijs, Pro eu Surrucio sufficit Si vero actor in visione vel eog officio reparacione, aut aliab violencijs, sdm̃ rittacionẽ suã nõ monstrauerit reus a tali rittacione debet absolui

De pena vallata

Quando actor in pena vallata labitur Judicia liter tota pena Principi, aut Capitaneo eius solvere tenetur, Si vero reus in eog pena condemnatur, huius pene medietas Principi fit, et altera medietas actori ptinebit, sdm̃ antiqua consuetudinẽ terre, Et nõ repertis qd partes litigan pro tali vadio, ante sentencia possunt concordari Post sentencia aut nullo nõ componere poterint sed ad solvendu vadiũ pars qd astringi

De prohibicione tempore Autumni

Ex antiqua Consuetudine equi habent liberum autumnũ in omnibus bonis non obstante pro:

hibitione / nec debent impetri et exigi adsolu
tas / observatum erat in isto Ducatu / q a festo
Sancti Michaelis p totu autumnu passua omnia
nia non prohibentur / quibusdam aliis peccatis
et peccatibus

De non restitucione Peccorum integre

Quando aliquis Peccora alterius de damno
sno inforestat / et ad rationem integre no dimisit
rit neq restituerit Talis rittabus / bi ligaueit
debet arto ne exaderet seruitu summo pecca
dru / ad quam dicta peccora no restituta / in it
tatione sua taxauerit nigta dsuetudine terre

De Regressu sororum ad paterna bona

Ex Consuetudine antiqua observatur / vbi fres
et eoru Pueri ar Successores eoru legittimi desine
et sui proli decedant / Sorores ipsoru / erit si ab
remuriate et maritis p quemdaq tradite fuerint
redeunt ad bona fratru suoru / Et si fuerint
alie Sorores ni eaq dono ni bonis no dum mari
tate / tenentur ille Sorores maritate / de tem qua
ex illis bonis receperunt prius restituere et ni
portare ar cu aliis Sororibus no dum maritis
equali dividere antequad Sorte bonoru / eas vere
nente apprehendant

De vigilia natiuitatis Dom̃i

Quia multe obligationes et Inscriptiones sup
certos temtas et varias pecuniarum summas so
lent fieri et nobis pro vigilia et festo nati
tatis dom̃i / quo d tempus vltimis partibus est di
finit / Ido dominus Palatinus de omnibus om̃:

Dom

vm rdsensu et concordi voto, tam Consiliarior
qz nnrorum terrestrium ob tempus celebris vigiliar
et festi p̄dicti propter solemnitatē illorum diērū
ad diem et festū circumcisionis dom̄i immediate
sequens, transposuit et p̄mutauit, Ita qz quicūqz
debuēit alicui pro p̄dicta vigilia, aut festo nata
lis dom̄i, solueret aliquid sūma Petrorum ip̄i
facere dz et teneatur ipso die et festo circumcisio
nis dom̄i, a modo pro vigilia festo qz natalis dom̄i
in omnibus terreis nazonis observari debet et judi
cari in perpetuū, et ideo illa clausula communis in
obligationibus, ab anno ad annum als od God do
God. semp dz intelligi et computari a p̄dicto festo
circumcisionis dom̄i, ad aliud simile festum p̄ximi
anni decursum

De exemptione obligationum

Quando aliquis bona sua ex obligatione vel
let vendere dz rittare tenutarius pro termino
et datha in obligatione expressa, ad vendendum pe
rannias, et vendendo de possessione, et tenuta bono
rum eius, Juxta Consuetudinem Judicii terrestris, et
in tali rittatione do datur terminus et dies ci
tationis, qui si comparuerit coram officio Judicii
terrestris, Petrannias vero recipere et de tenuta
cedere noluerit, absq; om̄i et legittima ac manife
sta causa, Extunc actor, p protestatione et diligen
tia sua sup positione petrannias coram eod officio
in libro terrestri inscripta debet tenutarium rittare alia
rittatione p dimissione bonorum eius. et damno
in rittatione exprimere potest. prout sibi videbit
ad quam rittationē, debet stare in termino primo
tanqz peremptorio, et ibidz petrannias recipere ac
de tenuta actori cedere, damnosq; sup quod jura

solvere tenebitur, prout sic eos Judicium decernat
et diffiniet, absq; omni dilatione et exceptione
Si vero tenutarius citatus, ad tollendu perunias
p̃ro termino ni obligatione expsso nõ comparuerit
Extunc actor reposcibo perunias apud notariu
terrestre et diligencia sua cu protestatione inscri
pta, poterit licite recipere possessione tenute
p̃dictor bonor̃ possessiu terrestre, et tenere
eas bona sua paritice tanq̃ propria absq; omni
contradictione tenutarii, qui perunias suas apud
notariu terrestrem respondere debet, et simile nõ nega-
tare pro eisd̃, Si aũt solus actor, citando parte sua
ad tollendu pecunias in termino non comparuerit
neq̃ pecunias reposuerit coram Judicio terre-
nitarius tenebit tenuta sua libere, ad aliud tempus
simile 7 annõ decursu, vel quidem nõ excludetur
Jurta sua Jurisdictione, et ita est observandu circa
talionu exemptione dum stulte coram laneris
ad secundas Nupcias, Sicut aũt fit et observatur
in debitis simplicibus que non in bonis et tenutis
inscribuntur, ad quotu solutione citatio nõ est
necessaria, sed omnesq̃ terminu, et Ratione obli
gationis sue scire tenetur nisi consuetudine terre
antiquam

Consuetudinu approbacio

NB

Domi Consiliarii et terrarum omnium Nuncii vna
nimi voto, et Consensu, omnes alias Consuetu-
dines Priuilegia et articulos terrestres quibus
nicole, et nobiles vniuersi in istis terris Mafonia
in omnibus actionibus et Judiciis, actionibus q̃s
vtuntur, et vti solent, ab antiquo, quas vnam
aliis Consuetudinibus, et articulis hic inscriptis
et recollectis, ob tam breue tempus Conuencionis
istius colligere et conscribere non potuerant in
vigore sue et robore ffirmo conseruanerunt

Juxta confirmationē et Priuilegiū Regie maie
statis domū clementissimi

Constitutiones noue de homi cidiis

Sigismundus digratia Rex Polonie Magnus Dux
Lithuanie Russie Prussie ac Masouie etc
dominus et hers Magnifico et Generosis Laurecio
de Przasnorzo Palatino Castellanis Capitaneis
aliisq3 dignitariis et officialibus nris Dilectis fa
rie nostre Regie Magnifici et Generosi Viuere
nobis et fideles dilecti Quod dum hic cū omnib9
statibus Regni nri Comitiis Generalib9 terminis
nita alias actiones publicas que hic egimus com
ni subditorū nostrorū petitione hortati fuimus vt
homicidia que ita postposito dei et hominū immo
legiq3 publicatū timore adhuc int subditos Regni
nostri hoc tempore minuerent vt plurimū
verearmur ne diuina vltio in nos et Regnū nostrū
ob hoc sequatur et prouide ea ratione moti nole
les homicidia huiusmodi impunita esse et fine debita
aduersione pretereat de vnanimi Consiliorū nro
rum Regni nri Sententia nra et decreto Statutū
Regni de homicidiis illud sanitū quod ita abrogatū
et sublatū fuerat ad petitionē Consiliariorum
nostrorū et nuntiorū terrestriū Iuniorum Proui
de nolentes ita aduersioni publice pretereire occasi
one homicidiorū huiusmodi ita duratū nostro Mas
uie patrandorū S. tuj et aliis Consiliariis nris
et Nuntiorū terrestriū Ducatus nostri Masouie Iohan
apud nos petentibus et nistamur de innouando
ita ad omnimodā Statutū de homicidiis huiusmodi pitlu
ptem olim Iamussiū Dominū Ducē Masouie pdē
cessorē nostrū immediatū et Consiliarios suos sanci
tum Quod Statutū huiusmodi sequitur

Pena duplicata Capitis octisi

Item homicide et malefactores nobiles post ultima proclamationē possunt statim et dñi ritari a prete lesa, ad presentia nostra p capitē interfecto, vbi absq dñi exceptione in termino primo peremptorio juri pares et respondē homicida teneb, quo negante homicidium pares lesa testibus plenis, nobilibus bene famatis et possessionatis illum convincere tē, quos testes in eod termino nominabit, et tantū in sex septimanis, ducat in proprio districtu, eo facto homicida sic convictus, statim capi debet, p officiales nostros et in carcere poni teneri tē illic, ad vnius anni de cursu, irremissibiliter, nec inde dimitti tē, donec duplicatā penā capitis nobis, vēt nonaginta sex sexagenas grossorū amicis ortisi solvat in effectu ritario vero contra talem homicidā tē duri et riferri p preconē, et duos nobiles in domū sua bona e iusē homicide quatuor septimanis, ante terminū

Homicida non comparens

Si vero talis homicida nō comparendo ritatus omnia bona eius confiscari debent, de quibus pareti lese solutionē capitis facere tenebitur, aut illi bona eiusd homicide trade, tamdiu tenenda do ner homicida summā p dicta, pro capite ortiso exolvat, et carcere pena vnius anni explet Et si bona homicide, ad summā p fata capitis se extendant, vel ipse homicida sit impossessionatus talis p capitaneos nostros inquiri et capi debet, et si nō habuerit unde solvat, parte lesa instigante et conquerente, homicida capite plectatur, Et si capitanei nri p parte lesa admoniti istud facere neglexerint ac preconizaverint quinquaginta sexagenas minus duabus pena nobis solue tene:

Homicide conservator

Item si quis nobilis in domo aut bonis suis aliquē

vagu, ac inpossessionatu fouerit aut reserua
verit, et ille de domo aut bonis eius expiens, homi
cidiu in Duratu huc ppetrauerit, talis conserua
tor homicide, tenebitur homicida huiusmodi, tradi offi
cialibus meis, et parti lese, alijs solus penas scrip
tas, pro eo pendere et pati dgt. Et si de pace
eius lesa plenis rominare testibus presumpserit
q ipse homicida vagu, ad si domo et bonis
fouerit et seruauerit, et q ipse homicidiu cu scien
cia et voluntate eius ppetrauit

Quod si homicida moriatur in Carcere

Item si talis homicida in Carcere moreretur sui
successores de bonis eius nō plus solui quadraginta
solidos Sterlingorum amicis offisi pro expensis solui
tenebuntur

De Patricidis

Item si quis Patrem, matrem, fratrē, sororē
patruum, materteram, auunculum, uxorē, aut illum cui in bonis succe
dere debuerit interfecerit talis patricida proclamatus, et q amicos offisi et supra nominatos ab oī
confessione, cui Curie sue ad bona illius que
obtulit remouere et priuare debet. Et ipse patri
cida aliquo modo genere alienari vel et priuari
vt ceteris exemplo moribus sue turpissime a tam
nephando retrahantur facinore

Pena Patricidii inter conim:

Item inter virum et uxorē tali patri
cidio subsequuto, omnes donationes, dotalicia, do
tes, successiones et Inscriptiones, quecūqz ei qui
obtulerit, scriui sui non cedunt nisi tamen dum
sed ad amicos offisi deuoluuntur

Patricide non comparentes

Item si tales patrie de ciuitati compare nō uenerint nec poterint p̄ officiales nostros apprehendi ipso facto infames erunt et bona eorū confiscari debent Nichilominus tamē Capitanei nri ut eos apprehendant uenire debent omni studio sub pena sup

l scripta

De occisione femine nobilis

Item qui feminā nobilem cuiuscumq̄ status interfecerit committendo p̄ animos eius ut supra scriptū est infamis erit et pro raptu occiso femine supradicte supra posita nonaginta sex sexagenas solvere tenebitur et nisi pena nobis plenarie solvatur uenire numerii et nouem poloni realissol;

l nere debebit

De homicida non permitente se proclamari

Item si quis homicida nō permiserit se proclamare et cū parte lesa componeret volens has penas constitutas euadere et talis si homicidium manifestum fuerit p̄ capitaneos nostros capi debet, et ni tuerit sparis vnius anni detineri, Et si bona ipsius confiscari debent, nec sibi restitui nisi prius solverit

l penam exploat

Mandatū premissa exequēdi

Idcirco mandamus fidelitatibus vris presentibus q̄tenus statuta hoc de homicidiis p̄ illustrem dominum Jamssith dei gratia regem Scotie et aliorum nostrum fidelium p̄ publicum instrumentum proclamationis ad notitiam omnium et singulorum deferatis et publicari nostras nostrum ni literas tenestres omnium districtu ra litteras ma ciuitatis Palatine ubilibi

et ni dni furiat. Catutores vero homicidior
et Capitaneos nobis negligentes deferat Pe-
nis in Statuto supra scripto contentis irremissibili
ter puniendos, sic et no aliter fortuna, huius
citas hua et fidelitatis vre pro debito suo et
gratia nostra. Datum in Comenciones Ge
nerali Carouicu feria sexta ante festum Purifi-
cationis Sanctissime domine nostre Marie pro
xima anno domini Millesimo quingentesimo
tricesimo secundo Regni vero nri vigesimo secundo

finis Statutorum Durabus Masonia.

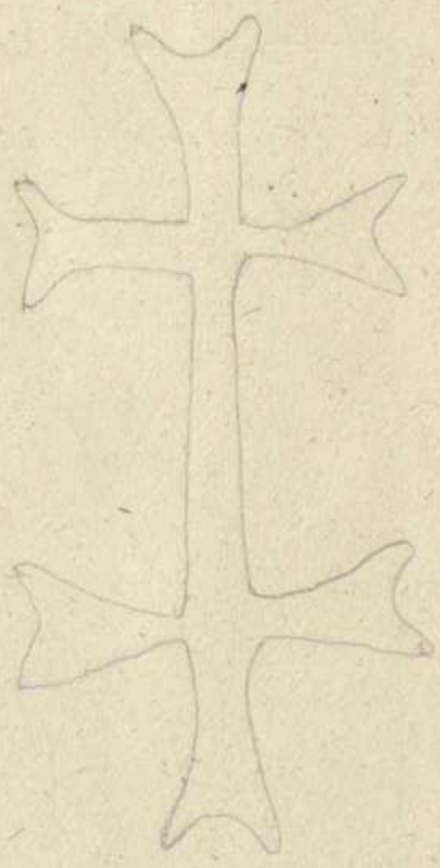

1214.